PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELAVSKA ENOTNOST

23. MARCA 1968 | Št. 12, leto XXVI.

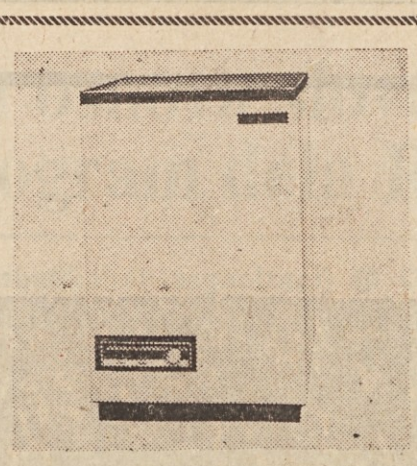

MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?
NE! Temveč v najnovejšem izdelku
LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV
L T H
KONZERVATORJU SGH-110

gorenje

PLENUM RS ZSS:

Sprejeta sta programska osnova slovenskih sindikatov in akcijski program dela RS ZSS

Drugi plenum republiškega sveta slovenskih sindikatov, ki je bil minuli četrtek v Domu sindikatov v Ljubljani, je opravil pomembne naloge: sprejel je programsko osnovo slovenskih sindikatov in akcijski program dela RS ZSS, določil je način vključevanja slovenskih sindikatov v predkongresne razprave in končno izvolil šest stalnih komisij — za ekonomske odnose in ekonomsko politiko, za samoupravljanje, za kulturo in izobraževanje, za življenjske in delovne pogoje, za mednarodne zveze in zaposlovanje naših delavcev v tujini in komisijo za organizacijsko in kadrovsko politiko.

Redakcijo programske osnove slovenskih sindikatov, ki je bila v načelu sprejeta na njihovem VII. občnem zboru v februarju letos, je opravila posebna komisija, izvoljena na občnem zboru, ki je v njeno besedilo vnesla večino pripomb in sugestij iz razprave na občnem zboru. To pa ni bilo dovolj, saj je bilo na minulem plenumu RS ZSS besedilo programske osnove ponovno spremenjeno in dopolnjeno, tako da bo njena končna redakcija opravljena šele te dni in takrat jo bomo objavili v celoti v posebni prilogi Delavske enotnosti — v Pogovorih — skupaj z akcijskim programom dela RS ZSS.

UČINKOVITOST DELA SINDIKATOV BOMO NAJBOLJE ZAGOTOVILI Z JASNIMI STALIŠČI, ZA KATERA BOMO PRIDOBILI ČIM ŠIRŠI KROG DELOVNIH LJUDI

V živahni razpravi o programski osnovi je bilo izrečenih mnogo misli o njeni vsebini, mimo tega pa tudi predlog, da bi njeno besedilo moralo biti ostrejše, odločnejše, da bi v njej moralo biti bolj poudarjeno, da sindikati **zahtevajo** to in ono, ne pa da si bodo **prizadevali** doseči različne cilje, da do za dosego teh ciljev **sodelovali** z drugimi dejavniki naše družbe itd.

Udeleženci plenuma tega predloga niso ocenili kot stilistično zadevo, temveč kot politično stališče, s katerim pa se iz načelnih razlogov niso strinjali. Poudarili so namreč, da programska osnova slovenskih sindikatov zavezuje pač samo sindikalne organizacije in njihove člane, ne pa tudi drugih dejavnikov, saj si sindikati ne morejo lastiti pravice, da nekomu nekaj predpisujejo — saj bi se s tem izdvojili iz strukture naše samoupravne družbe oziroma postavili iznad nje. Predsednik RS ZSS Tone Kropušek, ki je vodil plenum, je v zvezi s tem poudaril, da problem dela sindikatov ni v tem, da so premalo zahtevni, temveč v tem, da njihova stališča večkrat niso dovolj

(Nadaljevanje na 3. str.)

mercator

VEDNO IN POVSOD

TISKOVNA KONFERENCA

Rešitev za Adria avio-promet?

Na zadnji redni tiskovni konferenci pri Leopoldu Kresetu, predsedniku Gospodarske zbornice Slovenije, so bili novinarji seznanjeni z nekaterimi aktualnimi nalogami, ki jih ima za letos v načrtu ta institucija. Mimo tega, da je bilo veliko govora, kako slabe ceste imamo v Sloveniji in da zanje namenjamo še zmeraj preskromna sredstva, je bila zanimiva tudi informacija o tem za katere integracijske procese se ogrevajo na Gospodarski zbornici Slovenije.

»Razdrobljenost slovenskega gospodarstva in že precejšnja izrabljenost strojnega parka nujno narekujeta, da se zlasti nekatera sorodna podjetja čimprej združijo, še posebej bo to nujno, če bodo hotela uspešno konkurirati na zunanjem trgu« je povedal Leopold Krese.

Potem pa je predsednik Gospodarske zbornice Slovenije navedel nekaj primerov, kjer bo v kratkem prišlo do združitve, in omenil kakšne koristi bo prinesla taka združitev. Gre na primer za združevanje podjetij usnjarske industrije v ljubljanskem bazenu, saj se bodo že v kratkem združili proizvajalci usnja iz Vrhnike, Šmartnega pri Litiji, iz Kamnika in iz Domžal. Združitev omenjenih štirih usnjarn bo

(Nadaljevanje na 3. str.)

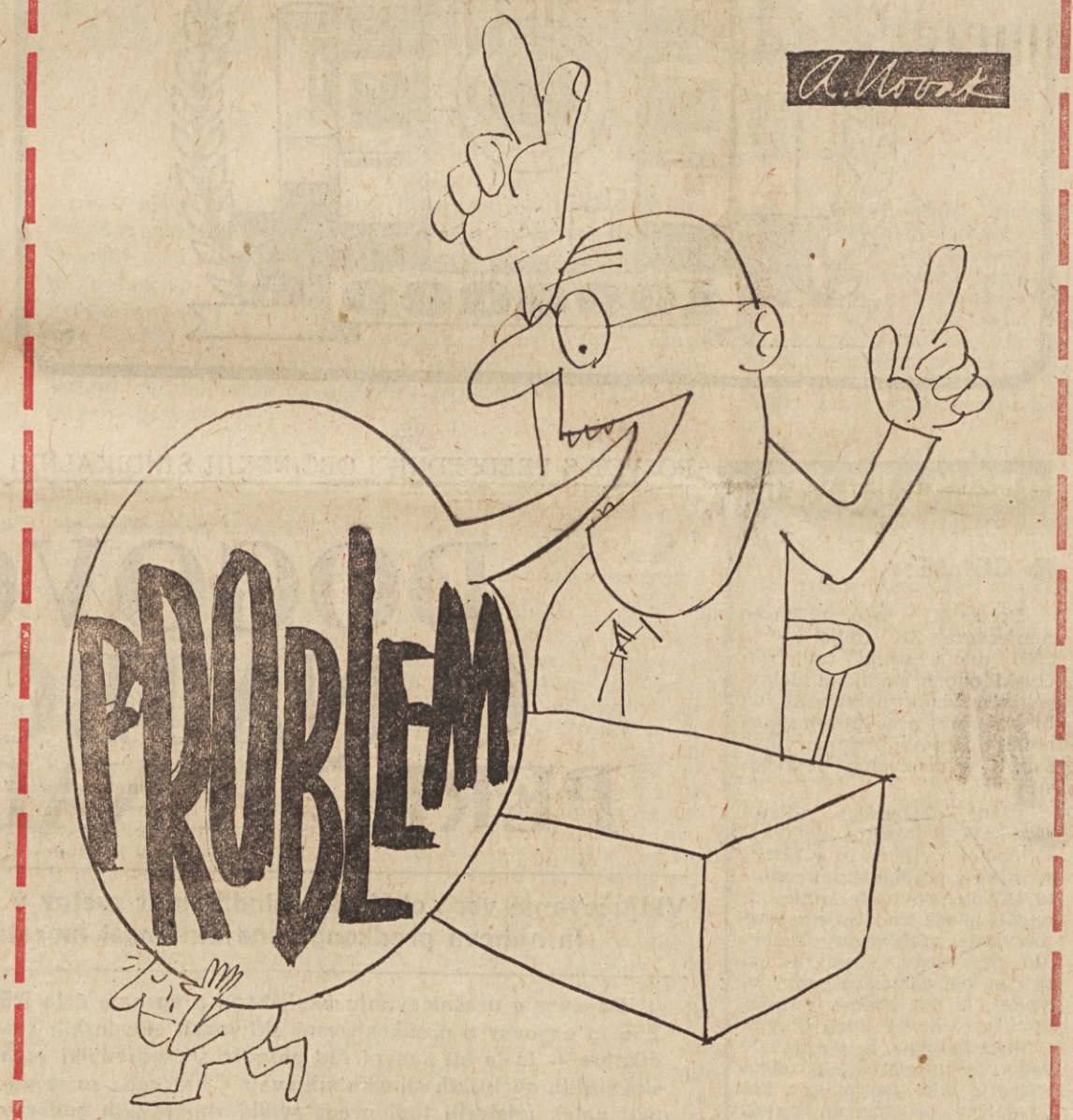

— Tovariši, stran s problemi!

Kam in pod kakšnimi pogoji na dopust?
ODGOVOR POSREDUJEMO V
POSREDOVALNICI ODDIHA

STRAN 9

V ZAGREBŠKI NAMI:

Potrošniška pomlad

Zagrebška Na-ma razpošilja po vsej Jugoslaviji svoje kataloge, v katerih so po vzorcu tujih (in predvojnih jugoslovanskih) veleblagovnic objavljeni barvni klišeji blaga, ki ga posreduje, z opisom in z oznako maloprodajnih cen, veljavnih od 1. marca do 1. septembra.

Novost prinaša potrošniško pomlad in ruši nevidne tržne pregrade med republikami.

STO VPRAŠANJ

Ekonomist bo videl v tem katalogu prvi dokaz tržne stabilizacije, če lahko trgovsko podjetje za šest mesecev naprej napove maloprodajne cene konfekcije, gospodinjskega blaga — od jedilnega pribora do pralnega stroja in različnih alkoholnih pijač in desertov.

Za nas potrošnike, posebno za tiste, ki žive v odročnih krajih in jih delo tako zaposli, da ne utegnejo »skočiti« v Ljubljano ali Zagreb, pa ta katalog pomeni veliko več: pomeni prihranek časa, denarja in možnost, da se lepo in sodobno oblačimo, čeprav daleč naokrog ni dobrega krojača ali šivilje. Še nekaj nam zagotavlja ta katalog: če si neko podjetje upa širom po Jugoslaviji razposlati svoj cenik, mora biti prepričano v svojo konkurenčnost.

Toda odkod Na-mi denar za tako široko in drago reklamiranje,

(Nadaljevanje na 9. str.)

POHIŠTVO
SLOVENIJALES

V sindikalni knjižnici Delavske enotnosti
je že izšel
Komentar k predpisom O ZASEBNI OBRTI
ki ga je napisal
JANEZ ŠINKOVEC

Brošuri je dodan tudi sestavek »Socialno zavarovanje samostojnih obrtnikov«, ki ga je napisal Slavko Šinkovec

Bralce obveščamo, da je v prošuri pomotoma izpuščeno ime avtorja brošure Janeza Šinkovca, in prosimo, da nam to oproste. Hkrati se opro-ščamo avtorju Janezu Šinkovcu.

Brošuro lahko naročite le neposredno pri: ČZP Delavska enotnost, naročninski oddelek, Ljubljana, Dalmatinova 4/I, po ceni 6,50 novega dinarja za izvod.

KOMENTATORJEV STOLPEC

Samo »navzdol«?

V času reforme se v razgovorih o učinkih različnih gospodarskih ukrepov najpogosteje razgrevamo ob vprašanjih: KAKO RAZMEJITI PRISTOJNOSTI MED FEDERACIJO IN REPUBLIKAMI, KAKO MED REPUBLIKO IN OBČINAMI, KOLIKO NAJ ODŠTEVA GOSPODARSTVO ZA SKUPNE POTREBE POLITIČNO TERITORIALNIH SKUPNOSTI IN KAKO POVEČATI UČINKOVITOST NAŠE EKONOMSKE POLITIKE.

Ko iščemo odgovore na vsa ta vprašanja, se vse preradi zadovoljimo z receptom: federacija naj prenese del svojih sedanjih pristojnosti na republike, republike na občine in problem bo rešen! Vendar pa ne gre le za »prenašanje pristojnosti navzdol«, ampak za usmeritev in združitev pristojnosti na tistih ravneh samoupravnega odločanja, kjer je možno sprejemati najboljše gospodarske in družbene odločitve. Zato npr. ob vprašanju delimitiranja prispevnih stopenj, ki je ob novem letu tako razgrelo našo politično atmosfero, ni šlo le za vprašanje, zakaj federacija hitreje ne decentralizira svojih materialnih pristojnosti, ampak za načelno vprašanje: ali lahko enak normativ na podlagi jugoslovanskega poprečja zagotavlja optimalni gospodarski in družbeni razvoj posameznih republik in ali je prav, če bi pri uravnavanju takov gospodarskega življenja še naprej ne bi upoštevali specifičnih problemov posameznih republik.

Prav tako tudi uravnavanje odnosov med republiko in občinami ni enostavno, kakor bi tudi prenosa sleherne pristojnosti od republike na občine ne mogli v vsakem primeru krstiti za samoupravljalsko in demokratično ravnanje ali odločitev. Demokratizacija družbenega življenja in decentralizacija politično teritorialnih pristojnosti je sicer bistveno povečala možnosti in pravice občinskih skupnosti pri uravnavanju druž-

(Nadaljevanje na 8. str.)

REZERVIRANI STOLPEC

Peter Bernard

predsednik ObSS Slovenj Gradec:

● Kaj sodite o možnostih prehoda na nov delovni čas v vaši občini?

V Slovenj Gradcu zelo malo govorimo o novem delovnem času. Vem, da sta o tem razpravljali že občinska skupščina in tovarna kovinske opreme — Fecro. Slišati je tudi, da bodo začeli v obeh kolektivih delati po novem že 1. aprila letos. Opravili smo sicer že anketo med zaposlenimi delavci in šolskimi kolektivi, da bi ugotovili kakšne imamo pogoje in kateri problemi otežkočajo prehod na nov delovni čas. Rezultati ankete pa za zdaj še niso znani.

Ne glede na to pa vemo, da imamo zaenkrat veliko premalo pogojev, da bi se lahko brez težav odločili za nov delavnik. Pri nas je mnogo družin, kjer sta zaposlena oba roditelja, saj je dobrih 41 % vseh zaposlenih žensk. Te družine imajo po večini šoloobvezne in predšolske otroke. Zato je resen problem prehrana tako za odrasle kot za otroke ter varstvo za šolske in predšolske otroke. Poleg tega se pri nas ne moremo pohvaliti s takšnim osebnim standardom, da bi družine lahko prenesle večje izdatke za prehrano in druge stroške, ki jih bo prinesel novi delovni dan.

Helga Štajnekar

strojepiska na občinskem sodišču I v Ljubljani:

● Kdaj boste tudi na sodišču prešli na nov delovni čas in kaj pomeni ta novost za vašo delovno organizacijo?

Že proti koncu lanskega leta so nas obvestili, da bomo tudi na sodišču po novem letu začeli z delom ob pol devetih dopoldne. To novico nismo nič kaj radi sprejeli, zlasti je niso sprejele žene in matere. Kajti takoj se je pojavil za marsikatero nov problem, kam bo dala v varstvo svojega otroka, medtem ko je imela doslej to varstvo na neki način že urejeno. Razen tega po mojem mnenju marsikatera žena ne bo mogla narediti v gospodinjstvu toliko, kot je lahko doslej. In še to: možje mojih poročenih kolegic delajo drugje, kjer imajo spet drugačen delovni čas. To kajpak spet ni najbolj prijetno ob že tako skromnem času, ki ga imajo za družinsko življenje. Meni osebno pa novi delovni čas ne bo delal preveč preglavic. Morda bom morala spremeniti način prehrane in sploh življenja. Kajti preveč sem bila doslej navajena, da sem bila po drugi uri prosta. Toda ta sprememba, upam, da ne bo tako težka. Seveda pa ima novi delovni čas za našo ustanovo tudi marsikatero prednost. Mislim na to, da bodo obravnave in sploh uradne ure na sodišču tudi popoldne, kar pomeni, da bodo ljudje lahko prihajali k nam po opravkih izven svojega rednega delovnega časa. Kolikor vem, bomo na našem sodišču začeli z novim delovnim časom 1. aprila letos.

Slavko Nečemer

predsednik sindikalne podružnice Kartonažne tovarne Ljubljana:

● V vašem podjetju že drugi mesec delate »po novem«. Kakšne so izkušnje?

O prehodu na nov delovni čas se je razvila zelo živahna razprava v samoupravnih organih, medtem ko izvršni odbor naše sindikalne organizacije o tem posebej ni razpravljal. Menili smo namreč, da delo »po novem« ne bo porodilo hujših težav v zvezi s prehranjevanjem in otroškim varstvom. Imamo namreč lasten obrat družbene prehrane, kjer smo že prej poleg toplih malic pripravljali tudi kosila. Zdaj se je urnik obedov nekoliko premaknil, pa je ustreženo tudi delavcem uprave podjetja in režijskim delavcem iz proizvodnje, ki sicer delajo »po novem«. Kar pa zadeva otroško varstvo, tudi doslej nismo izvedeli za nobeno pritožbo, da bi kdor koli tistih, ki delajo »po novem«, prišel na slabše.

Sicer pa je še prezgodaj, da bi govoril o rezultatih, ki jih omogoča novi delovni čas. Moje mnenje je, da se bomo novemu delovnemu času morali šele privaditi in da si šele čez daljši čas lahko obetamo vsaj nekaj izmed tistih rezultatov, ki jih tako vneto zagovarjajo in napovedujejo teoretiki. Sami sebe pa bomo morali vprašati, ali je bilo smotrno, da smo novi delovni čas določili tudi za tiste režijske delavce, ki morajo biti na svojih delovnih mestih takrat, ko delajo »njihovi« ljudje, ne pa da njihov delovni čas razbijamo, samo za to, ker so pač »režijci«.

je začela s prodajo svojih ekskluzivnih pomladanskih modelov — plaščev modnih barv v omejenem številu

modna hiša

prodajni servis

Ljubljana—Maribor—Osijek

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● KAMNIK:

Občinski sindikalni svet v Kamniku je dobil za novo leto zanimivo novoletno čestitko občinskega sindikalnega sveta iz Gornjega Milanovca, v kateri mu predsednik sindikalnega sveta iz Gornjega Milanovca predlaga, da bi v letu 1968 sodeloval in izmenjaval izkušnje s sindikalnimi sveti iz Slavonske Požege, Strumice, Travnika, Kotora in Gornjega Milanovca. Kamničani so ta predlog sprejeli in prejšnji mesec sta se predstavnika kamniškega sindikalnega sveta že udeležila skupnega posveta predstavnikov sindikalnih svetov omenjenih mest.

Na tem posvetovanju v Gornjem Milanovcu so predstavniki šestih sindikalnih svetov iz šestih republik osvojili letošnji program sodelovanja in njegove oblike. Tako so se odločili, da bodo izmenjevali delovne izkušnje sindikalnih svetov, da bodo med seboj sodelovale sindikalne podružnice posameznih gospodarskih organizacij, da bodo izmenjavali kulturno umetniške in športne skupine, delavce med letnimi dopusti in da bo vsako leto v drugem mestu »Karavana delavskega prijateljstva«, na katero bi prišlo vsako leto po 40 ali 50 udeležencev iz vsakega kraja. Prva taka »karavana« bo že letos, in sicer septembra meseca v makedonskem mestu Strumici.

Zanimiva je tudi sklepna ugotovitev posvetovanja predsednikov sindikalnih svetov, da bodo posvetili še posebno pozornost šolstvu in izobraževanju odraslih, investicijam v šolstvu ter storitvenim dejavnostim. Predsedniki šestih občinskih sindikalnih svetov so se tudi zavzeli, da bi sodelovanje razširili tudi na občinske skupščine in druge družbeno-politične organizacije.

V. G.

OD VSEPOVSOD

● CELJE:

Pred III. sejo občinske konference ZK Celje se je pred dnevi sestal tudi občinski odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti, da bi se izrekel o nekaterih aktualnih idejno-političnih vprašanjih v družbenih dejavnostih.

Člani občinskega odbora sindikata družbenih dejavnosti občine Celje so se v bistvu strinjali s predlaganimi osnutki sklepov občinske konference ZK glede nadaljnjega razreševanja problemov družbenih dejavnosti. Poudarili pa so, da občinski družbeni dogovori, ki jih bodo v zvezi s tem sprejeli, ne bodo dosegli svojega namena, če z njimi ne bodo jasno opredelili odgovornosti tako naročnikov kot izvajalcev posameznih nalog. Občinski odbor sindikata družbenih dejavnosti bo sicer po svojih močeh podprl vsa prizadevanja, da bi vendarle našli najboljše rešitve za normalno delo in razvoj vseh družbenih dejavnosti.

-mG

● TRŽIČ:

Približno pred mesecem dni so pri občinskem sindikalnem vodstvu v Tržiču ustanovili službo pravne pomoči. Čeprav ta služba deluje šele kratek čas, pa je pri njenem delu že opaziti nekatere pozitivne rezultate. Prva ugotovitev je, da je bila takšna služba v Tržiču potrebna, kar nam predvsem dokazuje število obravnavanih zadev. Tako velikega odziva niso pričakovali niti v sindikatih niti predstavniki te službe. Med obravnavanimi zadevami je največ vprašanj s področja delovnih razmerij, v zadnjem času pa tudi s področja pokojninskega in socialnega zavarovanja. Po mnenju diplomiranega pravnika Naceta Pavlina, ki vodi službo, je vzrok za tolikšno število obravnavanih zadev v nepoznavanju temeljnega zakona o delovnih razmerjih, zlasti kadar gre za vprašanja nagrajevanja, premeščanja, odpovedi in disciplinske prekrške.

POSVET S PREDSEDNIKI OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

DOGOVOR O NAJBOLJ PEREČIH NALOGAH

Vključevanje vseh občinskih sindikalnih svetov v akcijski program RS ZSS in njihova predkongresna aktivnost morata biti tesno povezana

Dogovor o uresničevanju akcijskega programa dela RS ZSS in dogovor o predkongresni aktivnosti slovenskih sindikatov — to je bil dnevni red posveta s predsedniki vseh slovenskih občinskih sindikalnih svetov, katerega so se minuli petek udeležili tudi predstavniki republiških odborov sindikatov in predstavniki komisij pri RS ZSS. Posvetovanje je vodil predsednik RS ZSS Tone Kropušek in je bilo v svojem bistvu posvečeno konkretizaciji nalog, ki jih je dan prej sprejela plenarna seja vodstva slovenskih sindikatov.

Ne mislimo reči, da so tekoče naloge pri izpolnjevanju akcijskega programa RS oziroma vključevanje občinskih sindikalnih svetov v ta program s tem potisnjene na stranski tir. Prav nasprotno: v razpravi o vključevanju občinskih sindikalnih svetov v predkongresne razprave je bila močno poudarjena zahteva, da morajo te razprave izhajati iz konkretnih razmer na terenu oziroma iz uresničevanja akcijskega programa dela RS ZSS. Predkongresne razprave bodo namreč zajele najbolj pereča vprašanja našega družbenega in gospodarskega življenja in s tem v zvezi seveda tudi pereča vprašanja sindikalnega dela; razreševanje teh vprašanj pa zajema tudi akcijski program dela RS ZSS in tako je razumljivo, da se vse te naloge med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Prav zato je na posvetu razprava o obeh točkah dnevnega reda tudi bila skupna.

Služba organizacijsko kadrovske komisije RS ZSS je za to posvetovanje izdelala predlog, kako organizirati predkongresne razprave, da bi lahko v kratkem roku — predvideno je, da bi bile zaključene do 20. aprila — dale najboljše rezultate. Te razprave naj bi namreč potekale na podlagi 14 gradiv, ki jih je za kongres pripravil Centralni svet ZSJ, jasno pa je, da vse sindikalne organizacije v tako kratkem času ne bi mogle proučiti vsega tega gradiva. Zato je omenjena služba predlagala — in posvet je ta predlog z manjšimi spremembami tudi sprejel — naj bi se razprave o tem gradivu osredotočile na posamezne nosilce, med katerimi bi bili republiški odbori sindiktov, komisije RS ZSS in pa posamezni občinski sindikalni sveti. Vsak od teh nosilcev predkongresnih razprav bo proučil le nekaj teh gradiv, čeprav je zelo verjetno, da bodo vsi nosilci razprav proučili dve osrednji vprašanji, to se pravi vprašanje nadaljnjega razvoja sindikatov in vprašanje novega statuta ZSJ.

Predkongresna gradiva obravnavajo naslednja vprašanja: nadaljnji razvoj sindikatov, politika formiranja in delitve narodnega dohodka, dohodka ter osebnega dohodka ter pogoji gospodarjenja, zaposlovanje, integracijska gibanja, stanovanjska problematika, zaščita pri delu, otroško varstvo, problemi socialnega zavarovanja, oddih in rekreacija, izobraževanje, razvoj kulture, samoupravljanje, mednarodni odnosi CS ZSJ in statut ZSJ.

Kot že rečeno, o teh vprašanjih bodo razpravljali tudi republiški sindikalni organi, kot »žarišča« razprav v občinah pa so na posvetu bili določeni naslednji občinski sindikalni sveti: Brežice, Celje, Domžale, Jesenice, Idrija, Kamnik, Kočevje, Kranj, Lendava, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Radovljica, Ravne, Postojna, Škofja Loka, Trbovlje, Tržič, Velenje, Obalni sindikalni svet Koper in MSS Ljubljana.

Omenjeni občinski sindikalni sveti se bodo pri organiziranju teh razprav povezovali s tistimi sveti, s katerimi imajo podobno problematiko, pri tem pa naj razprave ne bi zapirali samo v sindikalne kroge, temveč naj bi vanje pritegnili tudi člane republiških sindikalnih forumov, pa tudi vse tiste ljudi in organizacije, ki lahko pomagajo razčiščevati različne probleme. Na ta način bi razprave bile širše in strokovnejše, ter bi lahko od njih dobili mnogo koristnih predlogov in pobud. Na posvetu je bilo poudarjeno, da od teh razprav sindikati ne pričakujejo namigovanj, temveč jasna, nedvoumna stališča do vseh tistih vprašanj, o katerih bo tekla beseda.

M. P.

Sprejeta je programska osnova slovenskih sindikatov in akcijski program dela RS ZSS

Oba sprejeta dokumenta pomenita osnovo za delo vseh sindikalnih organizacij ● Dogovor o predkongresni aktivnosti slovenskih sindikatov ● Izvolitev komisij RS ZSS

(Nadaljevanje s 1. strani)

jasna in da si premalo prizadevajo, da bi zanje pridobili čimveč delovnih ljudi. Borbenosti sindikatov torej ne gre dokazovati s hrupnimi zahtevami, postavljenimi temu ali onemu dejavniku naše samoupravne družbe, temveč bomo dali »ostrino« sindikalnemu delu najuspešneje s tem, da bodo stališča sindikatov do različnih vprašanj čimbolj jasna in da si bodo sindikati znali zagotoviti čim širšo podporo svojim stališčem v vseh organih in organizacijah naše samoupravne družbe.

Z AKCIJSKIM PROGRAMOM RS ZSS SE NAŠE SINDIKALNE ORGANIZACIJE VKLJUČUJEJO V RAZREŠEVANJE PEREČIH VPRAŠANJ

Akcijski program dela RS ZSS je obrazložil njegov tajnik Jože Marolt, ki je dejal, da ta akcijski program temelji na programski osnovi slovenskih sindikatov in da je bil sestavljen s skupnimi prizadevanji članov republiškega sveta in njegovega predsedstva, kakor tudi v sodelovanju z vodstvi strokovnih sindikatov in z občinskimi sindikalnimi sveti. To pa pomeni, da ta akcijski program pomeni delovni dogovor pretežnega dela sindikalnih organizacij, obvezuje vse sindikalne organizacije od najnižjih do najvišjih, da ga vnesejo v svoje delovne programe.

Tovariš Marolt je dalje dejal, da program našteva različne naloge in hkrati določa nosilce priprav za izpolnitev teh nalog, ne predvideva pa, katera vprašanja bodo prenesena na plenum RS ZSS, katera na druge organe. Skratka — pri uresničevanju tega programa se bomo morali posluževati najrazličnejših delovnih metod in oblik — od plenumskih sej RS ZSS, do posvetovanj, dela posameznih komisij itd. Predsedstvo RS ZSS bo njegovemu plenumu občasno, najmanj pa dvakrat letno, predložilo celotno poročilo o izpolnjevanju tega akcijskega programa, kar bo plenumu omogočilo, da uspešneje kontrolira izvrševanje sprejetih nalog in oblikuje svojo politiko.

Akcijski program dela RS ZSS predvideva za letošnje leto več kot trideset konkretnih nalog, zaradi česar bi bilo potrebno določiti prioritetni red njihovega izpolnjevanja. Tako je plenum RS ZSS določil, da bo do junija proučil naslednja vprašanja:

- uveljavljanje notranje zakonodaje ob sprejemanju samoupravnih odločitev v delovnih organizacijah;
- pripravniška doba v delovnih organizacijah;
- reelekcija direktorjev in vloga ter položaj direktorjev;
- mednarodna aktivnost sindikatov in zaposlovanje v tujini;
- uveljavljanje samoupravljanja na področju družbenih dejavnosti;
- družbeno usmerjanje delitve;
- prisilne uprave v delovnih organizacijah;
- ukrepanje delovnih organizacij glede sprememb TZDR;
- organizacija razprav o spremembah v socialnem zavarovanju.

V razpravi so bile predložene še nekatere druge naloge, denimo opredelitev stališč sindikatov glede različnih vprašanj oddiha in rekreacije. Ta stališča morajo sindikati opredeliti vsekakor še pred začetkom sezone letnih dopustov — in zaradi te in drugih zahtev je plenum pooblastil avtorje akcijskega programa, da vanj vnesejo tudi dopolnila, ki jih je sugerirala razprava.

PREDKONGRESNA AKTIVNOST MORA BITI POVEZANA Z IZPOLNJEVANJEM AKCIJSKEGA PROGRAMA

Med zelo važne naloge slovenskih sindikatov v prvi polovici tega leta sodijo seveda tudi priprave na kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ki bo v juniju letos. V okviru teh priprav je potrebno najprej razviti čim širše in čimbolj poglobljene razprave o obsežnem gradivu, ki je pripravljeno za kongres, nato pa opraviti konference za izvolitve delegatov za kongres, na katerih bi razpravljali tudi o predlogih trinajstih kongresnih resolucij. Razprave o kongresnem gradivu naj bi bile zaključene do 20. aprila, volilne konference pa bi potem opravili do 10. maja. Kaže, da bi bilo najbolje, če bi sestav volilnih konferenc bil tak, kakršen je bil za občne zbore občinskih sindikalnih svetov.

Kongresno gradivo je razdeljeno na 14 problemskih področij, ni pa dvoma, da bosta dve vprašanji zanimali vse sindikalne organizacije: to je vprašanje mesta in vloge sindikatov in nato novi statut ZSJ. Bilo bi nerealno pričakovati, da bi vsaka sindikalna organizacija razpravljala o vseh gradivih za kongres in je zato tudi predvideno, na katerih »točkah« bodo razpravljali o posameznih vprašanjih. Razprave na teh točkah oziroma mestih (na primer v Celju, Kopru, Mariboru, Kranju, Ljubljani itd.) pa seveda ne bodo omejene samo na sindikalne delavce teh mest, temveč se bodo vanje vključevali tudi člani RS ZSS, člani komisij, ki so pripravljale kongresno gradivo in drugi — to se pravi vsi tisti, ki lahko pripomorejo k izdelavi stališč, ki jih bodo potem slovenski delegati zastopali na kongresu.

Plenum je hkrati poudaril, da predkongresne razprave niso zamišljene kot neko oddvojeno, posebno delo slovenskih sindikatov, temveč kot sestavni del izpolnjevanja akcijskega programa dela RS ZSS, ki je skupaj s svojim predsedstvom tudi nosilec predkongresne aktivnosti v naši republiki. Na kongresno gradivo moramo gledati pač s stališča naše konkretne stvarnosti in konkretnih nalog — te pa je realno postavil akcijski program RS ZSS.

MILAN POGAČNIK

POSLOVNO ZDRUŽENJE

GIPOS

LJUBLJANA, TITOVA 39

GRADBENO INDUSTRIJSKA POSLOVNA SKUPNOST SLOVENIJE

GIPOSS združuje 7 gradbenih podjetij v Sloveniji:
GORICA — Nova Gorica
INGRAD — Celje
PIONIR — Novo mesto
OBNOVA — Ljubljana
SAVA — Jesenice
STAVBAR — Maribor
TEHNIKA — Ljubljana

GIPOSS stalno sodeluje tudi z naslednjimi gradbenimi podjetji:
PROJEKT — Kranj
MEGRAD — Ljubljana
ZIDAR — Kočevje
PRIMORJE — Ajdovščina

GIPOSS gradi stanovanjska naselja, javne zgradbe, turistične in industrijske objekte, komunalne naprave ter garaže.

Člani GIPOSS imajo potrebno število visoko kvalificiranih kadrov in zaposlujejo skupno preko 10.000 delavcev.

Člani GIPOSS so dosegli v letu 1967 bruto realizacijo 600 milijonov N-din.

GIPOSS gradi po najnovejših gradbenih metodah z uporabo najboljših materialov in kvalitetne, deloma uvožene opreme.

GIPOSS cene gradbenih storitev, zlasti stanovanjskih objektov so med najnižjimi v Sloveniji.

KORISTNA POBUDA SINDIKATOV ŽALSKE KOMUNE

Pot do družbenega dogovora o delitvi dohodka

V prejšnji številki našega lista smo na kratko že poročali o skupni seji občinskih odborov sindikata delavcev industrije in rudarstva ter storitvenih dejavnosti v Žalcu, na kateri so se udeleženci zavzeli za oblikovanje občinskega dogovora o delitvi dohodka, ki bi delovne organizacije obvezoval, da v sklade vlagajo najmanj toliko sredstev, da bi bilo poskrbljeno za enostavno reprodukcijo. Tokrat posredujemo še nekatere podrobnosti o tem zanimivem posvetu.

Žalski sindikati konkretno predlagajo, da bi morale delovne organizacije iz njihove občine vlagati v sklade od 12 do 16 odstotkov v lanskem letu aktivno angažiranih sredstev, če naj tudi ustrežejo navedenemu pogoju. Kjer tega ne bi storili in kjer torej sredstva skladov in amortizacije ne bi dosegla predvidene višine, bi občinska skupščina, samoupravni organi in še vsi drugi zainteresirani partnerji nemudoma morali začeli ukrepati in tudi predlagati rešitve, ki bi nakazale pot iz težav.

Narobe bi bilo, če bi to stališče žalskih sindikatov razumeli v tem smislu, da za vsako ceno želijo »obdržati pri življenju« prav vse delovne organizacije v občini. Gre pa za to, da si morajo vsi kolektivi v občini zagotoviti vsaj sredstva za enostavno reprodukcijo in ne da nekateri med njimi — tako zaradi objektivnih kot subjektivnih težav — skoraj ves dohodek porabijo za pokrivanje že tako nizkih osebnih dohodkov. Če bi zdaj poslovanje takšnih delovnih organizacij ocenjevali zgolj na osnovi podatkov zaključnih računov, ne bi smeli biti preveč zaskrbljeni, ker vsaj formalno ne poslujejo z izgubo. Povsem drugo vprašanje pa je, kakšna je perspektiva teh delovnih organizacij, če že zdaj nekatera podjetja poslujejo na meji rentabilnosti in čeprav ni obetov, da bi si pomagala na bolje in tako vplivala tudi na zvišanje skoraj bedno nizkih osebnih dohodkov. Ob sedanjem sistemu družbenega nadzorstva in družbenega usmerjanja gospodarstva takim kolektivom navsezadnje nihče tudi »nič ne more«. Z drugimi besedami povedano: po svoji krivdi ali ne so v glavnem sami sebi prepuščeni.

Če bo pobuda žalskih sindikatov naletela na ugoden odmev v delovnih organizacijah in če jo bo v obliki ustreznega priporočila potrdil tudi zbor delovnih skupnosti občine Žalec, potem bo mogoče dokaj zgodaj uveljavljati konkretne ukrepe za izboljšanje razmer in perspektive katere koli delovne organizacije, ki ne bi izpolnjevala prej omenjenih pogojev. Pri tem je za zdaj postranskega pomena vprašanje, ali prej omenjeni odstotki, sicer različno odmerjeni po panogah, tudi pomenijo najbolj realno oceno in perspektivo, da bi si delovne organizacije v občini dejansko zagotovile vsaj pogoje za enostavno reprodukcijo. Veliko važnejše je to, da se bo na ta način odprla pot za pravočasno razreševanje problemov, namesto da bi se z njimi začeli spoprijemati takrat, ko je že malone prepozno.

Še nekaj velja zapisati v zvezi z omenjenimi stališči žalskih sindikatov. Lepo in prav je, da predlagajo družbeni dogovor o delitvi dohodka že na ravni občine. V občini bi ga sicer tudi najlaže uresničili. Vprašanje pa vendarle je, ali je za razvoj gospodarstva in družbenih služb v celoti odgovorna samo občinska skupščina, ali pa bi svoj delež morali nositi tudi drugi. Ne bomo se preveč zmotili, če rečemo, da v našem družbeno-gospodarskem sistemu samo občina ne more biti odgovorna za vse, kar se dogaja na njenem območju, čeprav pomeni osnovno celico naše družbe.

Namesto sklepne besede zatorej samo tole: »žalski primer« je zanimiv in spodbuden zaradi tega, ker nakazuje pot, kako naj bi zagotovili normalno obnavljanje in potem tudi naglejši razvoj gospodarstva. Pomenja torej začetek širših razprav o tem problemu, med katerimi bi se vsi družbeno-politični dejavniki z vso odgovornostjo morali tudi zavezati, da bodo izpolnjevali dogovore in obveznosti, ki jih bodo sprejeli.

-mG

Auto Union program 1968

Audi 60
Audi - Audi L
Audi 80 L
Audi 80 Variant
Audi Super 90

Vse informacije in preizkušnje vožnje pri

AUTOCOMMERCE

LJUBLJANA, TRDINOVA 4

in pri predstavništvih Autocommerce: Beograd — Kantanićeva 18; Zagreb — Varšavska 4; Sarajevo — Kralja Tomislava 19; Novi Sad — Bul. M. Tita 9; Skopje — Orce Nikolov 29; Rijeka — Račkog 28; Split — Matije Gubca 6.

	DM	Carinski in ostali stroški v N-din
AUDI 60		
Cena vozila z 2 vrati	5.200.—	12.482,75
Cena vozila s 4 vrati	5.450.—	13.014,05
AUDI-N		
Cena vozila z 2 vrati OM	5.688.—	13.506,04
Cena vozila s 4 vrati OM	6.015.—	14.200,42
AUDI L		
Cena vozila z 2 vrati	5.888.—	13.931,05
Cena vozila s 4 vrati	6.215.—	14.625,40
AUDI 80 L		
Cena vozila z 2 vrati	6.000.—	14.169,05
Cena vozila s 4 vrati	6.315.—	14.838,20
AUDI 80 VARIANT		
Cena za osebno vozilo	6.382.—	15.250,75
Cena za dostavno vozilo	6.382.—	11.970,70
AUDI SUPER 90		
Cena vozila z 2 vrati	6.358.—	15.100,75
Cena vozila s 4 vrati	6.708.—	17.288,50

do 31. marca prodajamo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani — obiščite nas

Pravna posvetovalnica DE

● **VPRAŠANJE:**

Pri premetavanju paketov je nastala na enem izmed zavojev škoda, za katero pa ne odgovarjam jaz, ker teh zavojev nisem premetaval in sem le delal v tej skupini delavcev, ko je škoda nastala. Moj predpostavljeni je škodo prijavil komisiji za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, nakar sem prejel odločbo, s katero se mi odtrga za mesec januar 30 N-dinarjev z obrazložitvijo, da sem nevestno premetaval kartone z gotovimi izdelki in jih poškodoval. Zoper to odločbo sekretarja podjetja sem se pritožil na upravni odbor, vendar do danes še nisem prejel nobenega odgovora. Sodim, da je postopek delovne organizacije nezakonit, saj nisem bil niti zaslišan o škodi, ki je nastala na zavojih, razen tega pa je sploh nisem zakrivil, delovna organizacija pa mi je od mesečnih osebnih dohodkov za mesec januar že odtrgala znesek 30 N-dinarjev. Zanima me, ali je postopek moje delovne organizacije zakonit?

I. M., Ljubljana

Delavec, ki namenoma ali iz velike nepazljivosti povzroči delovni organizaciji na delu oziroma v zvezi z delom materialno škodo, mora povzročeno škodo povrniti. Škodo in okoliščine, v katerih je le-ta nastala, koliko znaša in kdo jo je povzročil, ugotovi komisija, ki jo imenuje organ upravljanja, določen v splošnem aktu, ali če je škoda povzročena s kršitvijo delovne dolžnosti, organ, ki je določen za izrekanje ukrepov za kršitve delovnih dolžnosti. Če povzroči škodo več delavcev, je vsak delavec posebej odgovoren za tisti del škode, ki jo je povzročil. Če bi ne bilo mogoče za vsakega delavca posebej ugotoviti, kakšen del škode je povzročil, se šteje, da so enako odgovorni in da morajo škodo povrniti po enakih delih. Delavca mora vsekakor zaslišati komisija, ki ugotavlja škodo in okoliščine, v katerih je nastala, koliko znaša in kdo jo je povzročil, vendar delovna organizacija kljub taki ugotovitvi te komisije ne more delavcu odtrgati te škode od mesečnih osebnih prejemkov, ker lahko v primeru, če delavec noče povrniti škode, delovna organizacija uveljavlja odškodninski zahtevek s tožbo pri sodišču splošne pristojnosti. Vsekakor pa bi bila nezakonita disciplinska kazen (ukrep za ugotovljeno kršitev delovne dolžnosti), da se odtegne del osebnih dohodkov, kot to sledi iz vašega vprašanja. Temeljni zakon o delovnih razmerjih namreč ni predvidel ukrepa denarne kazni, zato take kazni tudi delovna organizacija ne more izreči za storjene kršitve delovnih dolžnosti svojih delavcev, ki v vašem primeru sploh ni bila ugotovljena.

Upoštevaje to, kar ste povedali, ste upravičeni zahtevati od pristojnega samoupravnega organa, da vam povrne odtegnjeni znesek osebnega dohodka, prav tako pa ste upravičeni v primeru negativnega odgovora, da odtegnjeni znesek 30,00 N-dinarjev iztožite preko sodišča. Ker pa ste se zoper odtegljaj že sami pritožili na upravni odbor, ki v 30 dneh ni odgovoril na vaš ugovor, je šteti, da ste tako že izkoristili predhodni postopek za uveljavljanje denarnih zahtevkov zoper delovno organizacijo, tako da lahko vložite tožbo brez kakšnih posebnih opozoril delovni organizaciji.

A. POLJANŠEK

KUPON za pravno posvetovalnico DE

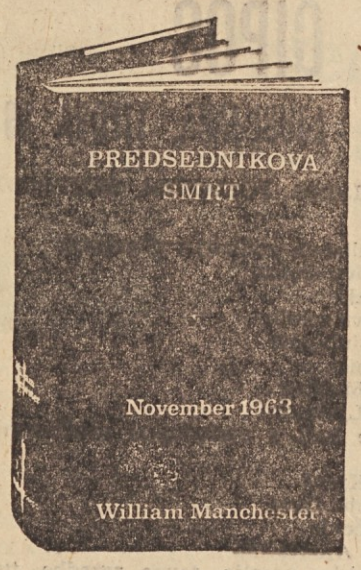

Založba Mladinska knjiga

Umor v Dallasu je razburil ves svet, resnica o njem pa je še vedno zavita v meglo.

Znani ameriški publicist in osebni prijatelj tragično preminulega Johna F. Kennedyja

WILLIAM MANCHESTER

je dve leti proučeval gradivo Warrenove komisije in ameriške nacionalne arhive, zbiral pričevanja najrazličnejših ljudi ter na podlagi svojih ugotovitev napisal knjigo

Predsednikova smrt

Knjiga obsega 800 strani, slovenski prevod bo izšel v enakem obsegu. Bralec se bo v knjigi lahko podrobneje seznanil s potekom tragičnih dogodkov.

V ZDA, kjer je knjiga pred kratkim izšla, je bila tiskana v 600.000 izvodih.

Slovenski prevod (oskrbela ga je Seta Oblak) bo izšel v aprilu 1968.

Cena knjige bo 70 N-din.

Vabimo vas, da si knjigo, ki bo nedvomno zbudila tudi pri nas veliko pozornost, zagotovite s prednaročilom.

Prednaročila sprejemajo vse knjigarne, knjigo pa lahko naročite tudi pri prodajnem oddelku založbe Mladinska knjiga v Ljubljani, Titova 3, pri vseh poverjenikih in zastopnikih založbe, ali s priloženo naročilnico.

NAROČILNICA DE

Podpisani(a) .....

natančen naslov .....

nepreklicno naročam knjigo Williama Manchestra:

Predsednikova smrt

Ceno 70 N-din bom poravnal(a) po prejemu računa — naenkrat — v 3 mesečnih obrokih (dva po 20 N-din in enega po 30 N-din).

Prosimo, neustrezno prečrtajte!

Datum: Podpis:

RAZŠIRJEN PLENUM ObSS PTUJ O OTROŠKEM VARSTVU

PREDOLGO NA DNEVNEM REDU

Minuli teden je bil v Ptuju razširjeni plenum občinskega sindikalnega sveta. Osrednjo točko dnevnega reda so Ptujčani posvetili vprašanjem otroškega varstva. Po skrbno pripravljenih uvodnih referatih o splošnih stališčih razvoja vzgojno varstvene dejavnosti pri nas in o konkretni podobi teh razmer na ptujskem področju je razpravljalo, zelo malo udeležencev plenuma. Napak bi si razlagali njihov molk tako, da bi vprašanja otroškega varstva ne bila tako boleča, kot jih kažejo nekateri podatki in splošni vtis, ampak lahko sklepamo po tihih pripombah mnogih udeležencev, da je vsakršna razprava govorenje v prazno; saj so že tolikokrat prekleli vse trpke resnice o varstvu ptujskih otrok in vendar se zadeve nikamor ne premaknejo.

Zato so udeleženci plenuma ponovno poudarili, da je otroško varstvo v Ptuju tako žgoč problem, da ga ni mogoče več odrivati na kasnejši čas in ga še naprej reševati samo s priporočili. Čimprej je potrebno k volji pridati tudi materialno pomoč, posebno pa pomoč delovnih kolektivov. Hkrati s prizadevanji za složno zbiranje sredstev pa bi morali čimprej zasnovati realen program razvoja otroškega varstva v ptujski komuni.

● Vse ptujske varstvene ustanove varujejo le 360 otrok ali dobre 3 odstotke vseh predšolskih otrok v ptujski komuni.

● Zaposlene ženske imajo 4.600 predšolskih in šoloobveznih otrok ter 580 dojenčkov.

● V občini je 370 otrok z enim roditeljem, 720 je otrok, katerih starši so alkoholiki ali hudi bolniki, in 210 je pastorkov ali rejenčkov.

To je samo nekaj skopih podatkov, ki ponazarjajo izredno težke razmere ptujskih otrok in njihovih staršev in hkrati zanemarjeno skrb komune za družbeno vzgojo in varstvo otrok.

PRIPOROČILA NE ZALEŽEJO

Ptujski sindikati so posvetili tem vprašanjem že dva plenuma, opravili so anketo o razmerah in o potrebah otroškega varstva. Razposlali so priporočila delovnim organizacijam, da bi denarno podprle razvoj otroškega varstva. Lani je razpravljala o teh vprašanjih tudi občinska skupščina in storila podobno kot sindikat — s posebnim priporočilom zaprosila delovne organizacije za pomoč pri financiranju otroškega varstva. Vendar, od 36 delovnih organizacij so odgovorile pritrdilno le 4...

Že dve leti se v Ptuju pogovarjajo o nujni gradnji varstvene ustanove v Trubarjevem naselju. V tem naselju živi trenutno 522 predšolskih otrok, vendar naselje še vedno raste. Predvideni vrtec v tem naselju bi sprejel pod streho od 100 do 120 otrok. Poleg tega bi uredili v vrtcu tudi stranske prostore, na primer kuhinjo, ki bi oskrbovala s hrano tudi druge varstvene ustanove v Ptuju. Prav tako imajo Ptujčani v programu razširitev varstvene ustanove v Majšperku. V tem vrtcu je trenutno prostora le za 31 predšolskih otrok, mnogo otrok pa morajo vsako leto zavrniti, ne glede na to, da so sedanji prostori neprimerni. Poleg omenjenih pa se kažejo izredno velike potrebe po organiziranem varstvu na drugih koncih mesta in v drugih krajih v občini, a potrebnega denarja v Ptuju nikakor ne morejo zbrati.

SLABA POLOVICA OTROK DOKONČA OSNOVNO ŠOLO

Posebej so na plenumu opozorili na razmere podeželskih in kmečkih otrok. Učitelji že več let opozarjajo, da prihajajo v šolo mnogi podeželjski otroci manj razgledani. Že prva leta šolanja ne obvladajo osnovnih značilnosti jezika, težko razumejo in sprejemajo učno snov. Zaradi tega v ptujski občini niti polovica otrok ne dokonča osnovne šole. Zanemarjena vzgoja in varstvo pa se čutita tudi v tem, da je 30 % šolskih otrok podhranjenih, da 20 % šoloobveznih otrok živi v izredno težkih socialnih razmerah, da ima desetina otrok za starše alkoholike itd. itd.

Ptujska občina sodi med manj razvite. Poleg tega je v občini dvakrat več otrok kot v drugih občinah. Že zato je potrebno v ptujski komuni drugače zasnovati materialno skrb za razvoj otroškega varstva. Občinski proračun in sredstva, ki se skladno z zakonom namensko stekajo v občinski sklad za otroško varstvo, ne morejo pokriti niti najnujnejših izdatkov za vzgojno varstveno dejavnost. Zato bodo morali s toliko večjo mero odgovornosti materialno pomagati delovni kolektivi. Na plenumu so posebej poudarili, da bi se morali starši v vseh razpravah v občini, na terenu in v delovnih organizacijah bolj zavzeto potegovati za hitrejše reševanje problematike otroškega varstva.

I. V.

MIMOGREDE Z ANDREJEM STRUNO, PREDSEDNIKOM GROSUPELJSKIH SINDIKATOV

DOBRE VOLJE NE MANJKA...

Na zadnjem občnem zboru grosupeljskih sindikatov so se zavzeli predvsem za hitrejše integracijsko povezovanje kolektivov v občini ter za vsestransko utrditev sindikalnih podružnic.

Odtlej so minili nekako trije meseci. Kako ObSS Grosuplje uresničuje dogovore občnega zbora? O tem smo se pogovorili z Andrejem Struno, ki dopoldneve preživi na svojem delovnem mestu v tovarni »Motvoz in platno«, ob popoldnevih pa je na občinskem sindikalnem svetu, katerega predsednik je postal.

»Dobre volje ne manjka, ampak — težave so!« je začel tovariš Struna. »Na občinski skupščini se je na primer prav v zvezi z našimi stališči do integracije kmetijskih organizacij v komuni razvnela zelo burna razprava. V bistvu vsi soglašajo s tem, kar predlaga sindikat, namreč zaokroževanje v eno, a zato močno organizacijo. Smola pa je v tem, da je Agrokombinat kot najmočnejše podjetje spet zašel v težave, čeprav tega sam niti najmanj ni kriv in čeprav je sicer kazalo, da se bo le izvlekel iz najhujšega. Zapora izvoza živine jih je namreč krepko pritisnila. V takšnih razmerah pa na hitro ni mogoče ničesar storiti.«

»In kako zdaj?«

»Dokler se bodo razmere v našem kmetijstvu ter v kreditnem in izvoznem režimu spreminjale tako kot vreme, se bodo prizadeti kolektivi v praksi le težko sporazumevali za skupno pot oziroma za najrazličnejše oblike sodelovanja. Mislim, da sem jasno odgovoril, za kaj bi se poslej in tudi najbolj morali potegovati, če naj uresničujemo tisto, o čemer se v načelu strinjamo, da bi bilo koristno za vse partnerje.«

»Kako pa je z notranjim utrjevanjem podružnic?«

»Že udeležba na občnem zboru priča, da se ljudje živo zanimajo za delo v sindikatih. Opažamo pa, da se problemov marsikdaj ne znajo lotiti s prave strani in da se zaradi tega pri iskanju rešitev zapletajo v protislovja. Da bi pomagali vsaj vodilnim sindikalnim delavcem v delovnih organizacijah, pripravljamo več seminarjev. Iščemo pa tudi druge možnosti za poživitev sindikalnega dela in za utrditev naše organizacije. Tako smo minuli teden ustanovili občinski odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki je sicer prvi odbor strokovnih sindikatov v naši občini. Ustanavljamo sindikalno podružnico za delavce, ki so zaposleni pri zasebnih obrtnikih. Iščemo tudi možnosti, kako bi ustrezno organizirali tudi tiste kolektive, ki jih je premalo, da bi zanje ustanavljali občinski odbor strokovnega sindikata. Kot kaže, bi bilo najbolje, če bi se vključili v delo enega izmed strokovnih odborov tega sindikata na Dolenjskem, verjetno v Novem mestu.

Zakaj o vsem tem govorim? Samo zato, ker moramo na najboljši način pomagati članstvu naše organizacije in mu omogočiti, da svoje probleme obravnava na način, ki bo najbolj smotrn in tudi učinkovit. Če tega ne bi storili, ne bi izkoristili razpoloženja in zanimanja, kakršno zdaj vlada za sindikate,« je zaključil predsednik grosupeljskih sindikatov Andrej Struna.

-mG

NA ROB USTANOVNEMU OBČNEMU ZBORU OBALNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV KMETIJSTVA, ŽIVILSKE IN TOBAČNE INDUSTRIJE OBALNIH KOMUN

Zakaj le za trenutnimi koristmi?

Ustanovni občni zbor obalnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije v Kopru je v precejšnji meri izzvenel v kritiko šibke aktivnosti sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah. Kritične pripombe so bile v tem, da se sindikalne podružnice v podjetjih kmetijske in živilske stroke na slovenski obali premalo zavzemajo za odpravo nekaterih negativnih pojavov, zlasti pa tedaj kadar gre za nepravilno odpuščanje delavcev, za skaljene medsebojne odnose in podobno.

Zavoljo omenjene kritike na račun dela sindikalnih organizacij in ljudi, ki delajo v vodstvih sindikalne organizacije, je sledil zaključek, za katerega so se zedinili vsi delegati na ustanovnem občnem zboru, namreč da bo moral zlasti novi odbor storiti vse za čim večjo svojo aktivnost kot tudi za aktivnost sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah.

Program obalnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, kakršnega so kasneje sprejeli na ustanovnem občnem zboru, do neke mere že sam po sebi zagotavlja, da bo na tem področju storjenega v prihodnje mnogo več kot doslej. Predvsem je razveseljivo, da se bodo obalni odbori v kratkem lotili analize družbeno-ekonomskih odnosov, delitvenih odnosov in pa sistemov nagrajevanja v delovnih organizacijah. Kajti prav na teh področjih je v omenjenih delovnih organizacijah na slovenski obali še zmeraj veliko nerazrešenih problemov, ki največkrat povzročajo slabo voljo med članstvom delovnih kolektivov in s tem tudi slabše rezultate gospodarjenja.

Tudi dokaj obširno poročilo in referat Jožeta Sedmaka, predsednika iniciativnega odbora, sta se v dobršni meri lotila prav omenjenih problemov:

»Zaostreni pogoji poslovanja namreč vedno bolj silijo delovne organizacije k izboljšanju gospodarjenja,« je dejal Jože Sedmak. »Na našem območju so se tudi uspehi reforme že odrazili v nekaterih delovnih organizacijah, v njihovem bolj ekonomičnem poslovanju. Te delovne organizacije iščejo možnosti za izboljšanje gospodarjenja in lastnega materialnega položaja v povečanju proizvodnje, v ekonomizaciji proizvodnega procesa, v zmanjševanju materialnih stroškov na enoto in v boljšem izkoriščanju osnovnih in obratnih sredstev...«

Vendar pa si velja priznati, da so na slovenski obali tudi take kmetijske in živilske delovne organizacije, ki so še zmeraj usmerjene v lov za trenutnimi finančnimi efekti, ki kampanjsko iščejo notranje rezerve, zapostavljajo delovnega človeka v proizvodnem procesu in se zadovoljujejo le s trenutnimi rešitvami.

»Če hočemo doseči večjo produktivnost,« je nadaljeval Jože Sedmak, »ki je pogoj za dvig življenjske ravni zaposlenih, si moramo prizadevati izboljšati gospodarjenje in odpravljati vse, kar nas vleče nazaj. Za dosego teh ciljev pa morajo mimo prizadevnosti delavcev biti izpolnjeni še drugi pogoji dela v podjetjih. To pomeni, da moramo biti sposobni vzdržati konkurenco, v kar nas vedno bolj silijo načela ekonomičnosti in rentabilnosti. Proizvajati moramo čim ceneje in čim kvalitetnejše. Pri vsakem delovnem procesu pa vedno nastopa človek s svojo fizično ali umsko sposobnostjo. Zavoljo tega lahko trdim, da je eden najpomembnejših dejavnikov proizvodnje človek, ki ga moramo kljub vse večji mehanizaciji in avtomatizaciji, vedno bolj upoštevati. Kljub temu pa so prav na obalnem področju še primeri, da se v nekaterih delovnih organizacijah delavca kot človeka zapostavlja in se mu ne posveča dovolj pozornosti, čeprav so za to objektivne možnosti.«

M. Ž.

GRE ZA HIBO V DELU SP?

Mestni sindikalni svet Ljubljane je tudi letos oddvojil del svojih sredstev za preventivni in redni letni oddih vseh zaposlenih na svojem območju. Za preventivne dopuste je namenil 50.000 N-dinarjev, za reden letni oddih zaposlenih pa 150.000 N-dinarjev.

»S tem smo omogočili sindikalnim podružnicam, da pošljejo svoje ljudi, ki so razmeroma šibkega zdravja, na preventivni oddih po polovični ceni...,« nam je povedal MILAN GERŽELJ, tajnik mestnega sindikalnega sveta v Ljubljani. »In ker ima Počitniška skupnost Alpe-Adria svoje domove v krajih ob morju in na Gorenjskem, ki povsem ustrezajo zahtevam za taka letovanja, nudimo danes svoj regres zaenkrat le preko omenjene počitniške skupnosti. Na Mestnem sindikalnem svetu pa smo se domenili, da bomo povečali regres za preventivne dopuste, kolikor bi bilo število interesentov večje, kot smo predvideli...«

Seveda je mestni sindikalni svet pravočasno seznanil vse sindikalne podružnice z možnostmi za preventivni oddih po polovični ceni. Delovnim organizacijam je tudi znano, kam vse lahko pošljejo svoje ljudi, ki potrebujejo preventivni oddih, na počitnice, in da je izbira zares pestra. Na voljo so namreč lepi domovi v Portorožu, Poreču, na Rabu, Mežaklji in v Kranjski gori. Za desetdnevni penzion — s štirimi obroki dnevno — pa je treba odšteti le 150 N-dinarjev, ker krije ostale stroške, kot smo že omenili, mestni sindikalni svet Ljubljana.

»Ne glede na vse ugodnosti, ki jih nudijo sindikati in naša počitniška skupnost za preventivno letovanje, je odziv delovnih organizacij zaskrbljujoče majhen...,« nam je pred dnevi povedal ZLATKO ŠINDIČ, direktor Počitniške skupnosti Alpe-Adria. »Že v prvi polovici februarja so vedele sindikalne podružnice za omenjene možnosti, pa smo prejeli do danes le borih 25 prijav...«

Vse skupaj je zares težko razumljivo. Mestni sindikalni svet je namensko oddvojil toliko sredstev, da bi v letošnjem letu lahko poslale sindikalne podružnice najmanj 350 delavcev na preventivni dopust po polovični ceni, število dosedanjih prijav pa govori, da akcija mestnega sindikalnega sveta in Počitniške skupnosti Alpe-Adria za sedaj še ni padla na plodna tla.

Komentar bi bil ob vsem skoraj odveč. Kot na dlani je namreč, da samoupravni organi delovnih organizacij še vedno ne obravnavajo človeka kot nekaj najbolj dragocenega in da s tem, ko smo dali določene kompetence v skrbi za človeka v roke samih delovnih skupnosti, nismo dosegli želenih rezultatov.

Pri vsej stvari gre torej še vedno za neustrezen odnos do človeka in pa določeno hibo v samoupravljanju, čeprav niti eno niti drugo že dolgo ne sodi več v naše samoupravno prakso.

A. ULAGA

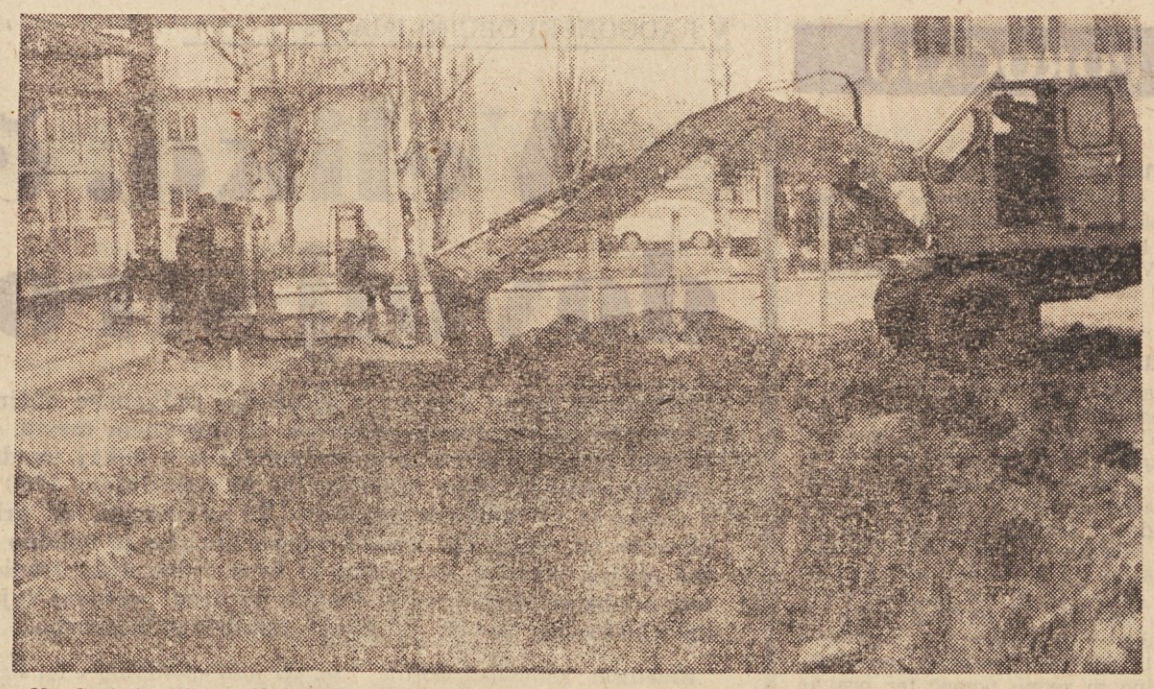

Na Cesti herojev v Novem mestu so začeli izkopavati zemljo, da bodo zakopali 50.000-litrsko cisterno, ki je do sedaj dalj časa ležala izpostavljena vsem vremenskim neprilikam, blizu črpalke Petrola. Občinska skupščina namreč dalj časa ni pustila izkopavanj, sedaj je dovoljenje končno le prišlo in podjetje Pionir iz Novega mesta je pričelo z izkopnimi deli. Pri izkopavanju so naleteli na težave, saj so presekali dovod zraka za kontroliranje pritiska gum, nato pa so naleteli še na skalo. To bodo morali odstraniti z vrtanjem in ročno, ker je razstreljevanje nemogoče zaradi bližine črpalke. Računajo, da bodo dela končana še ta mesec. Cisterno so prvotno mislili uporabiti kot rezervoar za kurilno olje za gospodinjstvo (v Novem mestu ga je moč dobiti le v skladišču v Bršlinu), vendar jo bodo verjetno sedaj uporabili za plinsko olje, medtem ko bodo dali kurilno olje v dosedanjo cisterno za plinsko olje.

D. M.

VEČ DENARJA ZA ZDRAVSTVO NA DOLENJSKEM

Regionalni zdravstveni center in Komunalni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu te dni pospešeno pripravljata vse potrebno za sklenitev letošnjih splošnih sporazumov med zdravstveno službo in skupnostjo zdravstvenega zavarovanja ter za sklenitev pogodb z zdravstvenimi zavodi o financiranju zdravstvenega varstva v letošnjem letu.

Pri dosedanjem obsežnem delu v zvezi s tem so upoštevali vse dobre izkušnje iz lanskega leta — znano je namreč, da je sklad zdravstvenega zavarovanja delavcev v Novem mestu lansko poslovanje zaključil brez primanjkljaja — in skušali popraviti nekatera neustrezna razmerja znotraj zdravstvene potrošnje. Pri tem so vzeli za izhodišče načelo, da bodo letos porabili toliko sredstev, kolikor se jih bo zbralo v skladu in da nikjer ne bodo šli vnaprej zavestno v primanjkljaj niti v zdravstvenih zavodih niti v skladu.

Skupnih sredstev bo letos po finančnem načrtu v skladu zdravstvenega zavarovanja delavcev za 5,4 odstotka več kot lani. Od skupnih sredstev so namenili za zdravstveno varstvo 70,5 odstotka. Od tega pa so približno polovico predvideli za bolnišnično zdravljenje, drugo polovico pa za splošno ambulantno in specialistično službo ter preostale zdravstvene usluge. Zdravstveni zavodi s tako osnovno in drugovrstno delitvijo sredstev v glavnem soglašajo. Zapletlo se je le pri novomeški bolnišnici, ki po svojih ekonomskih izračunih potrebuje 8 milijonov 100 tisoč novih dinarjev. Ker tolikšnih sredstev v skladu zanjo ni na voljo, je bolnišnica pristala na 7 milijonov 750 tisoč novih dinarjev ob 30-odstotnem odlivu v druge komunalne skupnosti, kar pomeni za novomeško bolnišnico približno 15 odstotkov več sredstev kot lani.

To zahtevo podpira tudi zdravstveni center, medtem ko izvršilni odbor komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev vztraja, naj bi bolnišnica pri tem prevzela nekoliko večji riziko. Gre predvsem za to, kolikšen naj bi bil odliv in kdo naj bi pokrival morebitno razliko, ki bi nastala pri večjem odlivu. Vprašljivo je tudi, ali je bila lanska in sedanja predvidena razdelitev sredstev med osnovno zdravstveno službo in bolnišnico v pravem razmerju, ker marsikaj kaže na to, da je bilo za bolnišnico odmerjenega premalo denarja. Zdaj ponovno ugotavljajo pravičnost take razdelitve in upajo, da bodo vendarle našli skupni jezik in še ta mesec sklenili pogodbe o letošnjem financiranju zdravstvenega varstva na Dolenjskem.

Ob dosedanjih razpravah o sklepanju pogodb z zdravstvenimi zavodi pa se neprizadetemu opazovalcu nehote na splošno poraja še vprašanje, kdo je lani bolje gospodaril: ali tisti, ki je poslovno leto zaključil brez primanjkljaja v skladu, ali tisti, ki je ustvaril velike primanjkljaje in jih zdaj pokrivajo zavarovanci z izrednimi prispevki. Pogosto je čutiti mnenje, da so dobro gospodarili slednji, ker je zdravstvo tam pač dobilo več denarja. Tako so nekatera območja kljub reformnim ukrepom in znižani stopnji prispevka trošila več, kot je bilo na voljo denarja, razliko pa dobivajo nazaj skozi druga vrata — z izrednim prispevkom zavarovancev. Le da je ta oblika bolj »samoupravna«, ker so se zanjo pač morali odločiti samoupravni organi komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja.

Poraja se vprašanje, ali je to v skladu z intencijami reforme, in čemu je zdravstvo v nekaterih območjih lahko trošilo le toliko, kolikor je bilo na voljo denarja, v drugih območjih pa znatno več.

Ponekod zdaj zdravstvenim delavcem na območjih, kjer ni bilo treba uvesti izrednega prispevka, očitajo, češ, saj ste sami krivi, da imate nižje osebne dohodke in manj denarja za zdravstvo, zakaj pa ste toliko »stiskali«. V nekaterih krogih pa je celo slišati mnenje, da je poslovanje skladov brez primanjkljaja dokaz, da take komunalne skupnosti socialnega zavarovanja nimajo pogojev za samostojen obstoj v prihodnje, oziroma, da zdravstvu niso sposobne zagotoviti uspešnega razvoja, zato je bolje, da jih ni. Res, čudna logika!

Skrajni čas je, da zdravstvo in socialno zavarovanje organiziramo tako, da bo sposobno uspešno delovati z razpoložljivimi sredstvi in ne samo umetno ustvarjati navidezno vzdušje o uspešnem vključevanju v reformo, na drugi strani pa od zavarovancev zahtevati čedalje večja dodatna sredstva, bodisi v obliki delnega prispevka za posamezno zdravstveno uslugo, bodisi prek izrednega prispevka.

RIHARD ŠOPER

Na 10 cicero

● TOLMIN

Skupščina občine Tolmin je na vse delovne organizacije v občini naslovila priporočilo, naj bi prispevale v poseben sklad 1,5 % od bruto osebnih dohodkov svojih zaposlenih. S temi sredstvi bi rešili najbolj pereča vprašanja komunale, telesne vzgoje, kulture itd., česar občinski proračun ne zmore. Prispevek naj bi plačevali do leta 1970. Nobenih dajatev pa skupščina ni predpisala na izplačila iz sklada skupne porabe, ker meni, da je z družbenim dogovorom možno zbrati več sredstev.

jš.

● NOVA GORICA

V predkongresni dejavnosti namerava ObSS Nova Gorica sklicati razgovor o mednarodnem sodelovanju sindikatov, ki naj bi se ga udeležil tudi sekretar CS ZSJ, ki je odgovoren za to področje dela.

T. B.

● ZASAVJE

Sindikati vseh obratov pri zasavskih premogovnikih so že pričeli z pripravami na bližnje volitve v samoupravne organe. Kajti že 16. aprila bodo v delovnem kolektivu »Zasavski premogovniki« Trbovlje volili v samoupravne organe. Zaposleni v tej delovni organizaciji bodo volili člane delovne skupnosti v svete delovnih enot, obratne delavske svete, upravni odbor in skupščino kolektiva.

V posamezne organe samoupravljanja bo voljenih določeno število kandidatov. Tako bo nova skupščina kolektiva, kot najvišji samoupravni organ, štela od novih volitev naprej le 49 in nič več 57 članov. Upravni odbor pa bo štel enajst članov.

J. S.

● KRANJSKA GORA

Na območju ObSS Jesenice, t. j. v Kranjski gori so ustanovili novo sindikalno podružnico »Postaje mejne milice«. Podružnica vključuje uslužbence postaje milice in mejnih prehodov Rateče in Podkorensko sedlo. Obmejni uslužbenci teh prehodov bodo tako v bodoče laže delovali v sindikalni organizaciji in laže pozitivno reševali svoje probleme.

D. U.

Tekstilna tovarna v Švici zaposli

KVALIFICIRANO ŠIVILJO

za šivanje delovnih oblek.
Dober zaslužek in drugi pogoji.

Ponudbe naslovite na:
JAKOB FISCHER,
Berufskleider-Fabrik
CH 6234 Triengen (Luz.)
SCHWEIZ

Interesente opozarjamo, da morajo zaposlitev urediti preko pristojnega zavoda za zaposlovanje.

veliki spomladanski REGRES

Za soncem greje najceneje velenjski lignit

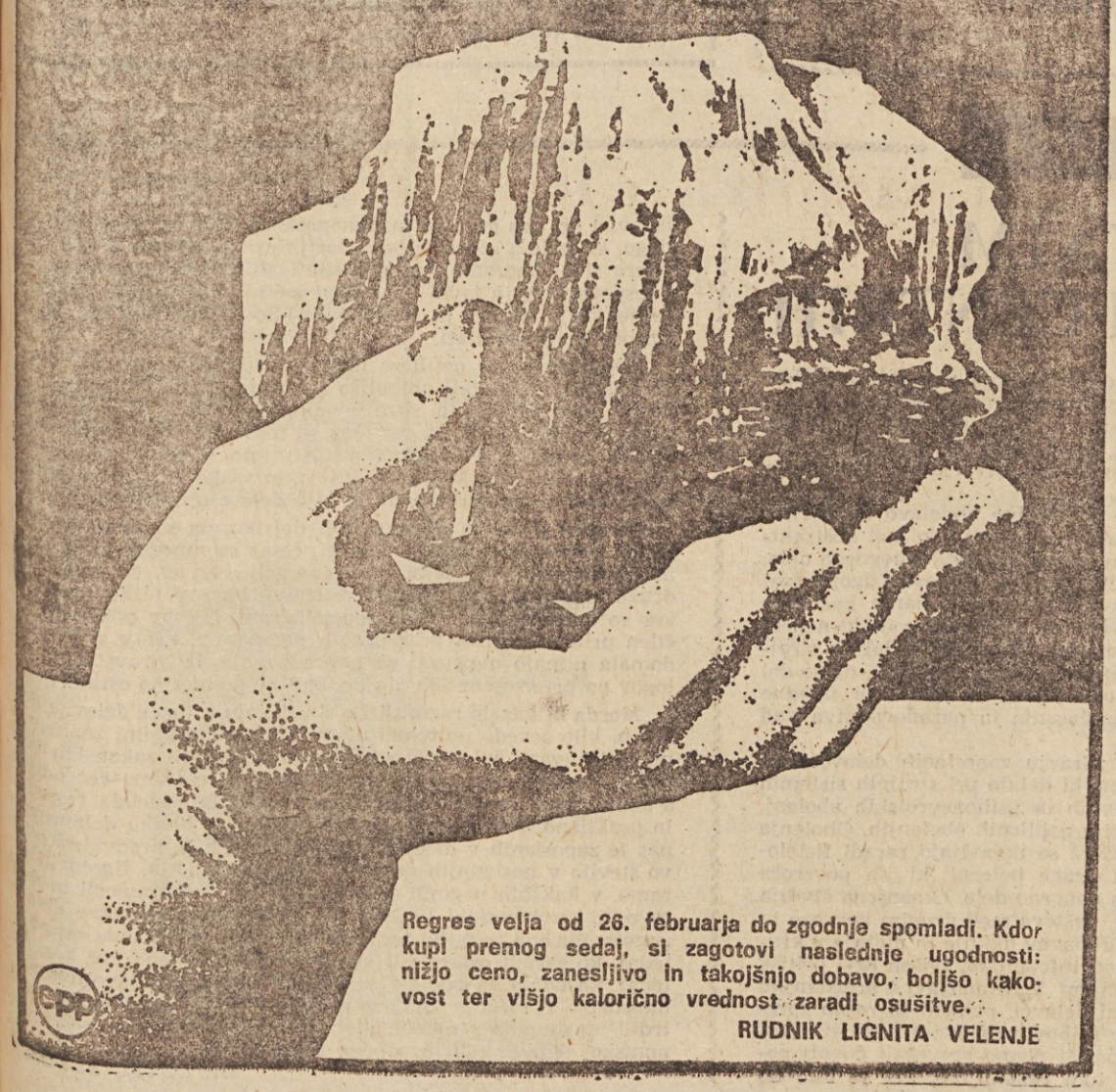

Regres velja od 26. februarja do zgodnje spomladi. Kdor kupi premog sedaj, si zagotovi naslednje ugodnosti: nižjo ceno, zanesljivo in takojšnjo dobavo, boljšo kakovost ter višjo kalorično vrednost zaradi osušitve.

RUDNIK LIGNITA VELENJE

ZVEČILNI GUMI
v treh izbranih okusih

DOPISNIKI POROČAJO

● **JESENICE**

Novi delavci na priučevanju

V hladni valjarni — žičarni jeseniške železarne že dalj časa skrbijo za priučevanje novih delavcev. Le-te poučujejo instruktorji. Poleg praktičnega dela, ki traja dva meseca, imajo v programu tudi teoretični pouk. V zadnjem času je bilo sprejetih v delovno enoto HVŽ okrog 40 novih delavcev.

● **KRANJ**

Proračun ObSS

Za kakšne namene bo porabljena sindikalna članarina v letošnjem letu, je bila glavna tema obravnave na razširjeni seji ObSS Kranj. Iz gradiva, ki je bilo posredovano, je razvidno, da ObSS združuje 106 sindikalnih podružnic, v katerih je včlanjenih blizu 22 tisoč članov, ki bodo v letošnjem letu plačali 145.700 N-dinarjev sindikalne članarine. Celotni znesek vplačane članarine se bo razdelil tako, da bo sindikalnim podružnicam ostalo za njihovo dejavnost 40 odstotkov, ObSS 29,6 odstotka, republiškemu in centralnemu svetu in njihovim odborom pa 30,4 odstotka. ObSS bo od dela članarine, ki mu po delitvenem razmerju pripada, porabil 14,6 odstotka ali 62.800,00 N-din za razvoj in nadaljnjo krepitev aktivnosti sindikalnih podružnic in izvršnih odborov. Dalje so 10 odstotkov celotnih proračunskih sredstev namenili za izredno in redno pomoč ter pravno varstvo članom sindikata in 14,2 odstotka za rekreacijo, šport in kulturno dejavnost članov sindikata. Iz teh podatkov se da ugotoviti, da se bo iz proračuna občinskega sindikalnega sveta vrnilo nazaj v sindikalne podružnice v neposredni ali posredni obliki kar 51,8 odstotka vseh proračunskih sredstev ObSS. Člani sveta so se s takšno razdelitvijo sredstev strinjali. Menili so, da so bili tudi na tem področju doseženi vidni rezultati, saj predračun dohodkov in izdatkov ObSS dejansko sloni na programu dela tega organa.

S. K.

● **ČRNOMELJ**

Lepi proizvodni uspehi

Čeprav so v rudniku rjavega premoga v Kanižarici pri Črnomlju presegli plan proizvodnje v letu 1967 le za 4.800 ton ali 4,57 odst., predstavlja za to organizacijo nedvomno velik uspeh, ker so se morali v celotnem lanskem letu boriti s številnimi objektivnimi težavami. V februarju je bil velik odstotek bolezni kot posledica epidemije gripe, saj je izostanek zaradi bolezni znašal v posameznih dneh celo 25 odstotkov. Izpad proizvodnje so imeli tudi zaradi drsenja premoga po novem transportnem traku, pojava jalovine, onemogočenega dovoza ljudi na delo v času vojaških vaj, otežkočene prodaje in drugega. Toda kljub temu so v letu 1967 nakopali 13.300 ton več kot v letu 1966. Proizvodnja se je v petih letih skoraj podvojila; od leta 1962 dalje je povprečna letna rast proizvodnje bila 13,2 odstotka! Pri vsem tem pa je zanimiv podatek, da se število zaposlenih skorajda v petih letih ni bistveno spremenilo. Storilnost, ki je merjena v pridobljenih tonah premoga na opravljeno dnino, se je izredno dvignila. Povprečna rast jamske storilnosti je v obdobju petih let 11 odstotkov, a rudniška 10 odstotkov. Tako visoke storilnosti dosegajo samo najboljše opremljeni in organizirani premogovniki v Jugoslaviji. Letos imajo v planu, da bodo nakopali 120.000 ton premoga.

J. D.

Zaposlimo PRIJAZNO SERVIRKO v ugledni restavraciji. Dober zaslužek in urejen prosti čas.
Ponudbe naslovite na:
Familie Peter GEISSMANN,
Gasthof & Tea-Room zum Wilden Mann
CH 5607 Hägglingen (SCHWEIZ)
Interesente opozarjamo, da morajo zaposlitev urediti preko pristojnega urada za zaposlovanje

● **LITIJA**

Prvi prispevki za šmarski kolektiv

V »Delavski enotnosti« smo že nekajkrat pisali o stanju v usnjarsko krznarskem kombinatu v Šmartnem pri Litiji. Zaradi ugotovljenega primanjkljaja v poslovanju so morali v tovarni uvesti minimalne osebne dohodke — 150 N-din na mesec.

Ker bi bilo precej družin s tem precej prizadetih, so se v Litiji odločili za akcijo solidarnosti s kolektivom usnjarsko krznarskega kombinata Šmartno, posebej še zategadelj, ker kolektiv ni kriv, da se je znašla delovna organizacija v takem položaju.

Prvi se je vključil v akcijo solidarnosti občinski sindikalni svet Litija prispeval 20.000 N-din, zgledu so sledili še drugi, tako znaša prispevek industrije apna Kresnice 3.000 N-din, lesne industrije Litija 5.000 N-din, gradbenega podjetja Litija 2.000 novih din, uprave občinske skupščine Litija 1.200 N-din itd.

Tako bo 233 zaposlenih v usnjarsko krznarskem kombinatu Šmartno poleg minimalnega osebnega dohodka za mesec februar 150 N-din, prejelo še pomoč 70, 150 oziroma 220 N-din. Pomoč sicer ne bo velika, predstavljala pa bo pripravljenost delovnih ljudi iz Litije, da pomagajo kolektivu iz Šmartnega premostiti največje težave.

-vš-

V RADGONSKI OBČINI IMAJO:

Veliko, čeprav ne dovolj strokovnjakov

Medtem ko so delovne organizacije radgonske občine sorazmerno malo storile za strokovno izobraževanje delavcev na delovnem mestu, zlasti pa še pri družbeno političnem izobraževanju, se lahko pohvalijo z dokaj ugodno sestavo strokovnjakov, saj štiri največje delovne organizacije, ki zaposlujejo 1790 delavcev, premorejo 81 ljudi z visoko in višjo šolsko izobrazbo. To pa pomeni, da pride en strokovnjak s tako izobrazbo na nekaj več kot 22 zaposlenih. To je ugodno ob upoštevanju, da je radgonska občina izrazito kmetijska in brez industrijske tradicije. Vsa njena industrija, v kateri prednjači, Elrad, se je razvila po drugi svetovni vojni. Od omenjenega števila strokovnjakov jih je 45, ki imajo fakultetno izobrazbo.

Kmetijski kombinat Gornja Radgona, Elrad, Zdravilišče Radenska slatina in Vinogradniško gospodarstvo Kapela trenutno štipendirajo na raznih šolah 67 ljudi. To je lepo število, ki bi bilo še lepše, ker niso upoštevani v tej številki izredni študentje, ki jih tudi ni malo.

Pri tem pa naj omenimo, da denimo Vinogradniško gospodarstvo Kapela, ki premore samo enega človeka s fakultetno izobrazbo, ne štipendira nikogar na fakulteti. Če bodo omenjene delovne organizacije zaposlile vse svoje štipendiste in če upoštevamo, da bodo vsi končali šolanje, potem bo prišel strokovnjak na vsakih pet delavcev. Seveda samo v primeru, da bo ostalo sedanje število zaposlenih s srednjo, višjo in visoko šolo. To pa bo seveda svojevrsten rekord.

V Elradu in na Kmetijskem kombinatu so doslej zaposlili vse svoje štipendiste, ki so po končani šoli želeli zaposlitev pri njih. In teh je bila večina. V Radencih niso vseh zaposlili, ker spričo težav v zdraviliški dejavnosti ni bilo dovoli delovnih mest. Ker pa želijo, da bi v prihodnje vsaj večini zagotovili delovna mesta, te dni premišljeno načrtujejo, kakšni kadri so jim še potrebni. V tem šolskem letu je samo pri njih zaprosilo na novo za štipendijo 24 kandidatov. Štipendije bodo razdelili, ko bo dokončno znan proizvodni program.

Sicer pa v tem kolektivu namenjajo vsako leto velika sredstva za štipendiranje in specializacijo. Zato jim tudi ni vseeno, ali bodo po šoli lahko zaposlili vse strokovnjake. Samo specializacija enega zdravnika jih velja okoli 12 milijonov S-dinarjev.

V Radencih menijo, da bi bilo treba slej ko prej spremeniti socialno strukturo študentov in dijakov, saj sedaj mnogi siromašni, sicer pa nadarjeni otroci ne morejo nadaljevati šolanja zaradi pomanjkanja sredstev. Da bi temu vsaj malo odpomogli, v Radencih dajejo tudi tako imenovane socialne štipendije. Predlagajo pa, naj bi bile učencem, ki z odliko končajo osnovno šolo, že vnaprej zagotovljene štipendije, če bi želeli nadaljevati šolanje.

TONE ŠTEFANEC

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA
KB LJUBLJANA

UVAJA NOVO UGODNOST ZA VSE STRANKE:

Osrednja poslovna enota, Ljubljana, Šubičeva 2 in podružnica Mestna hranilnica ljubljanska, Ljubljana, Čopova 3

POSLUJETA OD 4. MARCA 1968 DALJE:

VSAK DAN RAZEN SOBOTE OD 7.30 DO 18. URE NEPREKINJENO

V tem času lahko opravite vse posle, ki jih opravljamo za občane, in sicer:

— sprejemamo navadne in vezane hranilne vloge na odpovedni rok
— zbiramo sredstva namenskega varčevanja (stanovanjskega in kmetijskega)
— odkupujemo tuja plačilna sredstva in prodajamo tuje valute, čeke in kreditna pisma za službena, zasebna in turistična potovanja
— odpiramo zasebne devizne račune in žiro račune občanom

Za vse ostale posle velja še nadalje dosedanji delovni čas.

Ostale poslovne enote Kreditne banke in hranilnice Ljubljana — podružnice in ekspoziture poslujejo: vsak ponedeljek in sredo od 7.30 do 16. ure neprekinjeno — torek, četrtek in petek od 7.30 do 12. ure

OB SOBOTAH POSLUJEJO S HRANILNIMI VLOGAMI KREDITNE BANKE IN HRANILNICE LJUBLJANA VSE POŠTE V SLOVENIJI!

?

Če pustimo ob strani razprave o tem, kakšni bi pravzaprav morali biti zaključni računi gospodarjenja, kaj naj bi odsevali, pokazali in podobno, so mnoge proizvajalce v zasavskih občinah zbodli posamezni podatki iz teh prikazov gospodarjenja. Ponekod so se morali poročevalci pošetno potruditi, da so delavcem pojasnili, od kod tolikšni stroški za sodne izvršbe oziroma za plačilo zamudnih obresti. Konkrento: samo v Strojni tovarni Trbovlje, TEVE »Varnost« in Lesnoindustrijskem podjetju v Zagorju ob Savi so lani imeli na ta račun okrog 266 milijonov S-din dodatnih stroškov.

Likvidnost je rakava rana našega gospodarstva. Znani so tudi napori, da bi zaobšli te in podobne težave. Ne glede na to pa v zasavskih kolektivih upravičeno menijo, da so sedanji stroški in izdatki s tem v zvezi že pravi pravcati anohronizem. Še več: za prenekatero podjetje so ti stroški, pa blokacija bančnih računov in podobne nevšečnosti tako hudo breme, da so delavci ob razpravah o zaključnih računih gospodarjenja upravičeno spraševali, kam se steka ta denar, kdo se z njim okorišča in podobno?ä

Na drugi strani pa so si mnogi gospodarstveniki, zlasti vodje gospodarsko-računovodskih služb v revirjih edini v tem, da sedanja tehnika, pravzaprav metodologija sestavljanja zaključnih računov močno zaudarja po starih, administrativnih časih. Izravnavanje, pravzaprav uravnovešenost s saldom pač ne daje prave podobe gospodarjenja. V zvezi s tem so se marsikje že dokopali do prepričanja, da niti napovedana opustitev obračuna dohodka po plačani realizaciji ne bo kaj prida prispevala k temu, da bi dobili kolektivi kaj bolj zaokroženo podobo o poslovanju in gospodarjenju.

Takih in podobnih anahronizmov je še več. Iz vseh pa veje spoznanje, da si sicer prizadevamo za novo vsebino, ostajamo pa pri starih oblikah, ne da bi upoštevali osnovno načelo, vsebovano menda v vseh statutih podjetij: vsak delavec ima polno pravico seznaniti se z gospodarjenjem in sodelovati v razpravi in celo potrditi zaključne račune.

MILAN VIDIC

MNENJA IN STALIŠČA

VEČ POZORNOSTI DELOVNIM POGOJEM V MEHANOGRAFSKIH CENTRIH

Uvedba mehanizacije in avtomatizacije upravnega dela v gospodarstvu in javni upravi bistveno spreminja dosedanji način dela in delovne pogoje upravnih delavcev. Znaten del svojega dela upravni delavci ne opravljajo več v svojih uradih, temveč v posebnem centru, kjer so strojni sistemi luknjanih kartic ali avtomatski elektronski sistemi. Pri nas se je za te centre udomačil naziv oddelek za strojno obdelavo podatkov ali krajše mehanografski center. Delovni pogoji v mehanografskih centrih so mnogo zahtevnejši od prejšnjih. Vprašanja, ki jih povzroča ta razvoj, bom zaradi njihove pomembnosti obravnaval nekoliko bolj obširno.

Opiram se na navedbe izčrpne študije mednarodnega urada za delo, ki ugotavlja, da ima uvedba mehanizacije in avtomatizacije v upravi prav nasproten učinek na zaposlene; kakor npr. avtomatizacija industrijskega dela. Medtem ko je avtomatizacija v tovarnah osvobodila delavce težkega fizičnega napora, pa postaja delo v upravi ob uvedbi visoke mehanizacije fizično utrudljivo. Delo s strojnimi sistemi luknjanih kartic zahteva stoječo, mnogokrat sklonjeno držo, nenehno prenašanje velikega števila kartic, kar delavce fizično hudo utruja. Za delo operaterjev pri strojnih sistemih so zato primerni le mlajši delavci, stari od 20—30 let, starost 40 let pa pomeni skrajno gornjo mejo, do katere delavci lahko še opravljajo svoje delo. Utrujenost povzroča tudi močan hrup delujočih strojev, ki s svojo monotonostjo vpliva podzavestno, tudi potem, ko se delavci nanj navadijo.

Psihična napetost pri delu s strojnimi sistemi povzroča pri delavcih izčrpanost, ki je za njihovo zdravstveno stanje še mnogo bolj škodljiva, kakor sama fizična utrujenost. Njen glavni vzrok je monotonija dela, kajti strojni sistemi opravijo sami vsa dela, ki zahtevajo miselni napor, tako da ostane operaterjem le razvrščanje in pripravljanje kartic za strojno obdelavo. Enolično in enostavno delo, zlasti pa poudarjena delitev dela vzbujata pri zaposlenih neprijeten občutek, da opravljajo nepomembno delo in da pomenijo le delček velikega mehanizma, ki se odvija mimo njih. Posledice so podobne tistim, ki jih povzroča pretirana mikro-delitev dela v industriji, zlasti delo na tekočem traku, to pa povzroča degradiranje človekovih ustvarjalnih naporov in njegovo odtujevanje od dela.

Delavci, ki vnašajo podatke za strojno obdelavo na kartice z luknjanjem po določenem ključu, se pritožujejo nad abstraktnostjo dela. Vse pojme, ki so jim poznani iz vsakodnevnega dela, morajo izraziti v številkah. Velika je tudi njihova odgovornost za pravilno vnašanje podatkov v kartice. Luknjanje kartic je namreč individualno in v primeru, če so osnovni podatki nepravilno kodirani, pride lahko do znatnih napak pri nadaljnji strojni obdelavi. Ni čudno, da se poraja pri ljudeh občutek, da so del stroja. Mimo fizične utrudljivosti povzroča delo tudi izredno psihično izčrpanost, občutek razočaranja in nezadovoljstva nad delom.

Posledice takega stanja na zdravju zaposlenih delavcev so izredno resne. Odstotek delavcev, ki delajo pri strojnih sistemih in ki trpijo zaradi hujših duševnih in psihonevrotskih obolenj, je tako visok, da je moč govoriti o poklicnih obolenjih. Obolenja niso samo psihične narave, temveč se pojavljajo zaradi fizioloških oslabelosti organizma tudi druge bolezni, ki jih povzroča enolično, odgovorno in psihično naporno delo. Omenjena študija, iz katere povzemamo te podatke, našteva med drugim nervozo in nespečnost, splošno oslabelost, prebavne motnje in motnje v krvnem obtoku, slabo odpornost proti infekcijam, zvišan krvni pritisk in nagnjenje k želodčnim obolenjem. V primerjavi z dosedanjim delom, ki ga opravljajo upravni delavci, pomeni to resno spremembo in bistveno poslabšanje njihovih delovnih pogojev. Problemom, ki iz tega nastajajo, doslej nismo posvečali dovolj pozornosti. Do neke mere je to tudi razumljivo, ker je bilo do nedavna pri nas le malo mehanografskih centrov. Z vedno večjo vlogo, ki jo ima sodobna tehnologija pri upravnem delu in brez katere si ne moremo več zamišljati sodobnega upravnega dela v gospodarstvu in javni upravi, pa seveda dobivajo ta vprašanja vedno večji pomen in obseg in njihovih reševanj ne bo več mogoče dolgo odlašati.

Med poskusi za omilitev nevšečnih posledic mehanizacije in avtomatizacije so dali najboljše rezultate uvajanje obveznih odmorov med delom in skrajševanje delavnika. Vendar resnih študij o tem pri nas ni, različna so tudi mnenja o razporedu in dolžini odmorov. Pomanjkljivosti strojnih sistemov se zavedajo tudi velike družbe, ki jih izdelujejo, in vsako leto izpopolnjujejo stroje tudi v tem smislu, da bi bilo delo z njimi manj naporno.

Poseben problem pomeni tudi dejstvo, da so za delo operaterjev primerni le mlajši delavci, česar se mnogokrat še dovolj ne zavedamo. Delavcem, ki prekoračijo 40 let, je treba najti drugo zaposlitev, to pa je v večini primerov težko izvedljivo, ker so operaterji pač ozko specializirani. Njihov poklic je zaključen primer poklica brez pravih perspektiv, ker v svoji stroki domala nimajo možnosti za napredovanje iz zdravstvenih razlogov pa pri svojem delu do upokojitve ne morejo ostati.

Morda bi kazalo razmisliti o skrajšanju njihove delovne dobe, kar bi bilo seveda potrebno utemeljiti s podrobnimi znanstvenimi raziskavami in doseči spremembo ustreznih zakonskih predpisov. Vsekakor pa po mojem mnenju ne moremo več odlašati s kompleksno raziskavo, ki bi ta vprašanja obdelala teoretično in praktično. Potrebno je najprej ugotoviti, koliko delavcev pri nas je zaposlenih v mehanografskih centrih in predvideti njihovo število v naslednjih desetih in dvajsetih letih. Ugotoviti moramo, v kakšnih pogojih delajo operaterji, programerji in drugi tovrstni strokovnjaki in kako bi lahko omilili njihove delovne pogoje. Skrbno je treba tudi preučiti možnost njihove zaposlitve tedaj, ko zaradi ostarelosti svojemu delu ne bodo več kos. Šele tedaj, ko bomo na podlagi rezultatov raziskav zadovoljivo rešili navedena vprašanja tudi v praktičnih primerih, bomo lahko trdili, da uvajanje sodobne tehnologije v upravo ni samo ekonomsko, temveč tudi družbeno upravičeno.

Dr. LOVRO ŠTURM

SIGNALI

Pri izpostavi komunalnega zavoda za zaposlovanje delavcev Ljubljana v Trbovljah je prijavljenih nad 500 občanov, ki iščejo zaposlitev. Med tistimi, ki bi se radi seveda čimprej zaposlili, je tudi precej deklet, mnoge, ki so končale obvezno osemletno šolanje, a ne v osmem razredu.

Tem in še drugim dekletom se hoteli pomagati, da bi se čimprej zaposlile. Znano je, da iščejo družine v mestih večkrat gospodinjske pomočnice. In da bi jih privadili za to delo, je sklenil komunalni zavod za zaposlovanje delavcev, da bo poveril delavski univerzi Trbovlje organizacijo 4-mesečne šole za gospodinjske pomočnice. Zanimanje za šolo je bilo precejšnje, saj je bilo prijavljenih kar 70 deklet. Ko pa je zavod zahteval, da dekleta podpišejo pogodbo, da se bodo zaposlile tudi izven Trbovelj, se nobena od 70 priglašenih ni odločila za to. Tako je padla v »vodo« šola za gospodinjske pomočnice, 70 mladih deklet si ni pridobilo vsaj najnujnejšega znanja za delo v gospodinjstvu, 70 deklet bo še naprej čakalo na zaposlitev...

Pa pravimo večkrat, da ne nudimo mladini dovolj pomoči, da bi našla zaposlitev?

x x x

Strokovna odbora za turizem in gostinstvo ter za obrt pri Gospodarski zbornici Slovenije sta pripravila te dni v Litiji konference predstavnikov gostinskih delovnih organizacij, zasebnih gostilničarjev, obrtnih delovnih organizacij in zasebnih obrtnikov. Na obeh konferencah je bilo, najbolj razgibano takrat, ko je stekla beseda o socialnem zavarovanju.

Zasebni gostinci in obrtniki na litijskem območju niso proti socialnemu zavarovanju. Nasprotno, želijo, da bi se še bolj razširilo, so pa proti načinu poslovanja. Pripovedovali so, da so pred časom prejeli kar 11 strani obsegajočo okrožnico, na podlagi katere naj bi se odločili za uvrstitev v skupine, pozneje pa niso prejeli nobenih odločb o uvrstitvi v skupine. Ker v Litiji nimajo evidence o vplačilih, prispevkov niso redno plačevali, zdaj pa jim je poslalo socialno zavarovanje opomine za plačilo zapadlih prispevkov, zraven pa še izračune zamudnih obresti. Pri tem so zaračunavali kar 36 odst. zamudnih obresti na leto. V Litiji so se obrtniki in zasebni gostilničarji vpraševali, če ni tudi socialno zavarovanje dolžno poslovati po zakonu o upravnem postopku, se pravi izdati odločbo o prispevku: v primeru, če bi izdalo odločbo in bi bil zavezanec tudi točno seznanjen z višino vseh prispevkov, pa naj bi zaračunavali, če je tako potrebno, tudi 36 odst. zamudnih obresti na leto. - vš-

STIKI S TUJINO

● NOVA GORICA

Na povabilo koordinatorja CISL (italijanski svobodni sindikati) za deželo Furlanija-Julijska krajina Marinella sta bila v ponedeljek na obisku v Trstu predsednik in podpredsednik občinskega sindikalnega sveta Nova Gorica. Na sedežu CISL so se pogovarjali o medsebojnem sodelovanju na obmejnem področju (ObSS Nova Gorica sodeluje s CISL za Goriško in provinco Pordenone) in o možnostih za nadaljnje razvijanje teh odnosov.

T. B.

Pogovori z upravljavci ● Pogovori z upravljavci

Iskanje skupne poti

Od nekdaj pravijo, da razvoja ni mogoče prehitevati in da je treba času dati — čas! Če sploh kje, potem takšna ugotovitev velja za našo industrijo gradbenega materiala. Umirja se namreč tista konkurenca za vsako ceno, katere namen je bil zgolj v tem, da bi se podjetja obdržala, pa čeprav na račun sramotno nizkih osebnih dohodkov zaposlenih. Namesto tega pa so vse bolj opazne težnje po integracijskem povezovanju prizadetih kolektivov. O tem smo se pogovarjali z inženirjem **Janezom Brezovcem**, tehničnim vodjem obrata INDOP — Ljubljanske opekarne, sicer pa tudi predsednikom strokovnega pododbora za industrijo gradbenega materiala pri RO sindikata gradbenih delavcev.

»Ne zamerite mi, če izkoriščam priložnost tudi za to, da nekaj več povem o programu za delo našega pododbora,« je začel inženir Brezovec. »Ustanovili smo ga predvsem z namenom, da bi najprej znotraj naše panoge strokovno razčistili posamezne probleme in bi šele potem o posameznih zadevah razbravljal tudi RO sindikata gradbenih delavcev. Industrija gradbenega materiala namreč vključuje le maniši del vsega članstva sindikata gradbincev. Naši problemi pa se v marsičem razlikujejo od problemov ‚čistih' gradbincev in ostalih dejavnosti znotraj našega sindikata. Zaradi vsega tega se moramo najprej pomeniti med seboj, če naj znotraj istega sindikata potem tudi uveljavljamo naše zahteve in usklajujemo medsebojne interese posameznih panog gradbeništva.«

»Iz vaše pripovedi bi bilo mogoče sklepati, da si niti kolektivi industrije grabenega materiala med seboj še niso enotni, tako da sadove medsebojnih razprtij ‚pospravijo' investitorji in gradbena operativa?«

»Vaš vtis je vsaj približno točen! Dejansko je namreč tako, da do vsega tega in še drugega še vedno prihaja, ker si med seboj nismo dovolj enotni. Šele natančna strokovna ocena bi na primer lahko utemeljila, kdaj imajo klasični opečni elementi absolutno prednost pred cementnimi izdelki in drugimi betonskimi elementi. Zdaj pa vsaka izmed naših panog išče predvsem svoj račun in marsikdaj cene znižuje tako daleč, da ni zagotovljena niti enostavna reprodukcija. Ko sem prej omenil strokovno proučevanje problemov, sem mislil ravno

na takšne pobude, ki naj bi tudi programerje naše nacionalne ekonomike opozorile, da ekonomsko smotrno ni samo tisto, kar je trenutno najcenejše.«

»Kaj pa menite o selekciji podjetij znotraj industrije gradbenega materiala?«

»Mislim, da še ni prišel čas, ko bi lahko o tem določneje spregovorili. Ekonomski položaj industrije gradbenega materiala namreč ni odvisen zgolj od sedanjih tržnih razmer, marveč tudi od notranje neurejenosti panoge kot takšne. Svojo trditev bi ilustriral s primerom opekarske industrije, ki jo najbolje poznam. Trdim, da bi naše opekarne — od najbolje do najslabše opremljenih — uspevale bolje, če bi med njimi obstajala večja delitev dela. Zaokroževanje proizvodnega procesa in specializacije bi seveda bila smotrna zgolj na območjih posameznih regij, saj dlje kot 50 do 100 kilometrov daleč ne bi smeli prevažati opečnih izdelkov, če naj poslujemo gospodarno. Ko smo na primer v Ljubljanskih opekarnah izvedli notranjo specializacijo, je INDOP, ki ga vodim, takoj povečal svojo proizvodnjo za polovico. Tako seveda lahko ustvarjamo dohodek, ki bi se sicer razgubil zaradi drobljenja proizvodnje na zelo obsežen izbor izdelkov. Niso pa redke opekarne, ki še zdaj proizvajajo po deset, petnajst in več vrst različnih opečnih izdelkov. Jasno je, da ob take razdrobljeni proizvodnji lahko uspešno poslujejo le v času največje konjunkture, torej le enkrat v obdobju treh—štirih let, kakor se v naši panogi dobri časi izmenjujejo s slabimi.

Takšno gospodarjenje seveda ni smotrno, če naj tudi proizvajalcu zagotovimo človeka vredne delovne in življenjske pogoje. Zaradi tega bo naš pododbor dobršen del svoje aktivnosti usmerjal tako, da bo zagovarjal res tesno povezovanje vseh delovnih organizacij, ki naj bi zagotavljalo njihove skupne interese navzven — v odnosu do ostalega gospodarstva in navznoter — glede na interese posameznih kolektivov. Če malce poenostavim, bi to pomenilo, da bi ob enakih cenah izdelkov industriji gradbenega materiala ostalo več sredstev, oziroma bi bilo mogoče zniževati tudi cene. Hkrati s tem pa bi postopoma postalo jasno tudi to, do kod posamezni kolektivi smejo popuščati na trgu gradbenega materiala, ne da bi s tem bil ogrožen njihov normalni razvoj. Na osnovi vsega tega pa bi šele lahko prišlo do ekonomsko upravičene selekcije znotraj industrije gradbenega materiala.« je zaključil inženir Janez Brezovec.

—mG

V HRASTNIKU NISO TAKO NA TESNEM Z OBRATI DRUŽBENE PREHRANE

Zmogljivosti še niso izkoriščene

Lahko bi rekli, da so se ob uveljavljanju spremenjenega delovnega časa že skoraj vsepovsod odrekli ugotavljanja na pamet in se lotili podrobnejšega preučevanja tako obstoječih zmogljivosti varstvenih ustanov, kot stanja v obratih družbene prehrane. V hrastniku so prejšnji teden končali anketiranje okrog 1200 zaposlenih žensk. Povprašali so jih o vsem, kar zadeva varstvo njihovih otrok. Žal, anketni odgovori še niso zbrani niti obdelani, zato morda kdaj prihodnjič nekaj več o tem.

Kako pa je z družbeno prehrano? Prvi odgovor: znatno bolje, kot smo pričakovali! Na področju hrastniške občine deluje pri podjetjih kar pet obratov družbene prehrane. V Steklarni, Tovarni kemičnih izdelkov, na rudniku, Gradbenem in komunalno-obrtnem podjetju. Nekateri so bolj, drugi nekoliko slabše urejeni, za vse pa je značilno, da njihove sedanje zmogljivosti še niso povsem izkoriščene. V Steklarni pripravljajo dnevno okrog 1600 mrzlih malic. Kdor koli želi, mu je na voljo tudi topli obrok. Trenutno kuhajo okrog 300 do 350 kosil in nekoliko manj večerij. Steklarna sicer ne daje regresa, nudi pa obratu brezplačne prostore, brezplačni električni tok in uporabo vode. Če bi seštelj te stroške, bi se ob koncu leta nabrala kar precejšnja številka. Obroki niso pretirano dragi. Kosilo je mogoče dobiti za 3,50 N-din, večerjo pa za 2,80 N-din.

Tudi drugod, kjer smo poizvedovali o družbeni prehrani, se je izkazalo, da vodstva podjetij vzorno skrbijo za te obrate. V tovarni kemičnih izdelkov so za drugo polovico minulega leta prispevali iz sredstev podjetja 25.000 N-din. Tople malice, zelo izdatne - drugod bi morali zanje odšteti najmanj 5 N-din, prejemajo delavci te delovne organizacije po 1,60 N-din. Podobno kosila in večerje. Za zdaj pa imajo v tem obratu samo 40 do 45 stalnih abonentov, namreč delavcev, ki prejemajo vse dnevne obroke. Ko so v podjetju preučili prehod na spremenjen delovni čas, so ugotovili, da bo število interesentov za prehrano precej naraslo. To pa za obrat ne bo nobena težava, saj razpolagajo z zadostnimi zmogljivostmi.

V gradbenem podjetju celo razvažajo tople malice delavcem na gradbišča, seve samo tistim, ki delajo v občini. Lani je prejel obrat družbene prehrane okrog 30.000 N-din dotacije. Kdor koli želi, prejema tudi kosilo in večerjo. Podobno še na rudniku, kjer pa kuhajo tudi za delavce podjetja »Sijaj« in v komunalno obrtnem podjetju, kjer nimajo nič proti temu, da pripravljajo obroke, razen za svoje še za druge zaposlene. Seveda so obroki za zunanje interesente nekoliko dražji. Kot v ostalih treh obratih, tudi na rudniku in v komunalno-obrtnem podjetju prispevajo znatna sredstva kot pomoč za pocenitev prehrane.

Ko bodo v Hrastniku preučili vse razmere okrog družbene prehrane, bodo za gotovo morali ugotoviti, da bo znatno laže organizirati prehrano zaposlenih tudi za tiste kolektive, kjer nimajo svojih kuhinj, kot pa zagotoviti še večje zmogljivosti otroškega varstva, pa čeprav je že zdaj v varstvu skoraj 14 % vseh predšolskih in približno 10 % vseh šoloobveznih otrok.

-m-

HOTEL »SLAVIJA« MARIBOR

Telefon: 21-197 ● Telex: 331-04)

KADAR PRIDETE V MARIBOR, NAS OBIŠČITE!

● Prenočišča od 25.— N-din dalje

● Popularne cene in velika izbira jedil v naši restavraciji

● Vse vrste pijač v našem snack baru

Torej, ko pridete v Maribor, obiščite HOTEL SLAVIJA!

Zadovoljni boste in vedno se boste vračali.

Vabimo vas, da izberete iz sortiranih zalog:

usnje, tesnila, potrebščine za sedlarje, čevljarje, tapetnike; gumijeve cevi, gumo v ploščah in palicah, gumijeve profile, klinasta in pogonska jermena, transportne trakove, pnevmatiko in ostale gumijeve izdelke; tehnični tekstil, filce, gradle, jute; vrvarske izdelke, polirne diske, dekorativne tkanine in vrvice; zaščitne obleke, predpasnike, pokrivala, čelade, maske, očala, rokavice, obuvala, ščitnike; plastične mase za predelavo, juvidur, vinil, vinaz, ultrapas, stragulo, linolej, tufting, mešapan, alkaten in bugier cevi, lepila za plastične mase, gumo in usnje; barve in lake; usnjeno, tekstilno, plastično in kovinsko galanterijo; pisalne, računske, frankirne, fakturne, knjigovodske, razmnoževalne in vtisne stroje ter teleprinterje; opremo za gostinstvo, trgovino in mlinsko industrijo.

VELETRGOVINA »ASTRA«, uvoz—izvoz LJUBLJANA, Titova 77 — Telefon: h. č.: 310-066 (4 vodi) — Telex: 31248

PREDSTAVNIŠTVA:

BEOGRAD, Njegovševa 31	tel.	40 505
	telex	11 355
ZAGREB, Smičiklasova 22	tel.	413 727
	telex	21 128
SARAJEVO, Ul. JNA 10	tel.	22 071
	telex	41 110
NOVI SAD, Železnička 17	tel.	43 527
	telex	14 128
SKOPJE, Ivo Lola Ribara 27	tel.	21 620
SPLIT, Ul. Prvoboraca 35	tel.	41 392
Servis za polaganje tal LJUBLJANA, Jurčičev trg 1	tel.	23 298

»ASTRA« servis vam obloži tla in stene z gumijevimi, plastičnimi in papirnatimi oblogami!

PODOBE NAŠEGA ČASA

pri vas res ne morem pritoževati...

— No, vidiš, saj sem vedel, da se bova razumela... Ti pa vlečeš čez dve strani prazne marnje predsednika sindikata. Saj ne rečem, da fant ni dober delavec, kvasi pa take, da se bog usmili. Tisto na primer: »Reelekcija naj bo vsakoletni preizkusni kamen«... Sicer pa fant ni sam kriv; zgoraj so krivi, ti fantu mešajo glavo...

— Koga pa še predlagate, tovariš direktor, za večkratno upoštevanje?

— Nobenega posebno, da si ne bi kdo napačno razlagal, češ, ta pa svojim še dihati ne pusti. Lahko vključuješ vse po vrsti, če hočeš, naj ljudje govorijo; vedi pa, da ni vse zlato, kar se sveti. Janeza pa le daj kdaj pa kdaj k meni; naj se ve, da sta predsednik delavskega sveta in direktor enakih misli, če ne že eno. Drobnih čenč o tem, koliko kdo potegne na mesec, kakšne nagrade ob letu, koliko je priznane kilometrine za komercialo pa še izogibili, če se le moreš. Vem, da ni slajšega, kot gledati sosedu v lonec, ampak to se nam bo hudo otepalo. Zato pa natrosi v »Naš glas« čimveč porok, selitev, izletov, tekmovanj in vsega, kar sodi v kroniko kolektiva. Kakor sem rekel: ljudje se naj ob branju »Našega glasa« sprostijo! Zakaj bi jih trapili s številkami!? Jasno?

— Zelo všeč mi je vaš pogleda na stvari, tovariš direktor, pravi Štefan s prizvokom delovne vneme v glasu. Odkrito moram priznati, da sem se doslej lovil: ni bilo jasnega koncepta. Mislim, da bi morali vsi skupaj z vašo pomočjo veliko bolj temeljito kot doslej gojiti atmosfero. Tudi kakšno lepo dekle bi ne bilo odveč, ali ne?

— Jasno, Štefan! V produkciji in tu okrog je precej čednih obrazov. Pa kakšno dostojno šalo si tudi lahko privoščiš, kako da ne. Toda imej mero: kritika naj bo zdrava.

— Pa generalna linija, tovariš direktor? Odnosi ali reforma?

— Predvsem red! Prihaja naj se ob času! Ko so ljudje tu, pa naj delajo! Če bo kdo od zunaj vtikal nos v naše razmere, mu je treba pokazati vrata. Seveda vljudno, da ne bo nesporazuma. Nobenih odvečnih sestankov. Nas ne briga, kaj je zunaj, druge pa naj ne briga, kaj je pri nas! Deset milijonov za reklamo planiraj med časopise, tako da bo o nas čimmanj pisanja. Jasno?

— Jasno, tovariš direktor!

— Kakšna je torej tvoja naloga v kolektivu?

— Optimistična atmosfera in vaša linija, tovariš direktor, reče Štefan.

— Res veš, zakaj smo te sprejeli in zakaj te imamo?

— Vem, tovariš direktor! reče Štefan spoštljivo.

— No, zakaj?

— Da bi ažurno formuliral vaše sklepe in napotke kolegija in delavskega sveta za objavo v našem glasilu »Naš kolektiv«.

— No, no, saj si blizu! se direktor rahlo nasmehne. Kaže, da ne bo hude ure, pomisli Štefan. — Ampak, prav pri stvari pa še nisi, nadaljuje direktor. Še vedno misliš, da si tu zaradi slovnice. Figo, tu si zaradi atmosfere in linije, jasno?

— Ni mi jasno, tovariš direktor... Če bi bili tako prijazni...

— Zakaj pa ne! Kar korajžno: kaj ti ni jasno?

— Atmosfera.

— Resnici na ljubo: atmosfera tudi meni ni jasna. Sicer pa je zdaj v reformi več ali manj povsod napeta in zamegljena. Zato je atmosfera ključni problem vsakega kolektiva. No, kaj je treba storiti, če je atmosfera težka, siva in meglena, te vprašam, Štefan. Mar se piše o brutoproduktu, koeficientih naraščanja produktivnosti dela, potrebi po optimalnem izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti in podobni navlaki, ko se pol našega blaga konča v skladišču? Ali pa tista o delitvi stanovanj zadnjič, ki ni imela ne repa ne glave... Ne tako, Štefan: zabrenkaj v »Našem glasu« kdaj pa kdaj tudi kaj poskočnega, da ne bo naših ljudi ob branju tvojih klobas samo glava bolela...

— Kaj pa naj pišem, tovariš direktor?

— Nisem tak, saj me poznaš, Štefan, da bi dal kaj prida nase, ampak ljudje morajo verjeti v vodstvo, razumeš? Direktor podjetja Kotalka, moj sošolec, da bi ga ti videl, kako je tam v zadnji klopi zmerom jecljal, je kar naprej v »Progresu«: enkrat sedi v delovnem predsedstvu, drugič poroča na sestanku kolegija, tretjič pa treplja, ves žareč od zadovoljstva, na tovariškem srečanju svoje poslovne prijatelje po rami. Vedno je v prvem planu, razumeš zdaj? Vprašam te, Štefan: ali smo ti odškrtnili en sam dinar zaradi velike porabe fotomateriala? Smo ti?

— Kje neki, tovariš direktor. Čez delovne razmere se

VINKO BLATNIK

DE V AKCIJI

V minulem tednu smo se v zvezi z zaključnimi računi pomenkovali z nekaterimi gospodarstveniki s celjskega in mariborskega področja. Skupna značilnost teh pomenkov je bila, da sobesedniki v bistvu nimajo ničesar pripomniti k dejstvom in opozorilom, navedenim v dosedanjih nadaljevanjih naše akcije, ker smo v njej že opisali vse tisto, kar moti računovodje in druge gospodarstvenike, ko morajo sestavljati zaključni račun in ga potem tudi razlagati v jeziku, ki je razumljiv tudi samoupravljavcem.

Našo akcijo o zaključnih računih bi potemtakem že lahko sklenili. Če to odlagamo na prihodnjič, potem je tako zaradi tega, ker še nismo dobili odgovora od vseh tistih, ki tako ali drugače zastopajo splošne družbene interese in s tem vplivajo na sedanjo metodologijo in tehniko sestavljanja zaključnih računov. Ugotovitve, pripombe in predloge drugega »pola« — gospodarstva pa je seveda že mogoče strniti.

PRVI DEL ZAKLJUČKA

V vseh delovnih organizacijah so poudarili naslednje:

● Dvojen obračun dohodka — po plačani in po fakturirani realizaciji — je povsem neumesten in nepotreben, saj nalaga le dodatno delo, ki pa nikomur ne koristi. V letu 1962 uvedenega sistema obračuna dohodka po plačani realizaciji namreč nismo izpeljali do konca in smo med drugim dopustili nadaljnji obstoj nelikvidnih in še drugače poslovno nesolidnih delovnih organizacij. Le-te pa so glavni vzrok, ki vpliva na obseg medsebojnega kreditiranja. Zaradi tega, da bi to preprečili, pa smo v bistvu tudi vpeljali obračun dohodka po plačani realizaciji, saj naj bi s tem preprečili, da ne bi trošili več, kot pa dejansko ustvarjamo. Novi zakon o dohodku naj bi zato spet uveljavil obračun dohodka samo po fakturirani realizaciji. Hkrati pa naj bi s primernimi ukrepi znotraj kreditnega sistema in ekonomske politike dosegli večjo likvidnost gospodarstva ter preprečili preveliko proračunsko potrošnjo.

● Obdavčen naj bi bil dohodek delovnih organizacij in ne da bi bila, tako kot zdaj, visoko obremenjena tudi lastna cena izdelka. V nasprotnem primeru, če bi torej ostalo tako, kot je

Veliko jeze in gluha ušesa

zdaj predpisano, na osnovi podatkov zaključnega računa ne bo mogoče ocenjevati rezultatov gospodarjenja, ne da bi podjetja za lastne potrebe in za razpravo na zasedanjih samoupravnih organov morala pripravljati še »interne bilance«.

● Skrajni čas bi že bil, da bi se pristojni organi dogovorili, kaj pravzaprav zanje pomenijo nekateri pojmi, na primer izguba, likvidnost, rentabilnost, neto produkt itd. Razlagati jih je namreč mogoče na različne načine in zato v praksi prihaja samo še do novih težav, če je treba s stališča družbe ocenjevati uspešnost ali neuspešnost gospodarjenja posameznih panog in podjetij znotraj posameznih dejavnosti. Ne gre pa samo za to! Na osnovi vsakokratnih razlag je podatke seveda treba preračunavati, kar spet vpliva na to, da med seboj in glede na minula obdobja niso več primerljivi. Kakšen smisel torej ima takšno in predpisano zbiranje ter grupiranje podatkov, če pa iz njih ni mogoče izvedeti nič drugega kot trenutno stanje?

● Poenostaviti bi morali kontni plan in tehniko ter metodologijo sestavljanja zaključnih računov nasploh. Izmed osmih obrazcev, ki dandanes sestavljajo zaključni račun, si podjetja neposredno lahko pomagajo samo s prvimi tremi, preostali pa pomenijo le obvezno predpisani pripomoček, so predpisani zgolj za potrebe zunanjih organov. Tako obrazec ZR 4 služi samo temu, da Služba družbenega knjigovodstva lahko primerja svoje podatke z evidenco podjetij. Vse te podatke pa SDK tako ali tako že vodi na podlagi mesečnih poročil delovnih organizacij. Ali pa vzemimo za primer obrazec ZR 5, ki predstavlja rekapitulacijo inventurnega popisa. Podjetja pa ga izpolnjujejo tako, da vanj vnesejo vse podatke obrazca ZR 2 in dodajo le še razlike, to je viške in primanjkljaje, ki jih ugotovijo ob letnem popisu. O tem pa kasneje ne razsoja noben zunanji organ, marveč dokončno odloča svet delovne skupnosti vsake delovne organizacije posebej. Zato je eden teh dveh obrazcev očitno odveč, saj bi si podatke, ki jih zunanji organi potrebujejo za lastne potrebe, lahko izračunali sami, in sicer na podlagi tako poenostavljenih zaključnih računov delovnih organizacij. Da naštevanje sklenemo: zakaj morajo delovne organizacije v okviru zaključnega računa izpolnjevati tudi obrazec ZR 6, ki izraža obračun prometnega davka? Ne glede na to, da je tak obračun sam po sebi zelo zapleten, se podjetja s tem ukvarjajo povsem po nepotrebnem, ker te podatke na osnovi njihovih mesečnih in trimesečnih poročil tako ali tako že ugotavlja SDK, ki sproti tudi blokira žiro račune, če katerakoli delovna organizacija neredno vplačuje prometni davek ...

DRUŽBENA EVIDENCA JE POTREBNA, AMPAK ...

Zaključne račune naših delovnih organizacij očitno spremlja povsem nepotreben »balast«, ki bi se mu očitno lahko izognili, ne da bi zaradi tega bili ogroženi tako imenovani družbeni interesi. O tem dovolj zgovorno govorijo že navedeni primeri, navedli pa bi jih lahko še več. Nekateri izmed njih so prav tragikomični. Predpisano je celo to, katere obrazce je treba izpisovati na roko, da bi s tem bilo ustreženo sedanjemu sistemu mehanografske obdelave ...

Morda bo kdo tem in še drugim pripombam očital, da gospodarstveniki zagovarjajo goli formalizem, točneje: poenostavljeni formalizem! Daleč od tega! Gospodarstvo namreč že dolgo opozarja, da njihove strokovne službe, še bolj pa računovodstva, polovico in še več časa izgubijo s tem, da zbirajo in obdelujejo podatke, ki jih zahtevajo zunanji organi. Če se torej gospodarstvo poteguje za poenostavljeno metodologijo sestavljanja zaključnih računov, želi s tem doseči dvoje. Po eni strani bi radi v gospodarstvu pridobili več časa za interne analize, ki jih s pridom lahko uporabijo pri tekočih poslovnih odločitvah.

Prihodnjič, ob zaključku naše akcije, pa bomo zapisali še mnenja predstavnikov nekaterih družbenih organov, kako bi po njihovem mnenju lahko tudi ustregli vsaj nekaterim tovrstnim zahtevam gospodarstva.

MILAN GOVEKAR

TISKOVNA KONFERENCA

Rešitev za Adria avioprometa?

(Nadaljevanje s 1. strani)

omogočila, da bodo te tovarne izvozile na trg s čvrsto valuto že prihodnje leto kar za 5 milijonov dolarjev izdelkov. To pa ni edina pridobitev omenjene integracije: tako močno usnjarsko podjetje bo za proizvodnjo svojih izdelkov uporabljalo najmanj 75 odstotkov domačih surovin, medtem ko jih je doslej vsako podjetje zase v večji meri uvažalo.

»Mimo tega,« je nadaljeval Leopold Krese, »da bo prišlo do združitve slovenskih železarn, bi bilo nujno, da čimprej pride do združevanja tudi v elektrogospodarstvu in v kmetijstvu, kjer so že dani vsi pogoji za to. Še posebej pa bi rad poudaril, da v Sloveniji nujno potrebujemo zelo močno turistično organizacijo ...«

S tem v zvezi je najzanimivejši podatek, da bi v okviru močne turistične organizacije lahko delovalo tudi podjetje Adria avioprometa, ki je trenutno v stečaju. Leopold Krese je povedal, da bo po vsej verjetnosti Adria avioprometa mogoče sanirati, če to podjetje ne bo več delovalo kot samostojna gospodarska organizacija, marveč kot del močne turistične organizacije, v katero bi bilo med drugim vključeno tudi letališče Brnik itd. Ni pa izključeno, da ne bi mogel Adria avioprometa uspešno poslovati tudi v okviru močne inozemske charterske organizacije.

»Menim, da bi morale v integracijskih procesih odločilno vlogo odigrati tudi banke,« je k temu dodal Leopold Krese. »Predvsem bi morale nuditi kredite za najboljše rešitve pri združevanju podjetij, ali pa jih odvzeti, če bi spoznale, da združevanje ni uspešno, ali pa da je zašlo v slepo ulico. Ob tej priložnosti bi rad povedal še to, da smo se na Gospodarski zbornici s predstavniki posameznih podjetij ali skupinami podjetij že dogovorili za marsikatero integracijo, s katero so se predstavniki podjetij tedaj tudi strinjali, toda ko so se vrnili v podjetja, so nam po navadi že naslednjega dne sporočili, da se z integracijo ne strinjajo samoupravni organi.«

M. Ž.

IZ LJUBLJANSKE TOVARNE KOVINSKE GALANTERIJE

Zlate ribe...

»Male ribe, zlate ribe,« pravi direktor Tovarne kovinske galanterije v Ljubljani ● Če so zlate, zakaj se delavci še vedno pritožujejo nad zaslužki?

NEPOTREBEN SPOPAD IN PREMIRJE

»Ste me prišli napadat?« mi je zlovešče oponesel direktor in preden sem se znašla, dodal: »Če se ne motim, sva si že nekoč skočila v lase.«

Ostrmela sem. Nekoč sem opisala življenje njihovih delavk, ki z gospodinjskim delom plačujejo ležišča v kuhinji. Zapomnila sem si tudi tedanjo direktorjevo obljubo, da si bo kolektiv zrahljal pas, ko se preseli v novo tovarno, zgrajeno večidel z lastnimi prihranki ... Na to obljubo sem ga prišla opomnit, kajti preselili so se že pred letom dni, nad zaslužki pa je še vedno slišati pritožbe ...

»Demagogi; vi in vsi drugi, ki me o tem vprašujejo. Kje naj vzamem denar? Iz svoje listnice, poglejte, da je prazna? Tudi jaz bi rad več dobil. Toda če produktivnosti ne povečamo, ne bo nič.«

Zadovoljna sem bila, da je postala ekonomika tarča direktorjevih misli in čustev. Letos nameravajo za 15 odstotkov povečati produktivnost, če jim to uspe, bodo osebni dohodki porasli za 10 odstotkov. Več si ne morejo privoščiti, ker 30 odstotkov izdelkov izvažajo. Domače tržišče je premajhno, stroje pa morajo čimbolj izkoristiti.

»Ja, če bi lahko galanterijo podražili,« je dodal direktor, »ali če bi vse izdelovali v velikih serijah. Toda ti časi so minili.«

VULKANSKE TRŽNE RAZMERE

Da bi mu bolj verjela, je poklical predsednika delavskega sveta in upravnega odbora.

Začela se je razprava o položaju te tovarne po gospodarski reformi. Proizvodni stroški in različne usluge so znatno porasli, prodajne cene pa so predreformne. Letos si ne obetajo večjega finančnega efekta, ker kupci zahtevajo nabavne popuste, povečana produktivnost jim bo omogočila le nekoliko višje osebne dohodke.

»Ali vam bo uspelo več izvoziti,« sem previdno vprašala, kajti pred razgovorom z direktorjem sem v tovarni slišala o trenutni krizi in prodajnem zastoju. Morda je direktor zaslutil, da vprašanje ni postavljeno tjavdan, glas je namreč spet povzdignil:

»Da ne bi mogli več izvažati? Zakaj pa ne? Računajo na 18-odstotno vrednostno povečanje izvoza. To smo predvideli tudi v letnem planu.«

Predsednik upravnega odbora in delavskega sveta sta pritrdila, nakar je direktor nadaljeval:

»Seveda, če nastanejo v državah, kamor izvažamo, politične težave, kakor lani na Bližnjem vzhodu, v Tunisu in v Maroku, potem jih občutimo tudi mi. Vsaj začasno. Toda čeprav se izven naše tovarne nekateri spotikajo ob porast naših zalog, vam dokažemo, da je uskladiščena največ 17-dnevna proizvodnja.«

»Dobri ste,« jih pohvalim ob misli, da so v jugoslovanski tekstilni industriji uskladiščene že 60-dnevne zaloge.

»Majhne ribe, zlate ribe,« je dejal direktor.

Izbire ne zmanjšujejo, ampak jo povečujejo, ker čevljarska industrija zahteva vedno kaj novega in ekskluzivnega. S 1700 izdelkov so prešli na 2000. Letos so jih osvojili še štirideset ... Čeprav bodo izdelovali morda le majhne serije, pri katerih stane delovno orodje ravno toliko kot pri milijonskih. Letos so namenili veliko sredstev za nova delovna orodja ..

»Če kak izdelek ne gre, se lotimo novega. Mislim, da je to pravilna proizvodna in poslovna politika,« je dejal predsednik upravnega odbora in komercialist, »ki zasluži ravno toliko kot snažilka v izvoznem podjetju,« kot se je sam označil.

NIHČE IZ PODJETJA

Potem sem vprašala, zakaj je ob tako pestri izbiri njihovih galanterijskih izdelkov za čevljarsko industrijo tako majhen izbor po trgovinah. Rekli so mi, da trgovci noče jo tovrstnih zalog. Noče jo s to drobnjarijo vezati obratnih sredstev .. Obrtniki in drugi potrošniki najbrž tega ne vedo, ampak menijo, da ima tovarna kovinske galanterije premajhen izbor blaga in da je premalo poslovno prožna ...

Problemov, ki koreninijo izven tovarne, je še veliko. Med drugim nerazčiščeni uvozni kontingenti, nerazdeljena globalna devizna kvota ...

»Vidite, naši delavci o vsem tem, kar vpliva na dohodek podjetja, ne razmišljajo, ampak zahtevajo večje zaslužke, ne da bi povedali, kje dobiti denar,« je dejal predsednik delavskega sveta in obratovodja.

Direktor pa:

»Toliko je govora o premajhnih zaslužkih pri nas, pa smo že več let iznad republiškega povprečja ali vsaj na republiški ravni. Tudi prevelike razlike med najnižjim in najvišjim osebnim dohodkom v tovarni nam ne more nihče očitati. Razmerje je 1:3,7, z gibljivim delom vred dobim mesečno kakih 190 tisoč dinarjev.«

Nato pa je direktor nadaljeval:

»V našem montažnem oddelku so osebni dohodki resnično prenizki. To vemo. Z mehaniziranjem dela bi jih povečali, obenem pa proizvodne stroške zmanjšali toda nekaj delavcev bi bilo ob kruh. Doslej še nikogar nismo odslovili. Proizvodnjo premišljeno moderniziramo in obenem širimo. V enem oddelku je po modernizaciji ostalo samo 12 delavcev, vse druge pa še vedno najdete pri nas, le svoja delovna mesta so spremenili. Mislimo, da je tako prav in pošteno. Ekonomsko neupravičeno pa zaslužkov ne smemo povečevati. Brez skladov ne bi mogli plačevati družbenih dajatev in bojte se, na cesto ne pojdete, čeprav so se gospodarske razmere poslabšale.«

V času, ko so neplačani računi v Tovarni kovinske galanterije vrednostno porasli za 25 odstotkov in so poslabšani izvozni pogoji na Bližnjem vzhodu in v Afriki, reprodukcijski material pa se draži, je ta obljuba največja »zlata riba«.

M. K.

Samo »navzdol«?

(Nadaljevanje s 1. strani)

benega življenja občanov, zaradi neenotnega reševanja posameznih vprašanj, denimo na področju davčne politike, pa so se politične razmere na nekaterih področjih Slovenije tudi zaostrile. To pa pomeni, da decentralizacija pristojnosti kot pavšalen ukrep ne more v vseh primerih pospeševati proizvodnih in družbenih odnosov.

Zato je zadnje čase vse pogosteje slišati zahtevo, da bi se politično teritorialna samostojnost občin ne smela izražati tudi v različni davčni politiki občin, ampak naj bi davčna politika temeljila na objektivnih osnovah ter se vrnila nazaj v pristojnost republike. Prav zaradi negativnih posledic decentralizacije pristojnosti in skrbi za urejanje posameznih področij družbenega življenja je mogoče v javnosti tudi vse pogosteje slišati zahtevo, naj bi republika spet začela enotno urejati sodstvo, celotno srednje šolstvo, miličniško službo itd. Tako je republiška skupščina že prejela priporočilo za oblikovanje in izvajanje politike prispevkov, davkov in taks, republiški organi pa pravkar proučujejo možnost, da bi tudi posamezne inšpekcije delovale na republiški ravni, s čimer bi dosegli višjo strokovno raven teh služb. Izkušnje tudi razkrivajo, da so zaradi razdrobljenosti po posameznih organih, kamor sodijo, inšpekcijske službe premalo učinkovite, da med seboj ne usklajujejo dela, pa veliko ukrepov inšpektorjev ostaja le na papirju.

Tudi na račun učinkovitosti ekonomske politike je mogoče slišati že vse obdobje reforme, še posebno pa v zadnjem času, dokaj ostro kritiko. Največ očitkov naslavljajo predstavniki družbeno-političnih organizacij in politično-teritorialnih skupnosti na sestavljavce tistih predpisov, ki bi jih morali sprejemati v povezavi z uresničevanjem reforme. Tako liberaliziranje uvoza v letu 1967 ni bilo povezano z ustreznimi ukrepi za pospeševanje izvoza na konvertibilna področja, razen tega pa ustrezni zvezni organi tudi niso pravočasno ukrepali, da bi oblikovali ugodnejše razmerje med uvozom in izvozom v vzhodne države. Zato delovni ljudje, predvsem delovni kolektivi v gospodarstvu, vse glasneje zahtevajo, naj bi se odločili za stabilnejšo politiko pri sprejemanju gospodarskih ukrepov, to je politiko brez bistvenih in drastičnih ukrepov in protiukrepov, sprejetih po »hitrem postopku«, ki povzročajo gospodarstvu tudi škodo, saj poslovanja ni mogoče spreminjati kar čez noč ali v tako kratkih časovnih razmakih, kot objavljamo nasprotujoče si ukrepe v uradnem listu.

Iz vsega omenjenega sledi, da bi kazalo tako imenovano »upravno nadgradnjo«, ki ima še vedno precej besede pri uravnavanju tokov gospodarskega in družbenega življenja, strokovno in kadrovsko temeljito prevetriti in jo s tem usposobiti, da bo postala v večji meri kot doslej — kaj ni to njena osnovna naloga v našem družbenem življenju?! — strokovna služba gospodarstva. VINKO BLATNIK

KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ●

Potrošniška pomlad

Drzni načrti zagrebške Na-ma ● Realne možnosti, da bo kolektiv Na-ma te načrte tudi uresničil ● Se tudi pri nas začenja prodaja blaga po katalogih?

(Nadaljevanje s 1. strani)

nje svojih prodajnih zalog? Odkod naslovi individualnih potencialnih kupcev v Sloveniji, Črni gori, Makedoniji...? Če so njene cene konkurenčne — v tem primeru mora imeti nizke marže — kako more sama financirati prevoz in prevzeti materialno odgovornost za to, da bo pošiljka prišla brezhibna v kupčeve roke, v nasprotnem primeru pa pošlje drugo...

Na vsa ta vprašanja smo dobili v zagrebški Na-mi odgovore, ki bodo najbrž zanimali tako vas kakor naša trgovska podjetja in tovarniške kolektive.

PERSPEKTIVNA INVESTICIJA

»V bitki za tržišče postaja potrošnik vedno pomembnejši,« je začel Stane Kolarić, direktor splošnega sektorja v zagrebški Na-mi in medtem skušal po telefonu priklicati koga iz komerciale, ki bi mi strokovno precizneje odgovarjal. Tej pogreti frazi pa je dodal: Toda ta bitka ni fair. Slovensko gospodarstvo — pa ne samo slovensko — se zapira vase, tako da potrošniki niti ne vedo, da bi morda lepše izdelke ceneje dobili iz drugih republik.

Politika cen je tako v slovenski industriji kot v slovenski trgovski mreži prilagojena vašim osebnim dohodkom in življenjskemu standardu, ki je brez dvoma najvišji v Jugoslaviji, tovarne v drugih republikah pa enake izdelke in tu in tam že celo boljše nudijo ceneje. Če bi jih vaši potrošniki videli, bi se verjetno odločili zanje in... slovenski bi obležali.«

Zagrebška Na-ma posreduje blago iz vse države. Makedonske in črnogorske hladilnike ravno tako, kakor slovenske. Konfekciji Gorenjskih oblačil iz Kranja ter škofjeloškega Kroja daje prednost pred izdelki nekaterih hrvaških oblačilnih tovarn, ker, kot pravijo so lepši in boljši...

Da vodi pravilno politiko nabave in prodaje, kaže njen naraščajoči promet in širjenje podjetja. V devetih blagovnicah — sedem jih je v Zagrebu, ena v Kumrovcu in ena v Sisku — je znašal lanskoletni promet 45 milijard starih dinarjev, letošnji pa se bo predvidoma povzpel na 63 milijard. Pogaja pa se že tudi za lokacijo v Bjelovaru, v Varaždinu, na Reki in v Zadru.

»Že izkušnje z doslej razposlanima katalogoma so nas prepričale, da lahko prodajo znatno povečamo tudi z dobro propagando. Po prvem katalogu, izdelanem lani, smo dobili 15.000 pismenih naročil, med drugim tudi iz Slovenije, čeprav vam prvega kataloga sploh nismo poslali,« je Kolarića dopolnil direktorjev pomočnik Na-me. »Za drugi katalog smo dobili več prošenj iz Slovenije, zato smo propagando razširili tudi na vašo republiko.«

»Kako ste prišli do naslovov in koliko vas ta propaganda stane?«

Na moje vprašanje verjetno iz poslovne previdnosti nisem dobila točnega odgovora. Naslove so zbirali po vseh možnih virih: po telefonskih imenikih, preko seznamov časopisnih naročnikov, bank, pošte... Veliko truda je posebna propagandna ekipa vložila, da bi zagrebška Na-ma med drugim pritegnila tudi učiteljice iz hribovskih vasi v Liki, na Pohorju, kjer svojih blagovnic ne bo odprla... Katalogi jih »ogromno stanejo, toda ta investicija je perspektivna,« so mi rekli, zato so letos namenili 1 odstotek dohodka za propagando, medtem ko so prejšnja leta porabili v ta namen le nekaj stotink...

ZAKAJ POTROŠNIK NE OBČUTI INVESTICIJ

V svojem katalogu nam zagrebška Na-ma obljublja najnižje cene in čimveč ekskluzivnih izdelkov.

Ali gre le za propagandna slepila ali za realne obljube?

Ste slišali...

... da je preživelo v minulem letu v Jugoslaviji svoje počitnice 3,687.000 tujih turistov. Če primerjamo to število s turističnim prometom iz leta poprej, vidimo, da nas je obiskalo za 7 odstotkov več tujih turistov;

... da je bilo tudi v minulem letu pri nas največ turistov iz Zahodne Nemčije, Avstrije in Italije, izmed vzhodnoevropskih držav pa jih je bilo največ iz Češkoslovaške.

Na vprašanje sta mi sogovornika odvrnila:

»Vsak potrošnik, ki smo mu poslali katalog, se utegne prepričati o naših konkurenčnih cenah. Naj s katalogom v roki obišče druge trgovine... Pri nekaterih artiklih se odpovemo marži, pri drugih jo znižamo zaradi velikega prometa. Ničesar pa na primer v Zagrebu ne prodajamo dražje kot druga trgovska podjetja. Celjani prihajajo v Kumrovec nakupit živila, ker baje precej prihranijo...

Obšel me je rahel dvom. Zagrebška Na-ma je pred nedavnim zgradila najsodobnejšo veleblagovnico v Jugoslaviji, ki bo z dograditvijo ekspresne popravljalnice čevljev in lastne restavracije (poleg že odprtega elegantnega bifeja) stala dve milijardi in pol. Pri nas vsako tako investicijo plača kupec z rahlim povišanjem cen. Zato je v novih samopostrežnih trgovinah marsikaj dražje kot v starih, klasičnega tipa...

»Investicije ne bremenijo potrošnikov. Širimo in moderniziramo se med nižanjem marže...«, je dejal pomočnik direktorja. »Naša lanska povprečna marža je znašala 10,88 odstotka, planirali pa smo 12,05 odstotka in vendar smo investirali v novo veleblagovnico poldrugo milijardo lastnih sredstev. Glavni vir dohodka je velik promet.«

Vendar izjava ne drži popolnoma. Velik vir dohodka so tudi popusti pri nakupih — rabati, cassa sconti, superrabati. Zagrebška Na-ma je namreč tudi pri nakupih velikopotezna. Razen tega je z dobavitelji sklenila dolgoročne pogodbe, s katerimi jim zagotavlja za 20 ali več odstotkov povečano prodajo v dogovorjenih rokih. Za protiuslugo pa je dobila investicijske kredite od njih za širjenje in modernizacijo prodajnega prostora...

»Seveda takšnih poslovnih aranžmajev nismo sklenili s podjetji, ki nazadujejo, ampak samo s perspektivami, ki zagotavljajo dobro kakovost po zmernih cenah...« Pojasnilo je pomočnik direktorja dopolnil z mnenjem, da slovenska industrija nazaduje in da Na-ma posamezne izdelke svojih dolgoletnih dobaviteljev iz Slovenije že zavrača, ker dobi od drugod lepše in cenejše. Svetoval mi je, naj primerjam izdelke makedonske Tetovke z izdelki naših najugledenejših tovarn, kakor sta Tekstilindus in MTT, da se prepričam... Kljub tej grenki kritiki nad samozaverovanim uspavanjem slovenskega gospodarstva pa je Slovenija še vedno na drugem mestu po številu dobaviteljev Na-me. Štirideset podjetij ji letno proda za več kot 50 milijonov S-dinarjev blaga ali skupno za več milijard starih dinarjev...

DIKTATORJI INDUSTRIJE

Kakor je iz kataloga razvidno, prodaja zagrebška Na-ma ekskluzivne gospodinjske stroje; njihova nabavna politika gre namreč v to smer.

»S povečanjem prometa smo prešli tisto kritično točko, ko zaradi velikih naročil že lahko diktiramo industriji, kaj naj izdeluje. V vseh gospodarsko razvitih državah se industrija podreja trgovini in le-ta potrošnikom. Če proizvajalcu, tovarni Gorenje, Kontaktu ali kateri koli drugi garantiramo prodajo naročenih izdelkov in prevzamemo prodajni riziko, ekskluzivna naročila niso problematična. Mi pa tudi dobro vemo, zakaj jih naročamo. V katalogu ne objavljamo tjavdan na lastne stroške aparatov, ki bodo na prodaj šele čez mesec ali še kasneje. To je odlična reklama. Toda za zdaj še trnova. Tržišče surovin, uvoz, gospodarski instrumentarij — vse to je še vedno področje nenadnih sprememb, zaradi katerih je za sedem mesecev naprej oziroma pri ekskluzivnih naročnikih še dlje težko določiti maloprodajne cene in pogodbe finančno fiksirati tudi s proizvajalci.«

In vendar tako industrijska podjetja, kakor Na-ma že prevzemajo riziko nase, razen če se gospodarski predpisi znatneje spremene.

Med zapisovanjem teh podatkov sem se spomnila na anarhijo cen po ljubljanskih trgovinah, čeprav gre za iste izdelke iz istih tovarn, in na izgovor: »Najbrž imajo še stare zaloge, nova pošiljka je dražja...«

MARIOLA KOBAL

REBUSI

V ljubljanski samopostrežni restavraciji Emona stane obrok ocvrtega piščanca s pommes fritsom, kokta in dva kosa torte 1.080 S-din.

V samopostrežni restavraciji na zagrebškem Trgu revolucije plačate za enako kosilo (le krompirja je nekoliko manj) 700 S-din.

V Ljubljani stane dvojna ekspres kava z dvojno smetano 120 do 140 S-din, v Zagrebu pa enojna s smetano 100 S-din.

Poskusite obrazložiit razliko v cenah.

II.

Prodajalka v mariborskem trgovskem podjetju Veletkanina, poslovalnica Moda:

»Tele jutranje halje si oglejte! Same številke 1 in 2. Ženske jih sicer pomerjajo, toda kupijo jih ne, ker so jim premajhne. Izdelujejo jih v Vezenini, Maribor... Zakaj ne delajo tudi večjih številk? Slišala sem, da komercialni ne dovoli.«

Prodajalka ljubljanske Name v Konfekciji (Čopova 7).

»V komercialo smo že nič kolikokrat sporočile, naj nam pošljejo tudi širše plašče, da starejše potrošnice ne bodo odhajale praznih rok od nas. Vendar naših pripomb in nasvetov ne upoštevajo. Večina konfekcije, ki jo dobimo, je za mlade.

Prodajalka v zagrebški Nami:

»Obleke Gorenjskih modnih oblačil so zelo lepe, veliko jih prodamo. Ali ni tale črna zelo lepa? Primerna je tudi za zrelo žensko, po kroju in barvi, le velikost ne ustreza. Od 46. do 50. številke bi prišle v poštev, pa jih ne moremo dobiti. Menda jih podjetje ne dela. Škoda, veliko več bi jih prodali. Mi in Gorenjska oblačila.«

Kaj pravite o takšni poslovni politiki, ki pri decimetrih blaga varčuje, hkrati pa zavira proizvodnjo, rast dohodka in trgovinski promet?

M. K.

ARHITEKTOV KOTIČEK

● **VPRAŠANJE**

Prosim, če mi lahko svetujete, kako naj opremim dnevno sobo, v katero pa bi želel postaviti tudi jedilni kot. Razen tega vas še prosim, da mi svetujete, kako naj namestim zavese in kakšne barve naj bodo. Za lažjo razporeditev opreme prilagam tloris dnevne sobe.

D. F. — ANHOVO

● ODGOVOR

Zadali ste mi precej težko nalogo — da opremim sobo, v kateri nimate niti ene stene v celoti proste, saj je soba povezana z različnimi prostori, kar s petimi vrati. Poleg te velike neprijetnosti pa še želite, da bi bila soba opremljena z garnituro, ki sodi v ta ambient, in še z jedilno mizo in s stoli. Ker sem bila tako pri opremljanju prostora omejena z majhnimi prostimi deli sten, seveda nisem mogla izbrati kakih večjih kosov pohištva. Desno od vhodnih vrat postavite dva dela omare »Domino« tovarne »RADNIK« iz Bosanske Gradiške. Omara sestoji namreč iz štirih samostojno stoječih delov, od katerih ima vsak dolžino 100 cm. Predlagam, da se odločite

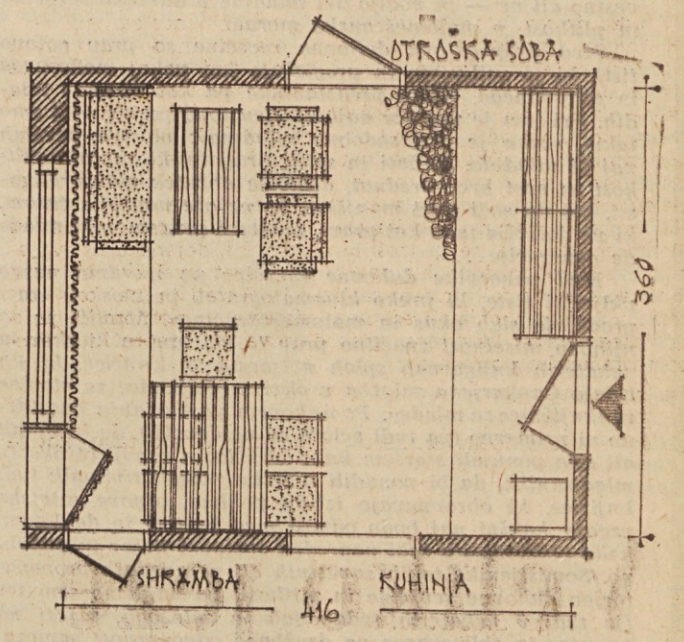

samo za dva dela tega kompleta. V prvem delu boste lahko namestili televizijski sprejemnik, v drugem pa imate prostor za bife. Sicer pa je izbira teh elementov odvisna od tega, za kaj nameravate uporabljati te omare. Omara je obdelana z mahagonijem, luženim na palisander, na katerega je nanešen polyester lak z visokim sijajem. Površina odprtih delov pa je iz jesenovega furnirja mat obdelave.

Nasproti omare, pred okensko zaveso, sem postavila sedežno garnituro: kanape dvosed tipa »Granada«, dva fotelja »Granada« in mizico, vse izdelek koprskega »Tapetnika«. Sedeži in naslonjala so prevlečeni z biberom barve banane, podnožje pa je kovinsko. Tudi mizica — 55 × 110 cm — ima kovinsko podnožje, plošča pa je obložena s črnim ultrapasom, ki se bo zelo lepo ujemal z rumeno barvo foteljev in s temnejšim palisandrom omar.

Jedilna miza s stoli — izdelek tovarne pohištva iz Brežic — stoji poleg odprtine v kuhinjo, tako da bo imela gospodinja čimkrajšo pot. Na mizni plošči je prav tako kot na omari nalepljen mahagonij furnir, lužen na palisander in obdelan s polyester lakom visokega sijaja. Zato se vam ni treba bati, če se vam bo po mizi polila tekočina. Polyester lak je namreč odporen zoper vročino, vodo in kemikalije, tako da je tudi silo lahko čistiti pohištvo — kar s krpo, namočeno v detergent ali vodo. Mizna plošča je velika 90 × 120 cm, po potrebi pa jo lahko na vsaki strani raztegnete še za 25 cm. Sedeži stolov so prevlečeni s črnim skajem, kar je zelo praktično, še posebej, če imate v hiši otroke.

Za zavese pa tale nasvet: odločite se za bel diolen — izdelek »Volnenke« iz Ljubljane. Večbarvna zavesa bi bila v vašem primeru preveč vpadljiva. Zavesa naj visi s stropa do tal, le pri vratih na balkon jo pritrdite samo na okvir, ker je neprijetno odgrinjati zaveso, kadar hočete na balkon. Iz cenika podjetja Slovenijales pa vam lahko posredujem tudi naslednje cene:

	S-din
kanape »Granada«,	49.050
fotelj »Granada«	35.900
klubska mizica	22.300
dva elementa omare	210.000
jedilna miza s stoli	140.000

Inž. arh. DOROTEJA DOZET

KUPON ZA ARHITEKTOV KOTIČEK

POSREDOVALNICA ODDIHA

Kompasov letni oddih 1968

Želite preživeti osem dni počitnic v prijetnih letoviščih doma ali na tujem?

Obrnite se na Kompas! Ni vam treba drugega, kot da se prijavite v najbližji Kompasovi poslovalnici in povprašate za letošnji Kompasov program. V cenah, ki jih boste zvedeli, je vračunan prevoz do letovišča in nazaj, kompletni penzion in tudi turistična taksa.

OSEM DNI POČITNIC DOMA IN NA TUJEM

Vsi tisti, ki se bodo v letošnji sezoni odločili, da prežive svoje počitnice v organizaciji podjetja Kompas, bodo lahko izbirali med osmimi mikavnimi letovišči doma in na tujem.

Da ne boste v zadregi, bomo na kratko opisali kraje, kjer vam bo v letošnjih počitnicah Kompas nudil vse, kar je potrebno za prijeten oddih.

● **NOVALJA leži na otoku Pagu.** Znana je po številnih lepih plažah, ki so primerne tako za plavalce kot neplavalce.

Odhod iz Ljubljane je vsako sredo v zgodnjih jutranjih urah z avtobusom do Jablanca in dalje s trajektom do Stare Novalje in nato z avtobusom do Novalje. Povratek prihodnjo sredo po kosilu in prihod v Ljubljano ob 21. uri.

Cena v sezoni: 387 N-din, izven sezone: 366 N-din.

● **KUKLJICA je ribiško naselje na otoku Ugljanu.** Kopališče je urejeno v borovem gozdičku, še bolj prijetne pa so številne plaže v bližini naselja. Ker so prebivalci Kukljice ribiči, imajo letoviščarji možnost, da se jim priključijo pri ribolovu.

Odhod iz Ljubljane je vsako nedeljo v večernih urah, prihod v Zadar v ponedeljek zjutraj, nato z ladjico do Kukljice. Povratek prihodnji ponedeljek popoldne, prihod v Ljubljano pa približno ob 24. uri tega dne.

Cena v sezoni: 398 N-din, izven sezone: 377 N-din.

● **SALI** je največje in turistično najpomembnejše naselje **na Dugem otoku.** To je prijeten ribiški kraj z blago klimo in s številnimi mikavnimi plažami, ki so primerne za plavalce in neplavalce.

Odhod iz Ljubljane vsako nedeljo zvečer, prihod v Zadar v ponedeljek zjutraj, nato prevoz z ladjo do Salija. Povratek prihodnji ponedeljek popoldne do Zadra in dalje do Ljubljane, kjer boste ob 24. uri.

Cena v sezoni: 396 N-din, izven sezone: 377 N-din.

● **KAŠTEL GOMILICA** je znan letoviški kraj, ki slovi po lepih plažah, številnih hotelih in ugodni klimi.

Odhod iz Ljubljane vsak četrtek zvečer, prihod v Kaštel naslednje jutro. Povratek prihodnji petek zvečer, prihod v Ljubljano pa v soboto zjutraj.

Cena v sezoni: 425 N-din, izven sezone: 409 N-din.

● **SUPETAR NA BRAČU** je živopisano mestece s 1600 prebivalci na otoku Braču, oddaljeno od Splita devet milj. Kraj je znan po izredno lepih peščenih plažah, obkrožen pa je z borovimi gozdovi.

Odhod iz Ljubljane vsak četrtek zvečer, prihod v Split pa naslednji dan ter nato prevoz z ladjo do Supetara. Povratek naslednji petek popoldne do Splita in dalje z avtobusom do Ljubljane, kamor pridete v soboto zjutraj.

Cena v sezoni: 470 N-din, izven sezone: 428 N-din.

● **POSTIRA NA BRAČU** je majhno mesto na severni obali Brača. Kraj je znan po mikavnih plažah in borovih gozdovih.

Odhod iz Ljubljane vsak četrtek zvečer, prihod v Split v petek zjutraj, ter vožnja z ladjo do Postire. Povratek prihodnji petek popoldne, prihod v Ljubljano pa v soboto zjutraj.

Cena v sezoni: 482 N-din, izven sezone: 454 N-din.

● **GARDA je letovišče ob največjem italijanskem jezeru** z izredno blagim podnebjem ter z bistro in za kopanje nadvse prijetno vodo. Letovišče slovi po zelo lepih plažah, dobri kuhinji in pestrih možnostih za izlete.

Odhod iz Ljubljane v ponedeljkih 10., 17. in 24. junija ter 2., 9. in 16. septembra. Povratek vsak naslednji ponedeljek.

Cena: 495 N-dinarjev.

● **RIMINI je eno največjih letovišč na italijanski jadranski obali** s čudovito urejenimi plažami.

Odhodi iz Ljubljane ob ponedeljkih 10., 17. in 24. junija ter 2., 9. in 16. septembra. Povratek vsak naslednji ponedeljek.

Cena: 495 N-dinarjev.

JULIJA IN AVGUSTA JE SEZONA

Za posamezne aranžmaje se morate osebno ali pismeno prijaviti najmanj štirinajst dni pred pričetkom potovanja. Ob prijavi je treba vplačati akontacijo 150 N-din na osebo. Akontacijo vplačajte v poslovalnici, kjer se prijavite, ali pa kar na tekoči račun št. 501-1-980 z označbo »LETNI ODDIH«. Prijave za letni oddih sprejema Kompas dokončno, se pravi da rezervira zaželena mesta šele po vplačilu akontacije. Ves znesek za rezerviranj aranžma morate poravnati vsaj deset dni pred pričetkom potovanja. Pri poznejših odpovedih zadrži Kompas 10 odstotkov vsega zneska za kritje dejanskih stroškov.

● **za otroke do dveh let je letni oddih brezplačen;**

● **otroci do 7 let z lastnim sedežem v avtobusu in s posebnim ležiščem imajo 30 odstotkov popusta;**

● **otroci do 7 let brez lastnega sedeža v avtobusu in brez brez posebnega ležišča imajo 50 odstotkov popusta;**

● **za otroke iznad 7 let starosti je treba plačati polno ceno;**

● **julija in avgusta je glavna sezona, v preostalih mesecih pa pred in posezona.**

A. U.

PISMO BRALCA

Za duhovno revščino mladih in proti njej

V navadni TV oddaji o filmu »Poletja je konec« smo spoznali marsikaj o čustveni plitkosti, duhovni revščini in moralni praznini, ki naj bi bile značilne za del mlade generacije. V to naj bi jo pehala seveda NAŠA DRUŽBA, zato mnogi iščejo rešitev iz te revščine izven nje, v relegioznosti in mistiki...

Na srečo je pri nas kar dober del mladih, ki iščejo v življenju tudi višje cilje in verujejo vanje, saj jim svet moralnih načel in vrednot ni tuj! Oblikovalec te mladine pa je NAŠA DRUŽBA preko vseh svojih vzgojno-izobraževalnih institucij, preko vseh družbeno in pedagoško osveščenih družin ter preko dejavnosti mnogih družbenih delavcev, ki neposredno ali preko tiska in drugih komunikacijskih sredstev sooblikujejo mladi rod.

Morda bi bil že čas, da točneje diferenciramo to »našo družbo« in jasno ločimo v njej tiste, ki oblikujejo ali pomagajo oblikovati mladino v skladu z našimi vzgojnimi ideali — in tiste, ki delujejo v nasprotni smeri — zavestno ali ne — in vodijo del mladine v duševno revščino in plitkost, v malomeščansko moralo.

Med propagatorji duhovne revščine so prav gotovo tisti, ki jo vsiljujejo in proglašajo kot nekaj modernega in naprednega, njene predstavnike pa kot »vzore« mladih. Pri tem je mogoče najbolj ofenzivna parola »vsi smo taki«, »taka je vsa sodobna mladina«: ob teh parolah naj bi mladina, ki čuti in misli drugače, ki zavrača plitkost in svet brez vrednot, doživela občutek manjvrednosti, češ da sodi med manjšino, ki ne gre naprej s časom, ki ne doživlja tako kot pravi, moderni predstavniki mlade generacije...

Med pobornike duhovne revščine pa moramo nujno vključiti tiste, ki preko kinematografov in kioskov »razprodajajo slab okus in malomeščanščino«. Mogoče je za njihovo miselnost značilno prav to, da npr. v kioskih in nekaterih knjigarnah sploh ni mesta za knjižice, ki jih izdaja Cankarjeva založba v okviru »knjižnice za starše« in »knjižnice za mlade«. Po njihovem pojmovanju enostavno ni primerno (pa tudi splača se ne dovolj!), da bi nudili ali celo ponujali staršem kako knjižico o vzgoji otroka in mladostnika, da bi ponudili mladim poleg kriminalk tudi knjižice, ki obravnavajo izbiro poklica, osnove estetske vzgoje, kakšni naj bodo odnosi med fantom in dekletom, kako oblikovati v sebi napreden svetovni nazor in podobno. Somišljenike takih zavestnih ali nezavednih propagatorjev duhovne revščine in plitkosti pa najdemo sem ter tja tudi v nekaterih redakcijah in založbah, saj ti na ugovore in sklicevanje na družbeno odgovornost samozavestno odgovorijo: »Ne bodite no smešni! Važen je komercialni učinek, važen je denar! Ne govoričite nam o kaki družbeni vlogi in odgovornosti!«

J. V.

SKUPNA SEJA PREDSEDSTEV REPUBLIŠKEGA ODBORA IN MARIBORSKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

NOVA PRAKSA

V Mariboru je bila minuli petek skupna seja predsedstev RO sindikata družbenih dejavnosti Slovenije in mariborskega odbora tega strokovnega sindikata. Namen te skupne seje — nove prakse — je bil, da bi ugotovili, kako se program za enotno akcijo, ki ga je sprejel RO, odraža v usmeritvi programov in konkretne politične akcije občinskih vodstev, v tem primeru mariborskega, in kaj bi bilo treba še storiti, da bi enotno zasnovan delovni program dal čim boljše rezultate.

Predsedstvo RO pa je razpravljalo tudi o osnutku gradiva »samoupravljanje v družbenih službah«, ki ga je pripravila posebna delovna skupina in ki bo rabilo kot osnova za razpravo in oblikovanje stališč na IV. plenarni seji republiškega odbora v mesecu aprilu. Nadalje so sprejeli nekoliko še dopolnjena stališča pododbora za šolstvo o predlogu ukrepov za racionalizacijo vzgojno izobraževalne dejavnosti (o tem bomo poročali prihodnjič). Dogovorili pa so se tudi, kako se bodo vključili v javno razpravo o predloženem gradivu za VI. kongres ZSJ.

KAKO SE V MARIBORU UVELJAVLJA DRUŽBENI DOGOVOR?

Mariborski sindikati družbenih služb so v svoji konkretni politični akciji dali precejšen poudarek uveljavljanju družbenega dogovora. To pa velja zaenkrat predvsem za področje izobraževanja, za kar so letos predvidena nekoliko povečana sredstva. Načelen odziv na njihova prizadevanja pri družbeno-političnih organizacijah, pa tudi pri občinski skupščini in temeljni izobraževalni skupnosti je bil pozitiven. Akcija pa se je precej razbila na konkretnih občinskih finančnih težavah. Tako sindikati ugotavljajo, da je razkorak med proklamirano politiko in prakso v občini še mnogo večji kot v republiki.

Lani so bili celotni povprečni osebni dohodki prosvetnih delavcev v Mariboru 890 N-din. Če bi letos hoteli uveljaviti obračune po pedagoški uri in nove kriterije za povprečne osebne dohodke, bi potrebovali 30 % več sredstev kot lani oziroma 9000 N-din več. Dokončen prispevek izobraževanju v Mariboru še ni znan, znan pa je predlog, naj bi šolstvo v celoti dobilo 3,5 % več sredstev kot lani, medtem ko npr. za področje kulture ni predvideno nikakršno zvišanje. Zakonska določila bi tako občina zadostila, povišanje sredstev pa je res minimalno. Občina ima gospodarske težave. Maribor bo nosil tudi stroške šolanja 2000 mladih ljudi, ki so doma izven njihove občine. So torej razumljivi razlogi za takšno situacijo, pa tudi nerazumljivi: znotranj družbenih služb so namreč v občini še vedno velike in nerazumne razlike v osebnih dohodkih; ali, na predlog, da bi v 3 letih šolstvo dohitelo nagrajevanje v gospodarstvu, občinska skupščina odgovarja, češ da šolstvo še ni sistemsko urejeno, da se vsako leto menjajo viri financiranja itd.

V tej svoji načelno uspeli, konkretno pa precej neuspeli akciji vidijo sindikati pomanjkljivost tudi v tem, da nimajo prave opore tudi v Zvezi komunistov. Težko je namreč zahtevati od prosvetnih delavcev kvalitetno vzgojo in izobraževalno delo, če jih družba nagrajuje »kot nekvalificirane delavce na občinski upravi«. Tudi prave povezave z aktivom ravnateljev še niso našli. Opozorili so tudi na to, da se na razpise za ravnatelje nihče ne javlja.

V temeljni izobraževalni skupnosti Maribor računajo, da bi lahko letos uveljavili korekture v osebnih dohodkih prosvetnih delavcev (1000 N-din — 1150 N-din — 1.300 N-din), če bi del sredstev za honorarje prevrgli na redne osebne dohodke, če bi republiška izobraževalna skupnost participirala pri strokovnem šolstvu z 18 milijoni N-din in če bi tudi že kaj prihranili z eventualno racionalizacijo.

Na takšno podobo mariborske situacije so imeli člani predsedstva RO naslednje pripombe: Z letošnjo predvideno korekturo osebnih dohodkov bo družbeni dogovor za učitelje uresničen v celoti, za ostale manj. Ali ne bi kazalo razpon širiti v korist višje in visoko kvalificiranih? Zlasti pa kaže opozoriti na nekatere tendence, ki so še znotraj sindikata in zapuščajo v družbenem prostoru ne preveč ugoden odmev. Gre za to, da uveljavljanje družbenega dogovora ne bi smelo v praksi pomeniti le boj za osebne dohodke prosvetnih delavcev, pač pa uveljavljanje načela dohodka, programskih izhodišč, meril in normativov za vrednotenje skupnega dela. In drugo, ob tako kompleksni nalogi seveda ne moremo pričakovati, da jo bo moč uresničiti v enem samem letu. Zato bi sindikati morali biti pobudniki sanacijskega načrta v občinah, ki naj točno določi, v kolikih letih naj bi družbene dogovore v celoti uresničili, dohiteli z osebnimi dohodki prosvetarjev tudi gospodarstvo, kar naj bi potrpežljivim učiteljem dalo vsaj bolj konkretno in spodbudno perspektivo.

S. G.

STALIŠČE PTUJSKIH SINDIKATOV O OBSTOJU SREDNJIH IN POKLICNIH ŠOL V PTUJU

Šole morajo ostati

Sindikati ptujske občine se odločno zavzemajo za nadaljni obstoj srednje ekonomske in administrativne šole v Ptuju. S tem se zavzemajo za uresničitev načela, ki ga je zapisal tudi izvršni svet, namreč, da racionalizacija šolstva ne sme bistveno vplivati na poslabšanje deleža števila učencev iz gospodarsko šibkejših občin in iz družin z nižjimi osebnimi dohodki.

Takšno je stališče predsedstev občinskega sindikalnega sveta in strokovnih sindikatov občine Ptuj in se ujema tudi z mnenjem aktiva družbeno-političnih organizacij občin Ptuj in Ormož. To stališče pa je tudi v skladu s sklepom prve konference samoupravljavcev v Ptuju, ki se je o predlogu za ukinitev srednje ekonomske in administrativne šole ter šole za blagovni promet izrekla negativno iz istega razloga: **šole danes omogočajo šolanje večjemu številu otrok iz gospodarsko šibkih občin.**

Ptujski sindikati so s tem svojim stališčem seznanili RS ZS Slovenize, ki naj bi se zanj pri ustreznih republiških organih zavzel, seznanili pa so z njim tudi odbornike skupščin občin Ptuj in Ormož, delovne organizacije in sindikalne podružnice. Pri utemeljevanju svojega stališča navajajo še naslednje razloge:

● S ptujskega in ormoškega območja je tudi v bodoče pričakovati precejšen odliv presežka delovne sile. Ti mladi ljudje naj bi ne odhajali od doma kot nekvalificirani. Vsaj eni desetini mladih je treba omogočiti srednješolsko ali poklicno izobrazbo.

● Če bi se 200 dijakov srednje ekonomske šole v Ptuju, katerih šolanje je lani družbo stalo nekaj nad 300.000 N-din, preselilo npr. v Maribor, bi njihovo šolanje družbo stalo prav toliko in še vsaj 100.000 N-din več njihovo bivanje v domovih, medtem ko bi starše oskrbovalnina letno stala še nadalnjih 600.000 N-din. S tem bi bil standard teh staršev zelo prizadet. Stroški šolanja bi ostali isti le, če bi se šolala odslej ena tretjina dijakov, to pa pomeni le 4 odstotke otrok iz ptujske in ormoške občine. To pa je šestkrat manj, kot pa se jih lahko šola npr. v razviti Gorenjski regiji.

● Mnenje, da je ekonomskih tehnikov že preveč, je slabo utemeljeno, saj je v Sloveniji zadovoljivo zasedenih le polovica tovrstnih delovnih mest, na ptujskem in ormoškem območju pa je še slabše.

● Z ukinitvijo ekonomske srednje šole in administrativne šole pa tudi ne bi mogel več vnaprej obstajati center za blagovni promet, saj je po določilih zakona o srednjih šolah za obstoj strokovnega šolskega centra ena taka šola premalo. Torej nov udarec za poklicno šolanje mladine!

● Ptujski sindikati sodijo, da je škodljiva parola — »potrebujemo šolo za kmetovalce, ne pa za uradnike«. Z ukinitvijo omenjenih šol področje izobraževanja kmetovalcev gotovo ne bi nič pridobilo. Kot kažejo izkušnje razvitih dežel, bo treba razviti sistem pošolskega izobraževanja kmetovalcev — kooperantov tudi pri nas, saj je tak sistem izobraževanja cenejši. Sicer pa tudi naše kmetijstvo potrebuje ekonomsko izobražene kadre.

S.

KONFERENCA SVETOVNE SINDIKALNE ORGANIZACIJE, TORINO, ITALIJA

Izobraževanje zaposlenih

Meseca februarja je SVETOVNA SINDIKALNA ORGANIZACIJA sklicala konferenco 65 držav, kjer naj bi predstavniki sindikatov posredovali mišljenja in predloge o problemih izobraževanja zaposlenih v svojih državah. Te konference se je udeležila tudi delegacija iz Jugoslavije, ki je v dveh poročilih predložila koncept in predloge za sodelovanje.

Poročilo, ki ga je predložil sekretar te organizacije, je govorilo v velikih razlikah pa tudi težavah, s katerimi se bore sindikati v svojih državah, da bi delavci skladno z razvojem nacionalnega gospodarstva dobili ustrezno izobrazbo. Posebno velike težave imajo sindikati v državah v razvoju. Veliko delegatov iz teh držav je poročalo o neizdelanih konceptih za izobraževanje delavcev, posebno tistem delu, ki se izvršuje v podjetjih. Posebne težave pa so tam, kjer je izobraževanje zastavljeno preozko, samo za delovno mesto, kar ovira ne le možnosti za napredovanje zaposlenih, pač pa tudi razvoj delavskega razreda sploh. Konferenca se je zavzemala za tako izobraževanje, ki temelji na solidni splošni (osnovni) izobrazbi, in zaradi nenehnega napredovanja tehnike in znanosti za širše zastavljene koncepte strokovnega izobraževanja za vse zaposlene.

S tako usmeritvijo so se strinjale vse delegacije, čeprav so mnoge izrazile pomisleke, da bodo zaradi posebnih razmer sprejeta stališča težje in verjetneje dalj časa morale uveljavljati.

Konferenca je svoje napore združila v nekoliko dokumentov, ki predstavljajo dogovor za enotno usmeritev delovanja sindikatov na področju izobraževanja strokovnih kadrov. Vsebina dokumentov je zastavljena tako, da vključuje samo osnovne principe, ki jih je mogoče za vsako državo posebej prilagoditi z ozirom na prilike, razvoj, večji ali manjši vpliv sindikatov in podobno. Sprejeti dokumenti so sledeči:

1. Resolucija UNESCO, obsega osnovne zamisli, kako se boriti proti nepismenosti. Ker je osnovna splošna izobrazba pogoj za vsako strokovno izobraževanje, je konferenca splošni izobrazbi delavcev posvetila ves dan. Nepismenost je v večini držav, samo z nekaterimi izjemami, splošen problem. Zato naj bi sindikati zastavili v tej smeri vse sile.

2. Resolucija FAO, je drugi izredno pomemben dokument, ki obravnava problematiko izobraževanja kmetijskih delavcev. Pri organizaciji kmetijstva in izobraževanju delavcev danes istoimenska organizacija izvršuje izredno obširen program. Zato je že do sedaj bilo sodelovanje organizacije FAO in sindikatov izredno tesno. Isto lahko trdimo tudi za UNESCO!

3. Resolucija ILO. Mednarodna organizacija dela ima s svojimi tako imenovanimi »nacionalnimi programi« v številnih deželah posebno poslanstvo. Tega seveda ne bi zmogla, če vzporedno ne bi razvijala tudi programov izobraževanja. Zato je ILO že l. 1962 sprejela posebna priporočila za strokovno izobraževanje. (Vocational training recommendation 1962.)

4. LISTINA o izobraževanju.

Konferenca je sprejela še poseben dokument, ki ga na kratko imenujemo LISTINO. Namen te listine je posredovati še nekatera stališča, principe in navodila, odnosno smernice, kako organizirati izobraževanje, pravice in dolžnosti sindikatov, izobraževanje žena, specialistov, tehnikov, inženirjev, vodilnih delavcev, priznavanje izobrazbe ter podobno. Ta listina vključuje zelo pomembne probleme in sugestije, ki so bile sprejete na konferenci soglasno.

Na koncu je treba pristaviti še tole. Diskusije kakor predloženi materiali so za naše delo zelo koristni, večkrat pa tudi močno informativni. Mnogo problemov in načel, ki jih resolucije nakazujejo, je pri nas znanih, odnosno jih že izvajamo v praksi. Mnoge delegacije so celo lahko dobile iz Jugoslavije marsikakšne pobude, kako sličnе probleme rešujemo mi. Vsekakor je to lahko samo potrdilo, da se sprejeti predlogi, čeprav ne vsi, v nekaterih državah že realizirajo. S tem je prav gotovo dana še večja pobuda in tudi izkušnje drugim, ki se podobnih problemov lotevajo.

IVAN BERTONCELJ

tudi vas jezi...?

...če v vsem stanovanju vonjate jedi, ki jih pravkar kuhate?

...če se mora vaš otrok igrati na slabem zraku?

...če se vam oblačila navzamejo vonja po jedeh in ste v zadregi pred gosti?

...če je vaše vsakodnevno delovno okolje polno pare, dima in neprijetnega vonja, pohištvo pa vlažno in mastno?

Rešitev je tu! V tujini, kjer izdelek že nekaj časa s pridom uporabljajo, so mu nadeli ime »čarovnik v kuhinji«. K nam prinaša to koristno novost CHROM METAL iz Velenja.

Imenuje se

aerfilter

NEVŠEČNOSTI JE KONEC — »AERFILTER« BO STORIL SVOJE!

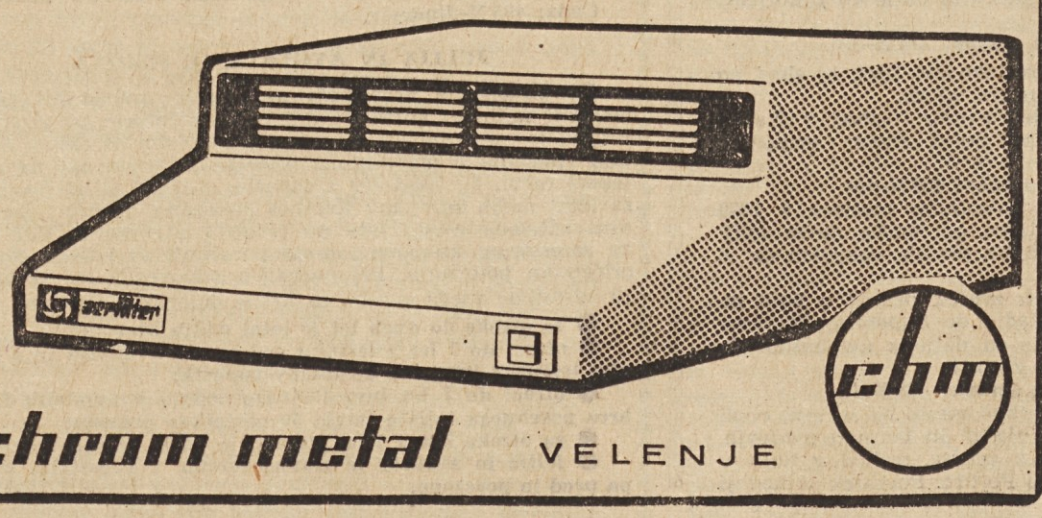

chrom metal VELENJE

PROSTI STREL

Na zadnji seji organizacijskega komiteja za svetovno prvenstvo v gimnastiki, ki bo 1970. leta v Ljubljani, sta ZORAN POLIČ, predsednik omenjenega komiteja, in MILIVOJE RADOVANOVIĆ-FARBIN, predsednik Gimnastične zveze Jugoslavije, povedala dve »podrobnosti«, ki nista zanimivi samo za ozek krog aktivnih tekmovalcev, marveč tudi za množično telesno vzgojo, se pravi za vse ljubitelje gimnastike in tudi drugih športov.

Zoran Polič je povedal, da namerava hala Tivoli za svetovno prvenstvo v gimnastiki leta 1970, na mestu poleg hale, kjer so danes teniška igrišča, zgraditi pomožno dvorano za ogrevanje tekmovalcev pred nastopom.

Vse lepo in prav! Toda kje je še leto 1970? Ljubljana pa takšno dvorano potrebuje čimprej!

Zato se sprašujemo: Ali ne bi veliko pridobili, če bi to pomožno dvorano zgradili že do naslednje pomladi. Tako bi naši vrhunski reprezentantje v gimnastiki, pa tudi drugi ljubitelji tega športa, dobili pravočasno dokaj solidno študijsko telovadnico, kajti sedanja je podobna že pravemu kurniku.

S tem pa je tesno povezana tudi Radovanovićeva »podrobnost«.

Gimnastična zveza Jugoslavije je namreč Gimnastični zvezi Slovenije pred nedavnim podarila poseben elastičen pod za talno telovadbo, za katerega je morala odšteti blizu 12.000 DM.

In ta prepotreben elastičen pod za priprave naših tekmovalcev v talni telovadbi, stoji še zdaj zapakiran, ker preprosto ni prostora, kjer bi ga lahko namestili.

Mogoče pa bi ga bilo vseeno namestiti v zelo kratkem času.

Prvič, če bi dosegli soglasje z JLA v Ljubljani, ki bi prav gotovo rada odstopila eno izmed svojih številnih jedilnic. Samo to bi bilo treba doseči, da bi vojaki jedli v dveh izmenah. Ne navsezadnje pa je naša JLA še kako zainteresirana prav za gimnastiko, saj jo ima tudi v rednem učnem programu.

Drugič pa bi lahko omenjeni elastični pod za talno telovadbo namestili v že omenjeni novi pomožni dvorani poleg hale Tivoli.

Samo..., čimprej jo je treba zgraditi.

Sredstva za tako stvar — nimogrede povedano: pomožna dvorana bi bil le provizorij — ne bi smela biti problem.

Kajti svetovno prvenstvo v gimnastiki, kakršno bo leta 1970 v Ljubljani, ni majhna stvar in se ne tiče le ozkega kroga ljubiteljev tega športa.

Pobude so tu! Samo izkoristiti jih je treba.

M. ŽIVKOVIĆ

Pobude so, treba jih je izkoristiti

XXII. MOŠTVENO SINDIKALNO PRVENSTVO LJUBLJANE V ŠAHU

IZVRŠNI SVET OSVOJIL POKAL

Konkurenca na letošnjem prvenstvu je bila izredno izenačena

Te dni je bilo končano XXII. moštveno sindikalno prvenstvo Ljubljane v šahu. V štirih ligah je tekmovalo 32 šestčlanskih moštev, ki so lahko imela neomejeno število rezerv.

V prvi ligi, kjer so tekmovala najkvalitetnejša moštva, je lanski republiški prvak, Izvršni svet, zmagal že tretjič zapored in tako osvojil pokal Veletekstila v trajno last. Njegova zmaga sicer ni prepričljiva, drugo uvrščeno ekipo UJV — službo milice je prehitel le za pol točke vendar je bila letos konkurenca zelo izenačena.

Drugo mesto novinca UJV — službe milice pomeni majhno presenečenje. Doživel je namreč en sam poraz, z visokimi zmagami nad slabšimi ekipami pa se je uvrstil tik pod vrhom. Litostroj si je šele z izdatno zmago v zadnjem kolu zagotovil tretje mesto in s tem tudi udeležbo na prvenstvu Slovenije.

Moštvo ZZA je po vsej verjetnosti s končnim izidom najbolj nezadovoljno. Do zadnjega kola je bilo na čelu vseh, z neodločenim rezultatom v tem kolu pa je zdrknilo na 4. mesto. PTT je ponovno obtičal na petem mestu, kar za ekipo z dvema mojstrskima kandidatoma ne more biti uspeh. Elektroprojekt, ki je na lanskem republiškem prvenstvu osvojil še odlično tretje mesto, je tokrat popolnoma odpovedal in pomeni veliko presenečenje prvenstva. Tehnograd in ekipa slepih šahostov »Karel Jeraj«, zapuščata prvo ligo, vendar se bosta po enoletnem odmoru verjetno spet znašla v družbi najboljših.

V drugi ligi je brez poraza osvojilo prvo mesto moštvo Železničarja in se po večletnem odmoru uvrstilo v prvo ligo. Ljubljana transport je lani tekmoval še v tretji ligi, z drugim mestom v tej ligi pa se je uvrstil v najvišje tekmovanje. Ljubljanski Dnevnik je v tem tekmovanju dolgo časa vodil, v spodadih z neposrednimi tekmovalci pa je potegnil krajši konec in obtičal na tretjem mestu. V nižje tekmovanje se bosta preselila druga ekipa Litostroja in ekipa gluhih šahistov »Komet«.

Veletekstil se je slednjič le uvrstil v višje tekmovanje. Prepričljivo je obračunal z vsemi tekmeci in med vsemi zmagovalci zbral največ točk. Razen njega bo v drugi ligi nastopala še ekipa GP Slovenija-ceste. V nižje tekmovanje pa gresta Kolinska in GP Tehnika.

Čeprav so Gostinci II doživeli v zadnjem kolu občuten poraz so se v 4. ligi vseeno povzpeli na prvo mesto. Drugo mesto in uvrstitev v tretjo ligo pa je dosegla še ekipa Železničarja II, ki v vseh sedmih srečanjih ni doživela poraza.

Vrstni red v posameznih ligah:

I. liga: Izvršni svet 27,5, UJV — služba milice 27. Litostroj 26, ZZA 25, PTT 20, Elektroprojekt 17,5, Tehnograd 14, »Karel Jeraj« 11.

II. liga: Železničar 31, Ljubljana-transport 27, Ljubljanski Dnevnik 26,5, Kartonažna tovarna 21, GP Gradis in Iskra Pržanj 16,5, Litostroj II 15, ŠD »Komet« 14,5.

III. liga: Veletekstil 32, Slovenija-ceste 28,5, SGP Grosuplje 24,5, Iskra Tela 22, Gostinci 19,5, Energoinvest 17, Kolinska tovarna 15 in GP Tehnika 9,5.

IV. liga: Gostinci II 31, Železničar II 29,5, IMP 29, Avtomontaža 22, Prehrana 17, Iskra Tela II 15,5, »Karel Jeraj« II 14 in Astra 10.

B. KUTIN

Napovedujte z nami!

JUGOSLOVENSKA LUTRIJA

12. KOLO 24. 3. 1968. SPORTSKA PROGNOZA

OVAJ LISTIĆ JE BESPLATAN

12 TAKMIČARSKIH PAROVA		12. 2 D.	
	TAKMIČAR 1 — TAKMIČAR 2	I	II
1	DINAMO — HAJDUK	1	1
2	VOJVODINA — ŽELJEZNIČAR	0	2
3	RIJEKA — VELEŽ	1	0
4	RADNIČKI — VARDAR	1	2
5	SARAJEVO — PROLETER	0	2
6	MARIBOR — ZAGREB	1	1
7	BEOGRAD — PARTIZAN	2	2
8	BREGALNICA — BORAC (Č)	1	1
9	SLOBODA (TU) — SREM	0	0
10	CRVENKA — SPARTAK	0	0
11	ŠIBENIK — RUDAR (K)	1	2
12	VARTEKS — BORAC (BL)	1	2

Za 12. kolo športne napovedi sta izpolnila stavni listek novinar Andrej Ulaga in stalni sodelavec našega tednika Mat-

PRVE ZIMSKE ŠPORTNE IGRE OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA KRANJ

NA STARTU 131 TEKMOVALCEV

Najuspešnejši predstavniki SP Iskra Elektromehanika Kranj ● Pokrovitelj iger je bil Slavko Zalokar, predsednik skupščine občine Kranj ● Nastopajoči člani so bili razdeljeni v štiri tekmovalne razrede

»Rekreacija delovnih ljudi je tesno povezana s športno dejavnostjo, zato se je občinski sindikalni svet odločil, da prične postopoma z organizacijo športnih tekmovanj, ki sicer ne bodo pospeševala vrhunskih dosežkov, pač pa krepila interese delovnih ljudi za športno rekreacijo, medsebojno spoznavanje in zbliževanje članov sindikata iz različnih podružnic . . .,« je dejal predsednik Občinskega sindikalnega sveta Kranj, Stane Božič, ko je pred objavo rezultatov in razdelitvijo nagrad pozdravil zbrane tekmovalce v hotelu na Krvavcu.

Organizacijo tekmovanj v veleslalomu je letos prevzel izvršni odbor sindikalne podružnice Iskre iz Kranja, na pomoč pa so mu priskočili priznani smučarski strokovnjaki. Danes, po končanem tekmovanju, lahko zapišemo, da je bila organizacija zimskih športnih iger kljub slabemu vremenu brezhibna.

Prireditelju se je do predpisanega roka prijavilo 167 tekmovalcev iz 25 sindikalnih podružnic. Podatek torej kaže, da je v kranjskih delovnih organizacijah lepo število smučark in smučarjev, ki radi sodelujejo, če gre za tekme na snegu.

Tekmovanja v veleslalomu se ni udeležilo 36 prijavljencev. Vzrok za to lahko po vsej verjetnosti iščemo v neugodnih vremenskih pogojih. Na start pa je ne glede na to prišlo precej smučarjev, ki bi radi tekmovali pa jih vodstva sindikalnih podružnic niso pravočasno prijavila. To vsekakor kaže na neresnost nekaterih sindikalnih delavcev.

Proga, ki jo je postavil Miloš Jocif, je bila dolga 700 metrov, imela pa je 120 m višinske razlike ter 25 vratec. Najhitrejši med tekmovalci Milan Koblar (člani do 35 let), je progo prevozil v času 0,51,4 sekunde. Seveda pa vsem tekmovalcem ni šlo tako gladko, saj so nekateri potrebovali za prihod v cilj več kot štiri minute. K takim časom so največ pripomogli lažji padci in vračanja skozi zgrešena vratca.

Ne glede na slabo vreme in številne padce nastopajočih so minile prve zimske športne igre Občinskega sindikalnega sveta Kranj v prijetnem vzdušju.

Ko smo se po končanem tekmovanju pogovarjali s tekmovalci in organizatorji, je prevladovalo mnenje, da je takšna dejavnost sindikata ne samo potrebna, ampak nujna. Mnogi tekmovalci so tudi izrazili željo, da letošnje zimske športne igre ne bi pomenile enkratne akcije občinskega sindikalnega sveta, ampak da postanejo tradicionalne.

Najuspešnejši tekmovalci so prejeli po končani prireditvi diplome in lepe praktične nagrade.

Vrstni red nastopajočih:

Članice: 1. Marija Šolar (Merkur) 1;19,2, 2. Anica Finžgar (Iskra) 2;04,2, 3. Milena Mozik (Šolski center Iskra) 2;05,5.

Tekmovalni razred: 1. Tomaž ing. Jamnik (Iskra) 0;52,4, 2. Peter Stare (KZSZ) 0;53,2, 3. Ljubo Rakovič (Iskra) 0;54,7.

Člani nad 35 let starosti: 1. Vinko Šarabon (Iskra) 0;58,0, 2. Ivan Stružnik (Šol. center Iskra) 0;59,2, 3. Goražd dr. Zavrnik (Zdravstveni dom) 1;02,0.

Člani do 35 let starosti: 1. Milan Koblar (Iskra) 0;51,4, 2. Janez Robas (Gimnazija) 0;52,6, 3. Franc Teran (OŠ France Prešeren) 0;58,0.

S. KALAN

I. zimske športne igre Občinskega sindikalnega sveta Kranj so privabile na Krvavec lepo število nastopajočih, pa tudi gledalcev ni manjkalo, kar dokazuje naš gornji posnetek

● IDRIJA

Vedno več interesa za športne igre

Na delavskih športnih igrah v Idriji je nastopilo v minulem letu več kot 300 delavcev iz 19 sindikalnih podružnic. Med njimi so bili tudi upokojenci, ki so svoje društvo kljub hudi konkurenci zelo častno zastopali.

Največje uspehe in obenem najboljše rezultate so dosegli predstavniki sindikalne podružnice Tovarne kolektorjev iz Idrije. To podjetje ni vodilo le po najboljših rezultatih, ampak tudi po množičnosti. Na drugo mesto se je uvrstila sindikalna podružnica »Elektrostrojnega obrata« Rudnika živega srebra Idrija. Na tretje mesto pa so se plasirali uslužbenci kolektiva Psihiatrične bolnice.

Po uspešnem zaključku lanskoletnih delavskih športnih iger je bil organizator postavljen pred odgovorno nalogo: Treba je bilo poskrbeti za športno rekreacijo zaposlenih v letošnjem letu. Zato bo imela že te dni komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu Idrija sestanek, kjer bo podrobno sestavila program za letošnje leto.

Komisija za rekreacijo in šport, ki je obenem tudi organizator vseh tekmovanj, trdno upa, da bodo letošnje igre še bolj uspele kot so lanske, saj je med delavci vedno več interesa za športno rekreacijo.

S. POLJANŠEK

»DRAVINJA«
Kidričevo

Proizvodno in trgovsko podjetje HTV-Z sredstev

Proizvajamo različne zaščitne rokavice, čevlje in delovne obleke. Uvažamo plastične čelade, varilna stekla, vse avtomobilske gume, klinaste jermene in druga zaščitna sredstva.

KRATKO IN JEDRNATO

Na minulih tekmah v smučarskih skokih v Holmenkollnu je dosegel Ludvik Zajc z Jesenic največji uspeh v zgodovini našega smučarskega športa. Med 94 tekmovalci in pred 100 tisoč Norvežani je dosegel tretje mesto in tako pustil za seboj domala vso svetovno skakalno elito. S tem je 25-letni Jeseničan dokazal, da njegovi uvrstitvi na letošnjih olimpijskih igrah in lansko 8. mesto v Holmenkollnu nista bili zgolj naključje.

Zajčevega najnovejšega uspeha smo lahko vsi Jugoslovani več kot veseli. Pomeni namreč spet dragoceno lovoriko v mednarodni beli areni, ki je pritegnila pozornost vse svetovne športne javnosti.

nama
LJUBLJANA

ELEGANCO OB VSAKI PRILOŽNOSTI — ZA VSAK OKUS — PO ZMERNIH CENAH
vam omogoča nakup
MOŠKE IN ŽENSKE KONFEKCIJE TER METRSKEGA BLAGA
ZA PLAŠČE, SUKNJIČE, OBLEKE IN KOSTIME
v II. NADSTROPJU TRGOVSKE HIŠE **nama** Tomšičeva ulica 2
in v KONFEKCIJI »ELITA«, Čopova ulica 7
Izključni modeli ženske konfekcije — letošnji kroji — modne barve in vzorci.
Nakup tudi na potrošniški kredit.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 813/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-486. — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din. — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini. — Tisk in klišeji ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

Kdor zdravje ljubi, ne pije veliko. Če pa pije, pije Hermeliko!

Kozerija

Ozdravljeni gospodarstvenik

PIŠE: JANEZ VOLJČ

Lansko pomlad sem poslušal predavanje znanega psihiatra, ki nam je razlagal, kako je moč ozdraviti človekove psihične motnje s pomočjo hipnoze.

»Sodobna industrijska civilizacija,« je dejal, »terja veliko več psihičnih naporov kot vse poprejšnje. Tempo življenja je tako hiter, da se človek dostikrat v njem ne znajde; ker pa bi se rad, tako napreza svoje intelektualne sposobnosti, da si pokvari mentalno ravnotežje.«

Povedal je še nekaj takšnih in podobnih ugotovitev in nas je vprašal:

»Upam, da se razumemo?«

Spogledali smo se in nihče ni odgovoril.

Potlej je skušal razložiti vso zadevo bolj preprosto. Pripovedoval je o starih odnosih do bolnih na umu, ko so pošiljali k psihiatru le neozdravljive bolnike in ko je bilo sramotno, če si imel v družini tak bolezenski primer. Zdaj pa je, kot je dejal, vse drugače. Odnos do teh bolezni se je spremenil. Duševne motnje so postale neločljiv sestavni del sodobne družbe, psihoterapija je dobila domovinsko pravico in postala človekova vsakodnevna potreba.

»Včeraj me je, na primer, obiskal eden naših gospodarskih strokovnjakov,« je nadaljeval psihiater, »in me poprosil za pomoč. Razložil mi je, da je že nekaj mesecev nenavadno živčen. Vsaka malenkost ga razjezi, nobena hrana mu ne diši, živi v nenehni bojazni, da dela nekaj, kar ni prav, in njegova delovna sposobnost hitro pada. Oba sva se trudila, da bi odkrila vzroke, pa jih nisva našla. Vse kaže, da je storil nekaj napačnega, vendar se tega ni zavedal, ali pa tega ni hotel priznati, globoko v podzavesti pa čuti napako, slabost ali greh, ki ga zdaj vznemirja in mu povzroča psihične motnje. Zato sva se odločila za psihoterapijo s pomočjo hipnoze. Dovolite, da vam praktično dokažem, kako koristen je tak način zdravljenja.«

Pokimal je asistentu, ki je nekaj trenutkov kasneje pripeljal v predavalnico že hipnotiziranega pacienta.

Psihiater je sedel k vozičku, na katerem je ležal nesrečni strokovnjak, ga nežno prijel za roko in mu prigovarjal:

»Vi spite, kajne da spite, in vaš spanec je zdrav in krepak, vendar me dobro slišite in lahko odgovarjate na moja vprašanja.«

Njegovo govorjenje je bilo podobno ritmičnemu brundanju, ki se je vse bolj spreminjalo v pomirjajoč enoličen šepet.

Pacient je pokimal.

»Storili ste nekaj, kar ni bilo prav, nekaj takega, kar ne bi smeli storiti. Zdaj se spominjate vsega in zdi se vam, kot bi gledali film. No, kaj je bilo?«

Pacient je dejal:

»Sosedovi Micki sem . . .«

Kaj ji je storil, nismo slišali, ker ga je psihiater prekinil:

»Ne, niste več otrok, zdaj ste odrasel mož, ste ugleden gospodarstvenik, gradite tovarne in zgodilo se je nekaj, nekaj . . .«

»Ja,« je rekel pacient, »zgodilo se je, da sem naredil načrte za tovarno, čeprav sem vedel, da bo nerentabilna, in vztrajal sem, da jo zgradijo, čeprav sem vedel, da bodo imeli z njo le težave.«

»Vedeli ste?«

»Kako ne bi, saj sem sam ničkolikokrat predaval, da bi bila takšna tovarna rentabilna le, če bi proizvajala najmanj 32.000 ton izdelkov na leto; tista, za katero sem naredil načrte, pa ima zmogljivost komaj 8000 ton.«

»Zakaj ste to storili?«

Dolgo je razmišljal in bilo je očitno, da odgovor na to vprašanje terja od njega izreden duševni napor.

»Tudi drugi delajo tako.«

»Zakaj?« je vztrajal psihiater.

»Zaradi zaslužka. Človek rad zasluži, če lahko. Vsaka tovarna pohištva bi, na primer, rada imela svoj obrat za proizvodnjo iverk. Očitno pa je, da so takšni majhni obrati nerentabilni. Toda zakaj jim ne bi ustregel, naredil načrte in jih prodal. Takšenje sistem.«

»Torej je kriv sistem,« mu je nežno šepetal psihiater, »niste vi krivi, nihče vam ničesar ne more, mnogo jih je, ki delajo tako, občutek krivde, ki ga skrivate v svoji podzavesti, je povsem nepotreben.«

»Zdaj vem,« je zamrmral pacient, »povsem nepotreben.«

Hipnotiziranega gospodarstvenika so odpeljali, predavatelj pa nam je dejal:

»Ko se bo prebudil, bo nekoliko utrujen; ne bo se spominjal, kar je govoril, toda počutil se bo kot prerojen. Občutek krivde bo izginil in vrnil se bo na svoje delovno mesto poln novih moči.«

Jaz pa sem odhajal s predavanja poln dvomov.

In ko sem pred dnevi srečal psihiatra, ki s hipnotično psihoterapijo zdravi ljudi, sem ga pobaral, če je pacienta, ki ga je pred letom dni zdravil v moji navzočnosti, res ozdravil.

Sprva ni vedel, za koga gre.

»Za tistega gospodarstvenika, ki je delal načrte za tovarne.«

»Veste,« je rekel psihiater, »pacientov, ki so gospodarski strokovnjaki in gradijo tovarne, imam toliko, da . . .«

»Se spominjate, govoril je o iverkah.«

»Zdaj vem; ja, seveda sem ga ozdravil. Kaj ne berete časopisov? Če bi jih brali, bi vedeli, da je v minulem letu naredil še pet načrtov za nove tovarne, katerih proizvodna zmogljivost ne presega 8000 ton. Tolikšna delovna vnema pa je značilna le za ljudi, ki so mentalno povsem zdravi.«

AKCIJA V SLOVENJ GRADCU — AKCIJA V SLOVENJ GRADCU — AKCIJA V SLOVENJ GRAD

NOVI ZAKON O PRISPEVKU SREDSTEV SKUPNE PORABE NA OBČINSKEM REŠETU

Družbeni standard na križpotju

Lansko leto so slovenjegraške delovne organizacije povečale svoje sklade za 20 %. Za ta uspeh bi jim težko našli par v našem gospodarstvu. Največji del čistega dohodka so usmerile v rekonstrukcije in v nadaljnji proizvodni in poslovni razvoj. Slovenjgraški kolektivi so se lani zavestno odrekli povišanju osebnih dohodkov, čeprav njihovi zaslužki še zdaleč ne dosegajo republiškega povprečja. Že letos, posebno pa bo to občutiti v prihodnjih letih, ko bodo naložena sredstva v rekonstrukcijah, začela vračati prve sadove, bodo lahko izdatneje povečali osebne dohodke in oddvojili še več sredstev za potrebe družbenega standarda.

Navzlic dobrim gospodarskim obetom pa napovedujejo mnoge delovne organizacije letos manj sredstev za potrebe družbenega standarda. V delovnih kolektivih so namreč izredno nejevoljni zaradi novega zakona o prispevku od sredstev skupne porabe. Njihovo nejevoljo pa bodo letos občutili vsi družbeni dejavniki, ki so minula leta podstavljali svoje lončke pod pipe skladov skupne porabe. S sredstvi gospodarskih organizacij so minula leta v občini uspešno reševali razvoj šolske mreže, vzgojno varstvenih ustanov, kulturnih in telesnovzgojnih organizacij, asfaltirali so ceste in urejali mnoge druge komunalne naprave.

Tako je bilo doslej. In poslej? Novi zakon je, kot je že doslej videti, občutno prekrižal račune v komunalni politiki.

»Če bo obveljalo v delovnih organizacijah sedanje 'razpoloženje', bo ostalo mnogokatero komunalno vprašanje le na papirju,« skrbi predsednika občinske skupščine Slovenj Gradec **Iva Čerčeta.** »Po sedanjih ocenah bi se namreč nabralo z 8,2 odstotnim prispevkom od izdatkov za skupne družbene potrebe v občinski blagajni v najboljšem primeru le dobrih 8 milijonov S-dinarjev. Delovni kolektivi bodo izddvojili predvidoma letos za sklade skupne porabe približno 300 milijonov S-dinarjev sredstev. Dve tretjini tega zneska bodo porabili za stanovanjsko izgradnjo, izdatki za te namene pa, kot vemo, niso obdavčeni. Preostalih 100 milijonov pa bodo potrošili za vse druge potrebe družbenega standarda.

Z NOVIM ZAKONOM — TRIKRAT MANJ SREDSTEV

Občinska skupščina še ni nič določenega povedala glede prispevkov na izdatke sredstev skupne porabe.

»Verjetno se bomo morali prispevku odpovedati«, razmišlja **Ivo Čerče,** predsednik občinske skupščine. Težko se bo sprijazniti z občutno manjšimi sredstvi za občinske potrebe. Še lani so, po predhodnem dogovoru, prispevale delovne organizacije za občinske potrebe približno 40 milijonov S-dinarjev. Letos pa, glede na zakon, več kot trikrat manj. Vmes je predvsem psihološki učinek nove obdavčitve. Kolektiv lesno industrijskega podjetja na primer se je odločil, da bo prispeval krajevni skupnosti Mislinje 2 milijona S-dinarjev za asfaltiranje ceste. Boljša cesta je skupni interes krajevne skupnosti in lesno industrijskega podjetja. Vendar se jim ne zdi prav, da bi morali na ta znesek odšteti še 8,2 odstotka prispevka.

Ne bi bilo prav, da bi se ta in podobni dogovori izjalovili zaradi administrativnih preprek in predsodkov. Občinska skupščina lahko pokriva s svojimi 762 milijoni dinarjev proračunskih sredstev le tekoče potrebe šolstva in maši največje komunalne vrzeli. Ob seznamu drugih njenih letošnjih programskih nalog pa je zapisan velik vprašaj. Po izkušnjah minulih let, so namreč letos v Slovenj Gradcu računali, da bodo s skupnimi sredstvi dokončno uredili kanalizacijo, asfaltirali mestni trg, dogradili še dve varstveni ustanovi, plačali manjšo razliko za dograjeno novo šolo in uredili še nekatere manjše zadeve.

»KAZEN« ZA GOSPODARNE IN RADODARNE KOLEKTIVE?

V delovnih kolektivih so zakon dobro prebrali in prerešetali dosedanje postavke na skladu skupne porabe. V **Tovarni meril** na primer so letos že črtali regres za dopuste, kot je povedala računovodkinja tov. **Alice Kogler.** Lani so črpali sredstva za ta namen iz sklada skupne porabe. Podobno se je zgodilo s sredstvi za štipendiranje. Lani so delili štipendije iz sredstev sklada skupne porabe, letos pa iz sredstev, ki se natekajo za izobraževanje. Največ sredstev bodo oddvojili letos za stanovanjsko izgradnjo. Za stanovanje prosi 74 prosilcev, poleg tega pa sredstva za te namene niso obdavčena! Delno bodo povečali tudi osebne dohodke. Za skupne občinske potrebe pa bodo namenili predvidoma le dogovorjena sredstva za financiranje družbeno političnih organizacij, in sicer po 3.000 S-dinarjev na zaposlenega delavca. O drugih dajatvah za občinske potrebe, še niso razpravljali. »Zagotavljajo« pa, da letos ne bodo več tako radodarni, kot so bili minula leta.

»Poslej bodo vsi izdatki, ki jih dajemo za družbeni standard, »dražji« poudarja **Dušan Stropnik,** direktor Tovarne kovanih izdelkov »FECRO«. Kolektiv Fecro je po starostni strukturi izredno mlad, saj je povprečna starost delavcev 30 let. Glede na to, so dejali v Fecro precejšnja sredstva zlasti za športno in rekreativno dejavnost, pa tudi za potrebe sindikalne podružnice in seveda za druge skupne občinske potrebe. »Gospodaren delovni kolektiv, ki je lahko del čistega dohodka namenil za družbeni standard, je novi zakon kaznoval«, je povedal tov. Stropnik. »Na vsak izdatek za družbeni standard, z izjemo stanovanjske graditve, mora delovna organizacija plačati visok davek.« V podjetju pravijo, da je prav, da se sredstva za občinske potrebe skupno zbirajo in jih potem v občini delijo za najnujnejše potrebe. Takšno zbiranje zagotavlja boljši pregled nad namenskim trošenjem sredstev. Nevzdržno je, da preko leta dežujejo vloge za podpore z vseh občinskih koncev, kar pa ne pomeni, da je zato bolj primeren administrativni ukrep za zbiranje sredstev.

PRIZADET JE SINDIKAT IN NJEGOVO ČLANSTVO

Skupni sestanek predstavnikov gospodarskih organizacij na občinski skupščini je bil v glavnem namenjen skupnemu dogovoru za zbiranje sredstev za potrebe družbenih in političnih organizacij.

»Predstavniki delovnih kolektivov se niso kdove kako prizadevno vključili v to razpravo« je pripovedoval **Peter Bernard** predsednik ObSS Slovenj Gradec, ki je sicer vodja splošnega sektorja v **Tovarni usnja.** »Načelno smo se za dajatev za družbenopolitične organizacije sicer sporazumeli, o investicijah za občinske potrebe pa tokrat nismo govorili.

Novi zakon o prispevku skladov skupne porabe nam hodi na moč narobe. Doslej so delovne organizacije finansirale različne dejavnosti sindikalnih podružnic. Te pa so velik del sredstev namenile za socialne podpore svojim delavcem. Žal so v mnogih delovnih organizacijah še vedno nizki osebni dohodki, delavci s številno družino so v težkem gmotnem položaju. Zato je lahko sindikat doslej mnogokomu v stiski pomagal.«

V Tovarni usnja so imeli vedno razumevanje za skupne potrebe komune. Znatna sredstva, skupno približno 21 milijonov S-dinarjev, so dali za gradnjo nove šole, milijon za slovenjgraške varstvene ustanove, prav toliko za šolo v Selah itd. Poslej bodo te dajatve manjše, nedvomno tudi po zaslugi administrativnih predpisov, ki jih prinaša novi zakon.

OBČINA JE VEČ OPRAVILA Z DOGOVOROM KOT S PREDPISOM

Gozdno gospodarstvo ima raztresene delovne enote v občinah Slovenj Gradec, Dravograd, na Ravnah in delno v Radljah. Delovne enote samostojno razporejajo sredstva na sklade in jih zato tudi po lastni presoji trošijo. Skupno letno znašajo njihovi skladi skupne porabe od 120 do 150 milijonov S-dinarjev. Velik del jih potrošijo za stanovanjsko gradnjo, del za boljše življenjske pogoje delavcev na deloviščih, precejšnje vsote pa gredo za skupne potrebe posameznih občin. Za te namene so dajali v minulih letih do 40 milijonov S-dinarjev.

V letošnjem letu se skladi skupne porabe sušijo. Nedvomno je vzrok temu, tako so povedali, visoka obdavčitev skladov skupne porabe.

»Presenečen sem«, je dejal direktor Gozdnega gospodarstva **Janez Gorjanc,** »da so nekatere občine potrdile prispevek na sredstva sklada skupne porabe. Dosedanje izkušnje namreč kažejo, da so občine prav na račun teh skladov lahko financirale nekatere skupne potrebe, predvsem investicije za šolstvo in za komunalno dejavnost. Z novim zakonom o prispevku sredstev skupne potrošnje in tudi spričo težjih gospodarskih pogojev bodo sredstva za te namene vse bolj usihala. Vsaka delovna organizacija si bo premislila, če bi v prihodnje še dajala sredstva za skupne občinske potrebe. Za to menim, da ravnajo nespametno tiste občine, ki vztrajajo pri prispevku, saj vendar vedo, da so poprej z dogovori več opravile.

V občini imamo letos spet veliko željа: za urejanje šolstva, financiranje družbeno političnih organizacij, društev in komunalnih naprav. Toda na vsak milijon izdvojenih sredstev za te namene, bi morali odšteti dodatnih skoraj 100 tisoč starih dinarjev davka. To pa delovne organizacije preveč moti. Koristi novega zakona torej niso tolikšne, da bi odtehtale stari, dober način dogovora med delovno organizacijo in občino.

I. VRHOVČAK